

10
2024

ISSN 1508-0641

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

Redaktor naczelna: **prof. ALK dr hab. Joanna Studzińska**
Redaktorka prowadząca: Anna Młynarczyk

Projekt okładki: Karol Szczawiński

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo do skracania tekstów. Uprzejmie informujemy, że przesłanie tekstu artykułu czy opracowania na adres redakcji wiąże się ze zgodą na jego ewentualne opublikowanie na łamach czasopisma i przeniesienie na wydawnictwo przysługujących do niego praw autorskich. W przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających przeniesienie praw autorskich do tekstu na wydawcę autor zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie redakcję. Redakcja zastrzega sobie także prawo do wprowadzania zmian w nadesłanych tekstach.

Stali współpracownicy:
dr Monika Ged
Anna Gołębiowska
dr Grzegorz Kamiński
dr Joanna Szachta
Mateusz Sztandur
Agnieszka Żelazna

Wydawca:

Currenda Sp. z o.o.
al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot
tel.: 58 550 38 75, 58 550 38 76
e-mail: nowa.currenda@currenda.pl
www.sklep.currenda.pl
czytelnia.currenda.pl

© Copyright by
Currenda Spółka z o.o.

ISSN 1508-0641

SPIS TREŚCI

AKTUALNOŚCI

Napisali o egzekucji.
Wrzesień–październik 2024 9

SAMORZĄD KOMORNICZY

EWA ZUZANNA CHMIELNICKA
XVI Kongres Kobiet 13

TEMAT NUMERU

DR GRZEGORZ KAMIĘŃSKI
Właściwa obsada sądu. Glosa
do postanowienia Sądu Najwyższego
z dnia 12 stycznia 2024 r.,
I CSK 265/23 16

ORZECZNICTWO

AGNIESZKA ŻELAZNA
Umorzenie postępowania egzekucyjnego
na skutek upadłości jednego z dłużników
solidarnych w razie zbiegu egzekucji 33

MATEUSZ SZTANDUR
Przegląd orzecznictwa 39

ANNA GOŁĘBIEWSKA
Okiem praktyka orzecznika 51

BEATA ŁĄTKA
Co słyhać w egzekucji? 59

Kazus: śmierć jednego z małżonków
w trakcie toczącego się postępowania
egzekucyjnego z nieruchomości
objętej wspólnością ustawową
majątkową małżeńską 69

JUBILEUSZ

SZACUNEK. Lubię pomagać,
dlatego od zawsze pracuję we wsparciu.
Rozmowa ze Szczepanem Jurskim 73

SZKOLENIA, KONFERENCJE

MATEUSZ SZTANDUR
Egzekucja sądowa okiem praktyków.
Konferencja online, 24 września 2024 r...80

Szanowni Państwo!

O tym, że w egzekucji cały czas coś się dzieje, świadczy choćby nasza rubryka *Napisali o egzekucji*. Obecnie na tapecie pozostają egzekucja alimentów, oświadczenia majątkowe czy egzekucja z minimalnego wynagrodzenia. Tymczasem w Sądzie Najwyższym 3 października 2024 r. pojawiło się zagadnienie prawne o sygnaturze III CZP 45/24 dotyczące rodzajnych wątpliwości opłat oraz pytania, czy pojęcie „spełnienie świadczenia przez dłużnika”, użyte w art. 29 ust. 1 Ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 377), dotyczy także sytuacji, w której do spełnienia świadczenia dochodzi wskutek zachowania podmiotu trzeciego niebędącego stroną postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko dłużnikowi.

Również do wypowiedzi Sądu Najwyższego odnosi się dr Grzegorz Kamieński, radca prawny i adiunkt w Akademii Nauk Stosowanych Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu, w głosie do postanowienia z 12 stycznia 2024 r., o sygnaturze I CSK 265/23, a dotyczącego właściwej obsady sądu. Jest to niezwykle istotna kwestia z punktu widzenia stabilności orzecznictwa i respektowania zasad prawa. Zwracając uwagę na rangę orzeczenia, autor podkreśla, że Sąd Najwyższy przypomniał, iż wzorce wynikające z Konstytucji RP i regulacji prawa unijnego oraz europejskiego uzupełniają się i są komplementarne, nie znajdują się w relacji wyłączenia. Dr Kamieński zaznacza także, jak niezwykle ciekawa jest wykładnia poczyniona przez Sąd Najwyższy w zakresie art. 44¹ k.p.c.

Radczyńi prawna Agnieszka Żelazna omawia ciekawe zagadnienie umorzenia postępowania egzekucyjnego na skutek upadłości jednego z dłużników solidarnych w razie zbiegu egzekucji, odnosząc się do orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego. Jak ów sąd wyjaśnił w wyroku z 4 lipca 2024 r. (sygn. akt III FSK 922/23), decydujące znaczenie dla ustalenia zakresu podmiotowego prowadzonej egzekucji administracyjnej (w razie zbiegu egzekucji) ma rozstrzygnięcie sądu powszechnego dotyczące zbiegu egzekucji, które może odnosić się wyłącznie do jednego z dłużników odpowiedzialnych solidarnie, bez możliwości rozszerzenia działań na pozostałych dłużników solidarnych.

W stałej rubryce *Przegląd orzecznictwa* Mateusz Sztandur, absolwent studiów doktoranckich na Uniwersytecie Gdańskim, opisuje trzy orzeczenia – pierwsze odnoszące się do zagadnienia uchylenia opisu i oszacowania w kontekście wadliwości operatu szacunkowego, w którym organ egzekucyjny nie dokonał ustalenia, czy udział w nieruchomości podlega opodatkowaniu VAT w przypadku skutecznej sprzedaży. Drugie dotyczy odszkodowania od gminy na rzecz Agencji Mienia Wojskowego przyznanego tytułem obowiązku dostarczenia pomieszczenia tymczasowego. W przedmiotowej sprawie istotę stanowił fakt, iż lokal podlegający opróżnieniu był zamieszkały przez dwie osoby,

Foto by @melanifotografia

a tylko jednej z nich przyznano uprawnienie do zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego. Trzecie rozstrzygnięcie opisuje sytuację, w której decydująca okazała się czynność komornika. Dokonane zajęcie wierzytelności, w miejsce zajęcia innych praw majątkowych, doprowadziło w rezultacie do sprzedaży przedmiotu leasingu i umorzenia postępowania egzekucyjnego jako bezskutecznego.

Anna Gołębiowska, referendarz sądowy, w rubryce *Okiem praktyka orzecznika* przedstawia problem ograniczenia odpowiedzialności dłużnika do wartości ustalonej w spisie inwentarza i spisie uzupełniającym jako przesłanki umorzenia postępowania egzekucyjnego oraz podmiotowe aspekty egzekucji w kontekście badania tytułu wykonawczego na wstępie postępowania.

Referendarz sądowy Beata Łątka w cyklu *Co słychać w egzekucji?* odnosi się do wartości ruchomości ustalonej postanowieniem komornika sądowego na podstawie opinii biegłego sądowego, podstawy prawnej rozliczenia kosztów postępowania egzekucyjnego (egzekucja wszczęta przed 1 stycznia 2019 r.) oraz obniżenia opłaty egzekucyjnej obciążającej wierzyciela na podstawie ustawy o kosztach komorniczych.

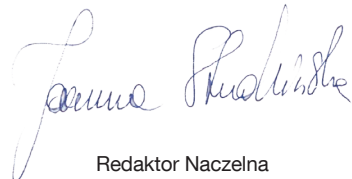
Referendarz sądowy Ewelina Wajda-Fiema opracowała zaś dla Państwa ciekawy kasus dotyczący śmierci jednego z małżonków w trakcie toczącego się postępowania egzekucyjnego z nieruchomości objętej wspólnością ustawową majątkową małżeńską oraz dopuszczalności kontynuowania egzekucji z tej nieruchomości wobec przekształcenia się nieruchomości w udziały we współwłasności nieruchomości w świetle art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c.

Mamy także ciekawe opracowanie z życia samorządu komorniczego. Ewa Zuzanna Chmielnicka, komornik sądowa, przedstawia relację z XVI Kongresu Kobiet, który odbył się w dniach 28–29 września 2024 r. w Gdańsku. Tegoroczne wydarzenie poświęcone zostało roli kobiet w budowaniu przyszłości. Hasłem wiodącym było: *Świat według kobiet*. W zdarzeniu tym uczestniczyła mocna grupa komornicza.

W związku z konferencją *Egzekucja sądowa okiem praktyków*, zorganizowaną 24 września 2024 r. w formie online przez Wydawnictwo Currenda, przedstawiamy obszerną relację. Wśród gości znaleźli się przede wszystkim – zgodnie z tematyką wydarzenia – sędziowie, referendarze sądowi oraz przedstawiciele innych zawodów prawniczych, zainteresowani problematyką postępowania egzekucyjnego. Przedsięwzięcie było kolejnym krokiem w stronę połączenia nauki i biznesu, zaplanowanym tak, aby stać się przestrzenią wymiany poglądów na najbardziej istotne tematy z perspektywy osób zaangażowanych w egzekucję sądową.

Na ostatek, w ramach jubileuszowego cyklu Currendy przyglądamy się jej wartościom. W tym numerze – szankowi. Do rozmowy na ten temat zaprosiliśmy Szczepana Jurskiego, Dyrektora Programu Usług i Wsparcia.

Życzymy przyjemnej lektury!

Redaktor Naczelna

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

Egzekucja sądowa z rachunku bankowego

Grzegorz Kamiński

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

NAPISALI O EGZEKUCJI

Wrzesień–październik

2024

Dłużnicy alimentacyjni w pułapce egzekucji

Autorka artykułu „Gazety Prawnej” przedstawia perspektywę dłużników, którzy po choćby jednorazowym opóźnieniu z zaplaceniem alimentów zmagają się z postępowaniem egzekucyjnym. Była komorniczka, a obecnie radczyni prawna Elżbieta Jaceczko zwraca uwagę, że zatrzymać postępowanie można jedynie poprzez uchylenie tytułu wykonawczego, wstrzymanie jego wykonalności lub umorzenie postępowania na wniosek wierzyciela. Takie ramy prawne prowadzą do sytuacji, w której wiele zależy od dobrej woli wierzyciela. Autorka przywołuje przypadki, w których dłużnik zgadza się na podwyższenie kwoty alimentów – na przykład do wysokości pokrywającej wcześniejsze koszty egzekucyjne – pod warunkiem zawniostkowania przez wierzyciela o umorzenie postępowania. Choć finansowo dłużnik wychodzi na tym podobnie, nie musi mierzyć się z innymi negatywnymi skutkami egzekucji, wymieniając tu choćby szkody na wizerunku. Drogą ucieczki dla dłużników może być też przepis art. 883 k.p.c., który pozwala na umorzenie postępowania egzekucyjnego na wniosek dłużnika pod warunkiem spłaty należności już wymagalnych w całości i złożenia do depozytu zabezpieczenia w postaci sześciokrotności wysokości alimentów. Prawnicy zwracają uwagę na niedoskonałość przepisów, które mogą być nadmiernie niekorzystne dla dłużników. Mimo wszystko ciężko nie zauważyć, że najprostszym rozwiązaniem na uniknięcie tego typu problemów jest opłacanie swoich długów w odpowiednim terminie.

Źródło: R. Bohdanowicz, *Alimenty w komorniczej pułapce*, „Rzeczpospolita” 23 września 2024 r., nr 185, s. B8.

Koniec odręcznych oświadczeń majątkowych coraz bliżej

Do Ministerstwa Cyfryzacji trafiła petycja popierająca zmiany prawne skutkujące umożliwieniem osobom zobowiązanym do składania oświadczeń majątkowych skorzystania w tym celu z drogi elektronicznej – za pośrednictwem platformy ePUAP, z użyciem podpisu kwalifikowanego lub profilu zaufanego. Problem dotyczy sporej grupy, szacowanej na co najmniej pół miliona: osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, a także sędziów, prokuratorów czy komorników. Obecnie, zgodnie z ustawą z 1997 r. o ograniczeniu działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, rokrocznie składają one podpisy na papierowych oświadczeniach, mimo że te niejednokrotnie są następnie skanowane i przesyłane dalej już elektronicznie. Ministerstwo Cyfryzacji rozważa wprowadzenie zmian w przepisach, co

umożliwiłoby unowocześnienie tej ścieżki. Wśród argumentów za wymienia się mniejszą biurokracją i czasochłonnością, troskę o ekologię oraz lepszą czytelność dokumentów elektronicznych.

Źródło: J. Nabiałek, *Coraz bliżej końca odręcznych oświadczeń majątkowych*, „Dziennik. Gazeta Prawna” 26 września 2024 r., dostęp online: www.gazetaprawna.pl/firma-i-prawo/artykuly/9618755,coraz-blizej-konca-odrecznych-oswiadczen-majatkowych.html#gazetaprawna-no-paylock [22 października 2024 r.].

Co z ochroną minimalnego wynagrodzenia za pracę?

W połowie września w Karpaczu, na zaproszenie Izby Komorniczych z Białegostoku, Katowic, Lublina, Łodzi, Poznania i Szczecina, niemal pół tysiąca uczestników szkolenia – komorniczek i komorników – razem z zaproszonymi specjalistami próbowało odpowiedzieć na kluczowe pytanie: jak rozwiązać problem ograniczenia egzekucji z minimalnego wynagrodzenia? Utrzymanie obecnego stanu rzeczy – a więc wyłączenie spod egzekucji minimalnego wynagrodzenia za pracę – rodzi kuriozalną sytuację, w której parę milionów dłużników otrzymujących takie wynagrodzenie jest chronionych przed egzekucją z tego elementu majątku. Zwrócono uwagę, że w ciągu ostatnich lat z uwagi na swój wzrost minimalne wynagrodzenie straciło swoją funkcję zapewnienia minimum socjalnego. Wśród argumentów przeciwko obecnym przepisom wymieniono również, że uderzają one w prawo do wykonania wyroku sądowego, ochronę praw majątkowych, zaburzają równowagę pomiędzy ochroną dłużnika a wierzyciela oraz wypaczają ideę teorii sprawiedliwości społecznej. Podczas wydarzenia porównano również polski stan prawny z modelami ograniczeń egzekucji sądowej z zagranicy. Konkluzją spotkania była pilna potrzeba zmian w tym zakresie.

Źródło: *Konferencja komorników, czyli jak rozmawiać o egzekucji z minimalnego wynagrodzenia*, „Kapitał Polski” 18 października 2024 r., dostęp online: <https://kapitalpolski.pl/konferencja-komornikow-czyli-jak-rozmawiac-o-egzekucji-z-minimalnego-wynagrodzenia/> [22 października 2024 r.].

Miejsca kultu religijnego odporne na egzekucje?

W ciągu ostatnich tygodni w ogólnopolskich – i nie tylko – mediach głośna stała się sprawa pewnego mazurskiego rolnika, który – prawdopodobnie chcąc ochronić swój majątek przed zajęciem komorniczym – zarejestrował gospodarstwo jako miejsce kultu religijnego Kościoła Naturalnego. Obecnie nazywający sam siebie „misjonarzem” unika kontaktu z mediami. W programie „Państwo w Państwie” Rzecznik Prasowy Krajowej Rady Komorniczej, Przemysław Małecki, przedstawił perspektywę komorników. Przyznał, że zgodnie z art. 829 pkt 6 k.p.c. przedmioty służące do wykonywania praktyk religijnych kościoła wpisanego do rejestru MSWiA są wyłączone spod egzekucji. Zdarza się jednak, że regulacje bywają nadużywane przez nieuczciwych dłużników i wykorzystuje się je jako skuteczny sposób na opóźnienie egzekucji. W programie wypowiedział się również dr Sebastian Łoś, Prezes Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli, który zaznaczył, że przedmiot kultu religijnego powinien być obiektem pewnej systematycznej działalności nastawionej na zaspokojenie potrzeb duchowych, a nie sposobem ucieczki z majątkiem przed wierzycielami. Jego zdaniem komornik w takiej sytuacji, jeśli stwierdzi, że ma do czynienia ze swoistym fałszem, powinien zabezpieczyć dany przedmiot, pozostawiając dłużnikowi drogę do złożenia skargi na czynności komornika do sądu, który w takiej sytuacji rozpozna sprawę – tak też stało się w opisywanej sytuacji. Sąd oddalił skargę dłużnika.

Źródło: „Państwo w Państwie” 6 października 2024 r., odcinek 539.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej

Łukasz Dubiński
Przemysław Zdyb

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

Sytuacja małżonka dłużnika w sądowej egzekucji świadczeń pieniężnych

Maciej Kaczmarzyk

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

XVI Kongres Kobiet

W dniach 28–29 września 2024 r. w Gdańsku odbył się XVI Kongres Kobiet. Zaczniemy od wyjaśnienia, czym jest to prawie pełnoletnie wydarzenie, na którym po raz kolejny nie mogło zabraknąć reprezentacji komorników.

EWA ZUZANNA CHMIELNICKA
Komornik sądowa

Kongres Kobiet powstał w czerwcu 2009 r. jako ruch społeczny aktywizujący – politycznie i społecznie – kobiety w Polsce. Misją Stowarzyszenia Kongresu Kobiet

było i jest działanie na rzecz realnej równości kobiet i mężczyzn, praca na rzecz uznania godności, autonomii i wolności wszystkich, budowanie solidarności kobiet poprzez wymianę doświadczeń, wzajemną pomoc i pracę nad pamięcią o naszej historii. Obecnie Kongres Kobiet jest społeczną inicjatywą zrzeszającą osoby indywidualne, organizacje pozarządowe, przedstawicielki biznesu, polityki, świata nauki, sztuki, dziennikarstwa, związków zawodowych, związków pracodawców oraz wiele innych. Kongres skupia kobiety z całej Polski, o różnych poglądach, wywodzące się z różnych środowisk. Nie jest związany z żadną instytucją ani z żadną partią polityczną.

Nie bez powodu tegoroczna edycja Kongresu została zorganizowana w Trójmieście, a dokładniej – na styku dwóch miast – Sopotu i Gdańska, w Ergo Arenie.

Od lewej: Małgorzata Kulik, Ewa Zuzanna Chmielnicka, Agnieszka Szych

Od niedawna Trójmiasto zarządzane jest bowiem przez trzy kobiety, prezydentki: Aleksandrę Kosiołek – Prezydentkę miasta Gdynia, Magdalenę Czarzyńską-Jachim – Prezydentkę miasta Sopot, Aleksandrę Dulkie-wicz – Prezydentkę miasta Gdańsk.

Tegoroczne wydarzenie poświęcone zostało roli kobiet w budowaniu przyszłości. Hasłem wiodącym było: „Świat według Kobiet”.

Mieliśmy ogromną przyjemność po raz kolejny uczestniczyć w tym wyjątkowym wydarzeniu jako Krajowa Rada Komornicza. Biuro Prasowe KRK, reprezentowane przez Przemysława Małeckiego, Ewę Zuzannę

Chmielnicką i Agnieszkę Szych – przy pomocy komornik sądowej Małgorzaty Kulik, stanęło na wysokości zadania i przez cały dzień z ogromnym zaangażowaniem pracowało na stoisku komorników. W tym roku znaleźliśmy się w wyjątkowym miejscu kongresowej mapy, a mianowicie w **Zatoce Porad Prawnych i Psychologicznych**, gdzie razem z adwokatkami z Pomorskiej Izby Adwokackiej w Gdańsku i pomorskimi notariuszkami rozmawialiśmy, edukowaliśmy i słuchaliśmy odwiedzających nas gości. A wpadły do nas dziesiątki kobiet. Czasem tylko żeby porozmawiać, uśmiechnąć się i pozdrowić – bo pamiętały nas sprzed roku. Czasem żeby zadać ważne i ciekawe pytania. Niekiedy potrzebowały rady lub chciały założyć skrzynkę do e-doręczeń.

Kolejka ustawiała się do naszej strefy artystycznej, gdzie młoda malarka Martyna Majchrowicz pomagała odwiedzającym zrobić kolorowy kolaż z motywem komornika czy ogólnie egzekucji lub umieścić swoje uczucia na mapie emocji.

Zrobiliśmy **warsztaty o trudnej tematyce alimentów**. Rzecznik Prasowy Krajowej Rady Komorniczej Przemysław Małecki i asesor komornicza Agnieszka Szych opowiadali uczestniczkom, jak wypełniać wnioski egzekucyjne, oraz odpowiadali na różne pytania o prawne aspekty egzekucji alimentów. Warsztaty cieszyły się ogromnym zainteresowaniem.

Wzięliśmy udział w panelu dyskusyjnym w ramach Centrum Praworządności „**Alimenty to nie prezent. Uwięzione w systemie**”. Panel poprowadziła adwokatka Natalia Klima-Piotrowska. W dyskusji od strony egzekucyjnej wzięła udział komornik sądowa

Od lewej: Agnieszka Szych, Przemysław Małecki, Małgorzata Kulik, Ewa Zuzanna Chmielnicka

Ewa Zuzanna Chmielnicka, która opowiedziała o trudnościach w egzekucji alimentów, braku skuteczności i przyzwoleniu społecznym na ich niepłacenie.

Mieliśmy również okazję porozmawiać o naszej pracy w Radiu Gdańsk. Rzecznik prasowy Przemysław Małecki udzielił krótkiego wywiadu, którego można posłuchać pod poniższym linkiem: <https://radiogdansk.pl/wiadomosci/region/trojmiasto/2024/09/28/trwa-kongres-kobiet-w-trojmiescie-nadajemy-na-zywo-z-ergo-areny/>.

W imieniu Krajowej Rady Komorniczej, ale przede wszystkim w imieniu wszystkich Komorniczek i Komorników, bardzo dziękujemy za zainteresowanie naszym zawodem, za ważne pytania, za serdeczności, za uwagi i konstruktywną krytykę. Ogrom życzliwości, który na nas spłynął, i fakt, że Uczestniczki tak chętnie i z dumą nosiły nasze przypinki „komorniczka = kobie-

”
TEGOROCZNE WYDARZENIE
POŚWIĘCONE ZOSTAŁO
ROLI KOBIET W BUDOWANIU
PRZYSZŁOŚCI. HASŁEM
WIODĄCYM BYŁO: „ŚWIAT
WEDŁUG KOBIET”.

ta”, dają nam nową energię do pracy i przekonanie, że to, co robimy, jest ważne i doceniane. Każda rozmowa była dla nas budująca.

Za rok z chęcią wrócimy na XVII Kongres Kobiet z nowymi pomysłami i nową energią. Bardzo dziękujemy wszystkim za ten czas i nowe doświadczenia!

Do zobaczenia!

Właściwa obsada sądu

Glosa do postanowienia
Sądu Najwyższego
z dnia 12 stycznia 2024 r.,
I CSK 265/23

DR GRZEGORZ KAMIŃSKI

Radca prawny,
adiunkt w Akademii Nauk
Stosowanych Angelusa
Silesiusa w Wałbrzychu

Wprowadzenie

Problematyka właściwej obsady sądu („sąd ustanowiony ustawą”) jest niezwykle istotna z punktu widzenia stabilności orzecznictwa i respektowania zasady prawa. Powyższa kwestia coraz częściej staje się przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Przywołane zagadnienie stało się także podstawą sprawy, jaką rozstrzygał Sąd Najwyższy w postępowaniu o sygnaturze akt I CSK 265/23. Warto dokonać analizy uzasadnienia zawartego w przywołanym orzeczeniu, gdyż argumentacja sądu orzekającego jest niezwykle interesująca i trafna.

Teza

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa M.K. i A.M. przeciwko Bankowi SA w W. o ustalenie i zapłatę, na skutek skargi kasacyjnej Banku SA w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 14 czerwca 2022 r., VI ACa 435/21:

- 1) przekazał skargę kasacyjną w sprawie o sygnaturze akt I CSK 265/23 do rozpoznania Sądowi Najwyższemu w składzie spełniającym kryteria sądu (w rozumieniu art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej² oraz art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej³ w zw. z art. 47 Karty praw podstawowych⁴) wynikających z wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 grudnia 2023 r., C-718, oraz „sądu ustanowionego ustawą” (art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka⁵) wynikających z wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 23 listopada 2023 r., Waleśa przeciwko Polsce, skarga nr 50849/21, oraz z 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19,
- 2) w wykonaniu punktu pierwszego, akta sprawy przedstawia Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Cywilnej w celu dokonania ponownego przydziału sprawy w drodze losowania składowi Sądu Najwyższego, który spełnia kryteria określone w pkt 1 (art. 44¹ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego⁶).

Uzasadnienie

1. Sąd Najwyższy z urzędu w każdym stanie sprawy ma obowiązek badać, czy jest należycie obsadzony i spełnia standardy określone w przepisach z pkt 1 postanowienia. W sprawie skład sądu, badając z urzędu

należytą jego obsadę, dostrzegł potrzebę zweryfikowania standardów, o których mowa w pkt 1 postanowienia, a wynikających z powołanych wyroków TSUE i ETPCz i wskazanych tam przepisów. W wyniku tego badania Sąd uznał, że zaistniało ryzyko naruszenia wskazanych w pkt 1 przepisów i wynikających z nich standardów w składzie wyznaczonym do rozpoznania niniejszej sprawy. Wobec obowiązku wynikającego z członkostwa RP w Unii Europejskiej i konieczności zapewnienia stronom postępowania w sprawie niniejszej prawa do sądu w rozumieniu art. 267 TFUE, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 47 KPP, a także art. 6 ust. 1 EKPC orzeczono jak w pkt 1 i 2 niniejszego postanowienia z następujących motywów określonych poniżej.

2. Jeżeli chodzi o zapewnienie standardu z art. 6 ust. 1 EKPC („sądu ustanowionego ustawą”) Europejski Trybunał Praw Człowieka wskazał w § 281–338 wyroku w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 i 57511/19), że powoływanie członków zasiadających w składach orzekających Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych odbyło się z oczywistym naruszeniem podstawowych przepisów krajowych regulujących procedurę powoływania sędziów. Podobne zapatrywanie Trybunał zawarł

Fot. canva @gettyimages

w wyroku pilotażowym z 23 listopada 2023 r., Wałęsa przeciwko Polsce, skarga nr 50849/21.

3. Ocena dokonana przez ETPCz odnosi się bez różnicy do wszystkich sędziów powołanych do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, którzy zostali do niej powołani w analogicznych okolicznościach, a w szczególności na podstawie uchwały nr 331/2018 Krajowej Rady Sądownictwa (wyrok TSUE z 21 grudnia 2023 r., C-718, pkt 53).

4. Z wyroku TSUE (wielka izba) z 21 grudnia 2023 r., C-718, wynika, że rozpatrywane łącznie wszystkie elementy zarówno systemowe, jak i dotyczące konkretnych okoliczności faktycznych, o których mowa w pkt 47–57 tego wyroku oraz pkt 62–76 tego wyroku, które charakteryzowały powołanie do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych sędziów tworzących organ odsyłający w niniejszej sprawie, skutkują tym, że ten organ nie ma statusu niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 akapit drugi KPP. Całokształt owych elementów może bowiem budzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niepodatności zainteresowanych i składu orzekającego, w którym zasiadają, na czynniki zewnętrzne, w szczególności bezpośrednie lub pośrednie wpływy krajowej władzy ustawodawczej i wykonawczej, oraz co do ich neutralności względem ścierających się przed nimi interesów. Tego rodzaju elementy mogą prowadzić do braku widocznych oznak niezależności lub bezstronności tych sędziów i tego organu, co mogłoby podważyć zaufanie, jakie sądownictwo powinno budzić w tych jednostkach w społeczeństwie demokratycznym i w państwie prawnym.

5. Konsekwencją powyższego jest naruszenie systemowe prawa do sądu obywatela określonego w wyżej powołanych przepisach, skutkujących między innymi

Fot. canva @gettyimages

tym, iż uznano, że skład orzekający Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, który zwrócił się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w tamtej sprawie, nie stanowi sądu w rozumieniu art. 267 TFUE i art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 akapit drugi KPP, w związku z czym wniosek uznano za niedopuszczalny i nie udzielono odpowiedzi na pytanie prejudycjalne.

6. Dodatkowo należy zauważyć, że w związku z wydaniem wskazanych w pkt 1 postanowienia wyroków TSUE i ETPCz obalono domniemane działania sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu przepisów z pkt 1 niniejszego postanowienia w odniesieniu do sądu ukształtowanego w okolicznościach wymienionych w tych wyrokach.

7. Należy zauważyć, że sąd w niniejszym składzie został powołany w okolicznościach określonych w pkt 2–4 uzasadnienia niniejszego postanowienia na podstawie uchwały KRS nr 331/2018. Okoliczności powołane w powyższych orzeczeniach co do zasady, wyjąwszy niektóre okoliczności, odnoszą się do składu sądu w niniejszej sprawie.

8. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału, zasada skutecznej ochrony sądowej jest zasadą ogólną prawa Unii Europejskiej, wynikającą ze wspólnych tradycji

konstytucyjnych państw członkowskich, chronioną na mocy art. 6 i 13 EKPC, potwierdzoną również w art. 47 KPP. Zgodnie z zasadą lojalnej współpracy, sądy krajowe mają obowiązek zapewnić ochronę sądową uprawnień podmiotów prawa wynikających z prawa Unii (wyrok TSUE z 13 marca 2007 r., C-432/05, Unibet [London] Ltd i Unibet [International] Ltd przeciwko Justitiekanslern, pkt 37–38). Jak wyjaśnił Trybunał, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, w zakresie, w jakim ustanawia wymóg rozpoznania sprawy wymagającej wykładni lub stosowania prawa UE przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy, ma skutek bezpośredni. W związku z tym zasada pierwszeństwa prawa Unii nakłada na sąd niespełniający takich kryteriów obowiązek odstąpienia od stosowania przepisów krajowych, na mocy których powierzono mu rozpoznanie sprawy, i w rezultacie uznania się za niewłaściwy do jej rozpoznania (tak w szczególności wyrok TSUE z 22 marca 2022 r., C-508/19, Prokurator Generalny [*Chambre disciplinaire de la Cour suprême – Nomination*], pkt 74, analogicznie wyrok TSUE z 2 marca 2021 r., C-824/18, A.B. i in. [*Nomination des juges à la Cour suprême – Recours*], pkt 146).

9. Powyższe oceny i stwierdzenia w ocenie sądu w niniejszym składzie nie stoją w sprzeczności ze standardami prawa do sądu określonymi w art. 45 Konstytucji RP. Przepis ten był wzorowany na art. 6 EKPC i nie stanowi przeszkody oraz nie zawiera sprzeczności w możliwości stosowania wskazanych wzorców prawa UE. Wzorce wynikające z Konstytucji RP i powołanych regulacji prawa UE i EKPC uzupełniają się, nie znajdują się w relacji wyłączenia. Pojęcie „sąd” w rozumieniu art. 19 ust. 1 TUE (także w rozumieniu art. 267 TFUE) ma charakter unijny (zasada autonomii prawa unijnego) i nie musi pokrywać się z pojęciem sądu według prawa państwa członkowskiego (por. wyrok Trybu-

Fot. canva @gettyimages

nału Konstytucyjnego z 7 października 2021 r. K 3/21, OTK-A 2022, poz. 65). W świetle wykładni systemowej ratyfikowana umowa międzynarodowa i dokonana na jej podstawie wykładnia norm mają pierwszeństwo i mogą korygować lub uzupełniać regulacje wewnętrzne w wypadku kolizji norm porządku hierarchicznego z aktami rangi ustawowej oraz aktami wykonawczymi, jak § 8o Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. – Regulamin Sądu Najwyższego, dotyczącymi przydzielania spraw, czy regulacjami rangi ustawowej dotyczącymi sposobu kształtowania składu sądu (art. 91 ust. 1 i 2 Konstytucji RP).

10. Sąd Najwyższy na podstawie art. 44¹ k.p.c. ma kompetencje do przekazania sprawy w okolicznościach

w określonych w tym przepisie innemu sądowi. Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności zważywszy na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Tym bardziej może przekazać rozpoznanie sprawy do innego składu tego samego sądu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości.

11. W doktrynie wyrażono pogląd, że Sąd Najwyższy może na podstawie tego przepisu działać z urzędu, znając okoliczności, które leżą u podstaw rozstrzygnięcia. Wniosek o przekazanie do innego sądu stanowi w istocie sygnalizację i wskazuje na potrzebę rozstrzy-

gnięcia Sądu Najwyższego w tym przedmiocie. Wniosek ten nie jest warunkiem koniecznym do wydania przez Sąd Najwyższy postanowienia w przedmiocie wyznaczenia innego sądu równorzędnego⁷.

12. W konkluzji wniosek o wyznaczenie sądu właściwego siłą rzeczy dotyczy wniosków innych sądów niż Sąd Najwyższy. Jeżeli Sąd Najwyższy może wyznaczyć inny sąd, tym bardziej może zobowiązać do wyznaczenia składu sądu spełniającego określone precyzyjne kryteria w ramach tego samego sądu. Wniosek o wyznaczenie innego składu spełniającego kryteria, o których mowa w pkt 1 postanowienia, nie jest konieczny w przypadku rozstrzygnięcia spraw przez Sąd Najwyższy.

13. Wreszcie końcowo należy zauważyć, że kwestią fundamentalną są skutki orzeczeń zapadłych w składzie, który może naruszać standardy wynikające z orzeczeń powołanych w pkt 1 postanowienia, jak i zauważalna w orzecznictwie praktyka podważania lub uchylania orzeczeń przy braku stosownego trybu. Należy poczynić uwagę ogólną, że za nieakceptowalne i powodujące pęknięcie systemu prawnego należy uznać sytuację, w której wydane orzeczenia z różnych przyczyn będą traktowane jako nieistniejące, pozorne lub niewywołujące skutków prawnych ze względu na sposób ukształtowania sądu lub treść orzeczenia. Obywatel musi mieć zagwarantowaną pewność prawa. Wydane prawomocne orzeczenia i tytuły wykonawcze jako indywidualne akty jurysdykcyjne prawomocne, od których nie przysługuje zwyczajny czy nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie powinny być podważane i rodzić niepewności co do tego, czy wywołują skutki w obrocie prawnym. Dotychczasowe wąskie stanowisko Trybunału nie wyłączało możliwości orzekania w sprawach, w których nie zachodzi potrzeba wykładni i stosowania prawa Unii, a więc w sprawach nienależących do dziedzin objętych prawem UE w rozumieniu art. 19

W ŚWIECIE WYKŁADNI
SYSTEMOWEJ RATYFIKOWANA
UMOWA MIĘDZYNARODOWA
I DOKONANA NA JEJ PODSTAWIE
WYKŁADNIA NORM MAJĄ
PIERWSZEŃSTWO I MOGĄ
KORYGOWAĆ LUB UZUPEŁNIAĆ
REGULACJE WEWNĘTRZNE
W WYPADKU KOLIZJI NORM
PORZĄDKU HIERARCHICZNEGO
Z AKTAMI NIŻSZEJ RANGI.

ust. 1 TUE. Jednakże w świetle wyroku TSUE z 6 października 2021 r., C-487/19, w sprawach, które dotyczą niezawisłości sędziowskiej i statusu sądu, sądem unijnym jest ten, który może „potencjalnie zajmować się prawem unijnym” (stanowisko szerokie). Skutkiem tego jest, że orzeczenia sądu wydane w kwestionowanym składzie sądu mogą być „pomijane” lub uchylane, pomimo że od orzeczeń Sądu Najwyższego nie służy stronie środek odwoławczy lub środek zaskarżenia. Ten kierunek stosowania prawa i mechanizm pomijania orzeczenia zastosowano w orzecznictwie⁸. Zapobieżeniu wskazanemu „pęknięciu systemowemu sądownictwa” i mechanizmowi „pomijania orzeczeń” lub „uznania za niebyłe”, lub „nieistniejące” służy uznanie się za niewłaściwym (punkt 1 postanowienia) w takich okolicznościach i przekazanie sprawy składowi spełniającemu standardy wynikające z wcześniej powołanych orzeczeń (pkt 2 postanowienia).

14. Wobec konieczności zagwarantowania stronom rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy w składzie spełniającym kryteria sądu w rozumieniu art. 267 TFUE, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 KPP wynikających z wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 grudnia 2023 r., C-718, oraz „sądu ustanowionego ustawą” (art. 6 ust. 1 EKPC), zapewniając efektywność prawa UE i realizując dialog sądowy, orzeczono jak na wstępie na podstawie wskazanych wyżej przepisów oraz art. 44¹ k.p.c., interpretowanego w świetle art. 4 ust. 3 TUE i art. 19 ust. 1 TFUE oraz zasad efektywności prawa Unii Europejskiej (art. 91 ust. 2 Konstytucji RP).

Ocena

Przedstawione uzasadnienie orzeczenia Sądu Najwyższego jest niezwykle istotne i trafne z kilku względów.

Po pierwsze, Sąd Najwyższy przypomniał, że wzorce wynikające z Konstytucji RP i regulacji prawa unijnego oraz europejskiego uzupełniają się i są komplementarne, nie znajdują się w relacji wyłączenia. Pojęcie „sąd” w rozumieniu art. 19 ust. 1 TUE (także w rozumieniu art. 267 TFUE) ma charakter unijny (zasada autonomii prawa unijnego) i nie musi pokrywać się z pojęciem sądu według prawa państwa członkowskiego. W świetle wykładni systemowej ratyfikowana umowa międzynarodowa i dokonana na jej podstawie wykładnia norm mają pierwszeństwo i mogą korygować lub uzupełniać regulacje wewnętrzne w wypadku kolizji norm porządku hierarchicznego z aktami niższej rangi.

Przywołana powyżej zasada wynikająca z art. 19 TUE kształtuje ramy systemu ochrony prawnej w UE. Na podstawie art. 19 akapit pierwszy zd. 2 TUE państwa członkowskie powierzyły TSUE kompetencję do czuwania nad poszanowaniem prawa w wykonywaniu

i wykładni traktatu, a na podstawie przepisu art. 19 akapit drugi TUE doszło do ustanowienia środków niezbędnych do zapewnienia poszanowania prawa do skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem unijnym.

Choć na pierwszy rzut oka mogłoby się wydawać, że przywołanie art. 19 TUE jest nieuprawnione (przepis ten nie reguluje wprost kwestii odnoszących się do pojęcia „sąd”), to jednak nie można pomijać tego, iż ochrona prawna w Unii realizowana jest w ramach modelu zdecentralizowanego, w którym enumeratywnie wyliczona właściwość TSUE dopełniona jest przez ogólne kompetencje sądów krajowych, precyzowane w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości. „Sądy krajowe państw członkowskich wykonują, we współpracy z TSUE, wspólne zadania i odgrywają aktywną rolę w zapewnieniu rządów prawa w całej Unii, a system ochrony prawnej w UE jest kompletny i spójny. Dzięki tej współpracy tworzona jest realna wspólnota oparta na prawie”⁹. Powyższe znajduje potwierdzenie w wypowiedziach TSUE, jak na przykład w wyroku TSUE z 23 kwietnia 1986 r., 294/83, *Les Verts* przeciwko Parlamentowi Europejskiemu¹⁰. W orzeczeniu tym podkreślono, iż „EWG [aktualnie: UE – przyp. aut.] jest wspólnotą prawa, to znaczy, że zarówno państwa członkowskie, jak i instytucje podlegają kontroli zgod-

ności wydanych przez nie aktów z podstawową kartą konstytucyjną, jaką stanowi traktat. W szczególności w art. 173 i 184 z jednej strony, oraz w art. 177 z drugiej strony, traktat ustanawia zupełny system środków prawnych i procedur w celu powierzenia Trybunałowi Sprawiedliwości kontroli zgodności z prawem aktów instytucji. System ten zapewnia ochronę osób fizycznych i prawnych przed stosowaniem wobec nich aktów o charakterze generalnym, których nie mogą bezpośrednio zaskarżyć przed Trybunałem ze względu na szczególne warunki dopuszczalności określone w art. 173 akapit drugi traktatu. Jeżeli wdrożenie w drodze administracyjnej tych aktów należy do obowiązków instytucji wspólnotowych, osoby fizyczne i prawne mogą wnieść skargę bezpośrednio do Trybunału przeciwko aktom wykonawczym, których są adresatami lub które dotyczą ich bezpośrednio i indywidualnie, podnosząc na poparcie tej skargi zarzut bezprawności aktu podstawowego o charakterze generalnym. Jeżeli implementacja aktu wchodzi w zakres obowiązków władz krajowych, osoby te mogą podnieść zarzut nieważności aktów o charakterze generalnym przed sądami krajowymi i sprawić, by sądy krajowe zwróciły się z tą kwestią do Trybunału Sprawiedliwości w trybie prejudycjalnym”¹¹.

Zasada praworządności stanowi jedną z podstaw UE. Zasady ogólne prawa Unii Europejskiej (zasady ogólne prawa unijnego) to nadające się do zastosowania w postępowaniu sądowym lub administracyjnym przy rozstrzygnięciu jakiejś kwestii wzorce postępowania uznane przez TS za stanowiące podstawę (fundament) unijnego systemu prawnego¹². W piśmiennictwie słusznie podnosi się, że zasady ogólne stanowią „nieodłączną część systemu traktatu”, rolą TSUE jest zaś jedynie odkodowanie zasady składającej się na wspomniany fundament rządów prawa¹³. „Zasady ogólne wywodzone są przez TS z przepisów traktatów założycielskich,

Fot. canva @gettyimages

wiązących państwa członkowskie aktów prawa międzynarodowego oraz wspólnych tradycji konstytucyjnych państw członkowskich. Z tego też powodu bywają traktowane jako typowe »prawo sędziowskie«, które dopiero następnie zostało usankcjonowane w prawie pierwotnym. Taka kwalifikacja zasad ogólnych nie jest jednak uprawniona z uwagi na traktatowe zakotwiczenie instytucji zasad ogólnych oraz sposób odkodowania poszczególnych zasad. Przez długie lata traktatową podstawę prawną upoważniającą TS do kreowania kolejnych zasad ogólnych stanowił art. 220, 230 oraz 288 TWE. Z pierwszego przepisu wynikało, że zadaniem TS i sądu jest »czuwanie nad poszanowaniem prawa w wykładni i stosowaniu niniejszego Traktatu«. Sformułowanie to traktowano jako odnoszące się do czegoś innego niż sam traktat. Nadawało się ono idealnie do rozwoju zasad ogólnych, skoro w myśl tego przepisu przy stosowaniu traktatu należy przestrzegać nie tylko jego postanowień, ale także »prawa«. Na to »prawo« składały się zaś pewne pryncypia tak oczywiste – jak można przyjąć – dla założycieli Unii jako wspólnoty prawa, że nie wymagały artykulacji w przepisach prawa pozytywnego. Konieczność respektowania tych pryncypiów była także (powinna być) oczywista dla każdego podmiotu zaangażowanego w proces stosowania prawa (wspólnotowego)¹⁴.

Zasady ogólne pełnią wiele funkcji w prawie unijnym. Wyróżnia się wśród nich funkcję wypełniania luk, funkcję interpretacyjną, funkcję korygującą oraz funkcję kreacyjną¹⁵. Słusznie więc podnosi D. Miąsik, iż naczelnym celem zasad ogólnych prawa unijnego jest legitymizacja unijnego porządku prawnego w drodze dostarczania rozwiązań prawnych, które regulują kwestie pominięte w unijnym prawie pozytywnym, a jednocześnie opierają się na wartościach bliskich obywatelom Unii, przy czym legitymizacja ta następuje przez uzu-

TSUE W WYROKU
Z 24 CZERWCA 2019 R.,
C-619/18, KOMISJA EUROPEJSKA
PRZECIWKO RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ, PODKREŚLIŁ, ŻE
UNIA EUROPEJSKA JEST UNIĄ
PRAWA, W KTÓREJ PODMIOTY
PRAWA SĄ UPRAWNIONE DO
ZAKWESTIONOWANIA PRZED
SĄDEM ZGODNOŚCI Z PRAWEM
KAŻDEJ DECYZJI LUB KAŻDEGO
INNEGO AKTU KRAJOWEGO
DOTYCZĄCEGO ZASTOSOWANIA
WOBEC NICH AKTU UNII.

pełnianie luk w zakresie normowania unijnego prawa pozytywnego¹⁶.

W świetle powyższego Trybunał Sprawiedliwości UE czuwa nad poszanowaniem prawa w stosowaniu i wykładni traktatów, i z mocy art. 19 ust. 1 TUE, Trybunał zapewnia zgodne z prawem stosowanie przepisu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i wypełnianie przez państwa członkowskie obowiązku zapewnienia środków niezbędnych dla tej ochrony za pomocą krajowych środków ochrony prawnej¹⁷. „Odpowiednikiem tego obowiązku państw członkowskich normowanego przez przepis art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE jest uprawnienie po stronie jednostek do pełnego dostępu do skutecznego środka prawnego oraz do bezstronnego sądu na podstawie art. 47 KPP. Na podstawie art. 6 TUE

Karta praw podstawowych ma moc wiążącą równą traktatom, co formalnie potwierdza, że prawo jednostek z art. 47 KPP należy do katalogu unijnych praw podstawowych i w związku z tym ma status zasady ogólnej prawa¹⁸.

TSUE w wyroku z 24 czerwca 2019 r., C-619/18, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej¹⁹, podkreślił, że Unia Europejska jest unią prawa, w której podmioty prawa są uprawnione do zakwestionowania przed sądem zgodności z prawem każdej decyzji lub każdego innego aktu krajowego dotyczącego zastosowania wobec nich aktu Unii. W tym kontekście art. 19 TUE, w którym skonkretyzowano zasadę praworządności wyrażoną w art. 2 TUE, powierza sądom państw członkowskich i Trybunałowi zadanie zapewnienia pełnego stosowania prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich, jak również ochrony

sądowej praw, jakie podmioty prawa wywodzą z tego prawa. Na tej podstawie i zgodnie z postanowieniem art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE państwa członkowskie ustanawiają środki niezbędne do zapewnienia jednostkom poszanowania ich prawa do skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii. Do państw członkowskich należy zatem ustanowienie systemu środków odwoławczych i procedur zapewniającego skuteczną kontrolę sądową w tych dziedzinach. Zasada skutecznej ochrony sądowej praw, jakie podmioty prawa wywodzą z prawa Unii, do której odnosi się art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, stanowi bowiem zasadę ogólną prawa Unii, wynikającą z tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, wyrażoną w art. 6 i 13 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie 4 listopada 1950 r., a obecnie potwierdzoną w art. 47 KPP²⁰.

Wymóg niezależności sądów od władzy ustawodawczej i wykonawczej wynika więc wprost z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i jest kluczowym elementem praworządności wyrażonej w art. 2 TUE, a co za tym idzie, jest stosowany przed prawem krajowym, a w sytuacji, w której dochodzi do niezgodności prawa krajowego z zasadą unijną, pierwszeństwo należy przyznać regulacjom prawa unijnego.

ZMIANY, DO JAKICH DOSZŁO W POLSKIM SĄDOWNICTWIE CYWILNYM W LATACH 2015– –2023, STANOWIŁY DZIAŁANIA NARUSZAJĄCE ZASADY OGÓLNE OBOWIĄZUJĄCE W UE.

Po drugie, Sąd Najwyższy słusznie dostrzegł, że przywołane orzecznictwo TSUE pozwala na obronę tezy, że domniemanie, iż w każdym przypadku mamy do czynienia w sądem ukształtowanym ustawą, zaś naruszenie w tym zakresie może podlegać kontroli w wyjątkowych sytuacjach, zostało obalone. Zmiany, do których doszło w polskim sądownictwie cywilnym do końca 2023 r., i ocena tychże zmian przez sądy unijne i europejskie sprawiły, że mamy do czynienia ze swoistym „domniemaniem” nienależytej obsady sądu.

Jak bowiem wielokrotnie podkreślał Trybunał, wymóg niezależności sędziowskiej, stanowiącej integralny element sprawowania wymiaru sprawiedliwości, wchodzi w zakres istoty prawa do skutecznej ochrony sądowej oraz prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, które to prawo ma fundamentalne znaczenie

jako gwarancja ochrony wszystkich praw, jakie podmioty prawa wywodzą z prawa Unii, oraz zachowania wartości wspólnych państwom członkowskim określonych w art. 2 TUE, w szczególności wartości państwa prawnego²¹. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem niezbędne na podstawie prawa Unii gwarancje niezawisłości i bezstronności wymagają istnienia zasad, w szczególności co do składu organu, powoływania jego członków, okresu trwania ich kadencji oraz powodów ich wyłączenia lub odwołania, pozwalających wykluczyć, w przekonaniu jednostek, wszelką uzasadnioną wątpliwość co do niepodatności tego organu na czynniki zewnętrzne oraz jego neutralności względem ścierających się przed nim interesów²².

Zmiany, do jakich doszło w polskim sądownictwie cywilnym w latach 2015–2023, stanowiły działania naruszające zasady ogólne obowiązujące w UE²³.

Spowodowało to, że zarówno jednostki poszukujące ochrony prawnej, jak sądy orzekające z urzędu, są uprawnione do badania należytej obsady „sądu ustanowionego ustawą”²⁴. Prawo podstawowe do rzetelnego procesu sądowego, a w szczególności charakteryzujące to prawo podstawowe gwarancje dostępu do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy oznaczają między innymi, że każdy podmiot może domagać się zbadania powyższego, podobnie jak każdy sąd orzekający jest zobowiązany zbadać, czy ze względu na swój skład stanowi on taki właśnie sąd, jeżeli pojawia się w tym względzie poważna wątpliwość, przy czym badanie to jest nieodzowne w kontekście zaufania, jakie sądy w społeczeństwie demokratycznym powinny wzbudzać u jednostki²⁵.

Po trzecie, niezwykle ciekawa jest wykładnia poczyniona przez Sąd Najwyższy w zakresie art. 44¹ k.p.c. Sąd przyjął bowiem, że jeżeli Sąd Najwyższy może wyznaczyć inny sąd, tym bardziej może zobowiązać do

wyznaczenia składu sądu spełniającego określone precyzyjne kryteria w ramach tego samego sądu, a powyższym zakresie może działać z urzędu²⁶.

Przywołany przepis art. 44¹ k.p.c. określa, że (§ 1) Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. (§ 2) O przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy.

Kwestią podlegającej niniejszej analizie jest próba odpowiedzi na pytanie, czy można uznać Sąd Najwyższy w innym składzie jako „sąd równorzędny”. Przywołana regulacja art. 44¹ § 1 zd. 1 k.p.c. wskazuje, że „Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym”, co – biorąc pod uwagę wykładnię literalną – powinno prowadzić do wniosku o niedopuszczalności takiego działania.

W uzasadnieniu projektu Ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw²⁷ wskazano, że „w praktyce działania sądów zdarzają się sprawy, których szczególne okoliczności uzasadniają przełamanie ogólnych zasad ustalenia właściwego sądu. Okoliczności te mogą być tak różne, że trudno je zbiorczo określić inaczej, niż względ na dobro wymiaru sprawiedliwości. W najczęściej spotykanych sytuacjach ich wspólnym mianownikiem jest zagrożenie dla postrzegania konkretnego sądu przez lokalną społeczność jako bezstronnego organu wymiaru sprawiedliwości. W tym zakresie mieszczą się sytuacje, gdy uczestnikiem sprawy przed sądem jest osoba należąca do lokalnych elit władzy lub biznesu; osoby takie mają zazwyczaj tak szerokie więzy oficjalne i towarzyskie, że lokalna społeczność przyjmuje za oczywiste istnienie tego rodzaju więzi również

Fot. canva @gettyimages

z sędziami i pracownikami sądów – niezależnie od sytuacji rzeczywistej. Inną tego rodzaju sytuacją jest sprawa, w której stroną jest pracownik lub sędzia miejscowego sądu. W tego rodzaju sprawach osoba taka jest w opinii społecznej podejrzewana o wykorzystywanie swoich rzeczywistych czy mniemanych kontaktów osobistych do »załatwiania« sprawy. Sytuacje takie w oczywisty sposób obniżają prestiż wymiaru sprawiedliwości. Oczywistym rozwiązaniem tego rodzaju problemów jest wyznaczenie do rozpoznania danej sprawy innego sądu. Dotychczasowe przepisy na to nie pozwalają; konieczna jest określona droga polegająca na złożeniu przez wszystkich sędziów właściwego sądu oświadczeń o wyłączeniu, po czym dopiero sąd nad nim przełożony z powodu przeszkody polegającej na niemożności utworzenia składu orzekającego wyznacza inny sąd. W większych sądach zebranie oświadczeń o wyłączeniu potrafi trwać miesiącami. Co więcej, jeżeli podsądny jest osobą znaną na szerszym obszarze (np. województwa) czy na przykład sędzią sądu okręgowego albo apelacyjnego, cała procedura z reguły wymaga kilkakrotnego powtórzenia – od nowa w każdym kolejno wyznaczonym sądzie. W takich przypadkach zwłokę niekiedy liczy się już w latach. A przecież wynik takich czynności, w postaci przekazania sprawy sądowi, w którym takich powiązań nie ma, jest oczywisty i z góry znany. W celu

rozwiązania tego rodzaju problemów należy więc, na wzór procedury karnej (art. 37 Kodeksu postępowania karnego²⁸), wprowadzić możliwość zwrócenia się przez sąd właściwy do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi. Aby uniknąć zawężenia zakresu stosowania tej możliwości, w treści przepisu należy wyraźnie wskazać, że względ na dobro wymiaru sprawiedliwości obejmuje również względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Przy okazji wprowadzenia tej instytucji należy uregulować tryb wykorzystania możliwości ustanowionych w już obowiązujących art. 44 i art. 45 poprzez określenie, że o wyznaczenie innego sądu ma obowiązek wystąpić sąd właściwy, a o oznaczenie sądu właściwego – sąd, do którego wpłynął pozew. Nie wyklucza to, oczywiście, dopuszczalności wnioskowania przez stronę o tego rodzaju wystąpienie²⁹. Jak wynika z przytoczonego fragmentu uzasadnienia projektu ustawy, celem zmiany był względ na dobro wymiaru sprawiedliwości, a więc społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Tym samym względy celowości pozwalają na inne aniżeli literalne odczytanie omawianej regulacji.

Wykładnia celowościowa polega na tym, że przepis musi być interpretowany tak, aby był najbardziej zdatnym środkiem do osiągnięcia celu danego aktu prawnego. W piśmiennictwie i orzecznictwie zaznacza się zatem, że wykładnia językowa powinna stanowić punkt wyjścia, ale przy stosowaniu prawa nie można abstrahować od celu danego przepisu (*ratio legis*)³⁰. M. Smolak pisze, że jedną z czynności interpretacyjnych składających się na proces wykładni celowościowej jest czynność, która polega na określaniu związku między znaczeniem tekstu prawnego a jego celem oraz na dokonywaniu wyboru tegoż znaczenia. Jest to zatem sposób eliminacji wieloznaczności w tekstach prawnych. Zauważa, że istnieją dwa sposoby eliminacji ta-

Fot. canva @getvimages

kich wieloznaczności. Pierwszy polega na tym, że interpretator wskazuje na jedno ze znaczeń jako znaczenie właściwe. Drugi z kolei sposób polega na eliminowaniu niektórych z możliwych znaczeń tekstu prawnego³¹.

A. Żurawik podnosi, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że sięganie do woli ustawodawcy może okazać się uzasadnione i pożyteczne tylko w sytuacjach skrajnych, gdy zawiodą inne sposoby wykładni lub doprowadzą do absurdalnych wniosków, jednak i w takich wypadkach ustawodawca, którego wola podlega uwzględnieniu w procesie wykładni, nie może kępować dozwolonej swobody interpretacyjnej sądu³². „Związek ustawodawcy z przepisem prawa został z chwilą jego wejścia w życie zerwany i w konsekwencji dochodzi do urzeczywistnienia zasady *idem dixit quam voluit*, która oznacza, że to, co prawodawca chciał uchwalić, czyli co obejmował swą »wolą uchwalenia«, wyraża się tym, co uchwalił. Wolę ustawodawcy należy

”
 KRYTERIUM OBIEKTYWNE
 DOTYCZY PRZEDE
 WSZYSTKIM ZWIĄZKÓW
 HIERARCHICZNYCH I INNYCH
 POMIĘDZY SĘDZIĄ A INNymi
 PODMIOTAMI W PROCESIE.

zatem odczytywać wyłącznie na podstawie tekstu stanowionego prawa, starając się ją obiektywizować przez odniesienie do celów instytucji prawnych w całości kształcie materiału normatywnego”³³. Należy jednak zwrócić uwagę, że nawet przyjęcie rozwiązania zaproponowanego przez Sąd Najwyższy w ocenianym judykacie nie stanowiłoby działania wbrew woli ustawodawcy. Wolą

ustawodawcy było bowiem takie ukształtowanie składu sądu, aby był on zgodny z „dobrem wymiaru sprawiedliwości”.

Warto podkreślić, że ETPC w wyroku z 27 czerwca 2019 r., 53427/09, *Cosmos Maritime Trading and Shipping Agency v. Ukraina*, LEX nr 2685804, wyjaśnił, że o istnieniu bezstronności dla celów art. 6 ust. 1 EKPC należy rozstrzygać zarówno na podstawie kryterium subiektywnego, kiedy należy mieć na względzie osobiste przekonania i zachowanie konkretnego sędziego (tj. czy sędzia żywił jakieś osobiste uprzedzenia lub był stronniczy w danej sprawie), jak i kryterium obiektywnego, czyli w oparciu o dokonanie oceny, czy sam sąd (m.in. jego skład) dawał wystarczające gwarancje, aby wykluczyć jakiegokolwiek uprawnione wątpliwości w odniesieniu do jego bezstronności. Co do kryterium obiektywnego należy rozstrzygnąć, czy oprócz zachowania sędziego istnieją podlegające ocenie okoliczności faktyczne, które mogą rodzić wątpliwości co do jego bezstronności. Oznacza to, że przy rozstrzygnięciu w przedmiocie zaistnienia w danej sprawie uprawnionego powodu ku temu, aby obawiać się, iż danemu sędziemu lub organowi sprawującemu funkcję składu orzekającego brakuje bezstronności, stanowisko zainteresowanej osoby jest ważne, lecz nie jest rozstrzygające. Rozstrzygające jest to, czy można uznać taką obawę za obiektywnie uzasadnioną. Kryterium obiektywne dotyczy przede wszystkim związków hierarchicznych i innych pomiędzy sędzią a innymi podmiotami w procesie. W związku z tym nawet pozory mogą mieć pewne znaczenie lub – innymi słowy – sprawiedliwości nie tylko musi stać się zadość, musi być ona także widoczna. Stawką jest tutaj zaufanie, które sądy w demokratycznym społeczeństwie muszą wzbudzać w społeczeństwie.

Po czwarte, Sąd Najwyższy w celu zagwarantowania stronom rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy

w składzie spełniającym kryteria KPP wynikających z wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 grudnia 2023 r., C-718, oraz „sądu ustanowionego ustawą” (art. 6 ust. 1 EKPC), nakazał dokonanie ponownego przydziału sprawy w drodze losowania składowi Sądu Najwyższego spełniającego powyższe kryteria.

Sąd przyjął bowiem, że sądem jest wyłącznie sąd prawidłowo obsadzony, i w tym zakresie przywołał stosowne przepisy prawa i orzecznictwo sądów europejskich. Prawo do sądu, w tym do sądu ustanowionego ustawą, a więc spełniającego wszelkie kryteria prawne, jest bowiem jednym z podstawowych praw jednostki.

Konstytucja w art. 45 ust. 1 mówi, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Jak pisze K. Weitz, „prawo do sądu kieruje się wobec państwa, a jego konsekwencją jest powinność określonego działania po stronie władz publicznych. Działanie to sprowadza się nie tylko do konieczności ustanowienia określonych regulacji prawnych o charakterze ustrojowym i procesowym oraz ich przestrzegania, lecz także do stworzenia odpowiednich zabezpieczeń infrastrukturalnych i finansowych, pozwalających łącznie na to, aby sprawa dotycząca jednostki została rozpatrzona i rozstrzygnięta w postępowaniu odpowiadającym konstytucyjnym standardom.

Fot. canva @gettyimages

”
SĄD PRZYJĄŁ BOWIEM, ŻE
SĄDEM JEST WYŁĄCZNIE SĄD
PRAWIDŁOWO OBSADZONY,
I W TYM ZAKRESIE PRZYWOŁAŁ
STOSOWNE PRZEPISY
PRAWA I ORZECZNICTWO
SĄDÓW EUROPEJSKICH.

Powinność ta koresponduje z odpowiednim roszczeniem jednostki wobec państwa, którego treścią jest możliwość ubiegania się o ochronę prawną³⁴.

W orzecznictwie konstytucyjnym utrwaliło się pojmowanie prawa do sądu jako czteroelementowej konstrukcji, na którą składają się:

- 1) prawo dostępu do sądu, to jest prawo uruchomienia postępowania przed sądem – organem o określonej charakterystyce (właściwym, niezależnym, bezstronnym i niezawisłym),
- 2) prawo do odpowiedniego ukształtowania postępowania sądowego zgodnie z wymaganiami sprawiedliwości i jawności (prawo do sprawiedliwego ukształtowania postępowania sądowego),
- 3) prawo do wyroku sądowego, to jest prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd,
- 4) prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawę³⁵.

Zgodzić się należy bowiem z poglądem, że cechy, jakim powinien odpowiadać sąd jako organ powołany do realizacji prawa do sądu, oraz osoby będące piastunami władzy sądowniczej, są nie tylko unormowane w rozdz. VIII Konstytucji RP, lecz stanowią także element treści

prawa do sądu, a nakaz zapewnienia, aby pozycja prawna (ustrojowa) organu powołanego do realizacji prawa do sądu i jego piastunów, odpowiadała określonym wymaganiom, mieści się jednak niewątpliwie w prawie dostępu do sądu³⁶. „Ten aspekt prawa do sądu obejmuje nie tylko gwarancję możliwości uruchomienia postępowania sądowego, lecz także gwarancje ustrojowo-organizacyjne dotyczące organu rozpatrującego sprawę (właściwość, niezależność, niezawisłość, bezstronność). Organ, którego urząd i prawna pozycja jego piastunów nie byłyby odpowiednio ukształtowane, nie spełniałyby wymaganych cech sądu, a tym samym możliwość wszczęcia postępowania przed takim organem nie czyniłaby zadość powinności zapewnienia dostępu do sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1”³⁷.

Przypisy końcowe

- 1 Postanowienie SN z dnia 12 stycznia 2024 r., I CSK 265/23, LEX nr 3716941.
- 2 Dalej: TSUE.
- 3 Dalej: TUE.
- 4 Dalej: KPP.
- 5 Dalej: EKPC.
- 6 Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550; dalej: k.p.c.
- 7 Tak E. Stefańska, *Komentarz do art. 44¹ k.p.c.*, [w:] M. Manowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, LEX/el. 2022, teza 11, tak też G. Kamiński, [w:] E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, art. 44¹, Nb 2., Legalis, odmiennie SN w postanowieniach z 5 listopada 2021 r., I CO 122/21; postanowieniu SN z 27 kwietnia 2023 r., III CO 195/23, które jednak w tamtych stanach faktycznych dotyczą wystąpień sądów powszechnych, natomiast nie odnoszą się do składów orzekających Sądu Najwyższego i wykonywania kompetencji z art. 44¹ k.p.c. w odniesieniu do składu SN.
- 8 Postanowienie SN z 10 stycznia 2024 r., I PUO 2/24.
- 9 D. Kornobis-Romanowska, *Komentarz do art. 19 TUE*, Lex 2023, Nb 1.
- 10 EU:C:1986:166, pkt 23.
- 11 *Ibidem*.
- 12 R. Grzeszczak, *Zasada demokracji jako zasada ogólna prawa wspólnotowego*, [w:] C. Mik (red.), *Zasady ogólne prawa wspólnotowego*, Toruń 2007, s. 159.
- 13 D. Miąsik, *Zasady i prawa podstawowe. Tom 2, System Prawa Unii Europejskiej*, Legalis 2022, s. 178–179.
- 14 *Ibidem*.
- 15 L. Prus, *Ochrona uzasadnionych oczekiwań jednostki jako zasada ogólna europejskiego prawa administracyjnego*, Wrocław 2018, s. 54–56.
- 16 D. Miąsik, *op. cit.*, s. 179.
- 17 D. Kornobis-Romanowska, *op. cit.*, Nb 4.
- 18 *Ibidem*.
- 19 EU:C:2019:531, pkt 46–49.
- 20 *Ibidem*.
- 21 Tak np. wyrok z dnia 6 października 2021 r., W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie), C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 108 i przytoczone tam orzecznictwo.
- 22 *Ibidem*.
- 23 Szeroko zmiany te analizuje: K. Skrzydłowska-Kalukin, *Kryzys praworządności. Historia zmian w sądach po 2015 roku*, „Kultura Liberalna” 2021, nr 11; dostęp online: <https://kulturaliberalna.pl/2021/11/30/kryzys-praworzadnosci-historia/> [data dostępu: 24 maja 2024 r.].
- 24 Por. wyroki TS z 26 marca 2020 r., C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, Eric Simpson, pkt 57, oraz z 1 lipca 2008 r., C-341/06 P i C-342/06 P, Chronopost SA i La Poste przeciwko Union française de l'express (UFEX) i in., EU:C:2008:375, pkt 46, 48, 54–55; wyrok ETPC z 9 marca 2021 r., 1571/07, Bilgen przeciwko Turcji, HUDOC, pkt 63 i 96.
- 25 Por. wyroki TS z 26 marca 2020 r., C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, Réexamen Simpson przeciwko Radzie i HG przeciwko Komisji Europejskiej, EU:C:2020:232 (szczególna procedura kontroli orzeczenia), pkt 57, oraz z 5 czerwca 2023 r., C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 129.
- 26 Co do działania SN z urzędu zob. G. Kamiński, *Wyznaczenie imnego składu sądu z urzędu przez Sąd Najwyższy*, „Praktyczny Biuletyn dla Sędziów” 2024, nr 8.
- 27 Dz.U. z 2019 r., poz. 1469.
- 28 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555, dalej: k.p.k.
- 29 Uzasadnienie projektu nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego z 4 lipca 2019 r., VIII kadencja, Druk Sejmowy nr 3137, s. 136–137.
- 30 Por. np. wyrok WSA w Warszawie z 4 marca 2015 r., II SA/Wa 793/14, CBOŚA; Z. Tobor, *W poszukiwaniu intencji prawodawcy*, Warszawa 2013, s. 107–277.
- 31 M. Smolak, *Wykładnia celowościowa z perspektywy pragmatycznej*, Warszawa 2012, s. 16.
- 32 A. Żurawik, *Wykładnia w prawie gospodarczym*, Warszawa 2021, rozdział III, podrozdział 3.
- 33 *Ibidem*.
- 34 K. Weitz, *Komentarz do art. 45 Konstytucji*, Legalis 2016, Nb 25.
- 35 Wyrok TK z: 13 stycznia 2015 r., SK 34/12, OTK-A 2015, Nr 1, poz. 1; 30 września 2014 r., SK 22/13, OTK-A 2014, Nr 8, poz. 96; 15 kwietnia 2014 r., SK 12/13, OTK-A 2014, Nr 4, poz. 41; 6 listopada 2012 r., K 21/11, OTK-A 2012, Nr 10, poz. 119.
- 36 K. Weitz, *op. cit.*
- 37 *Ibidem*.

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

Egzekucja sądowa w sprawach cywilnych

Aspekty praktyczne

redakcja naukowa
Kinga Flaga-Gieruszyńska

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Umorzenie postępowania egzekucyjnego na skutek upadłości jednego z dłużników solidarnych w razie zbiegu egzekucji

Jak wyjaśnił Naczelny Sąd Administracyjny¹, decydujące znaczenie dla ustalenia zakresu podmiotowego prowadzonej egzekucji administracyjnej (w razie zbiegu egzekucji) ma rozstrzygnięcie sądu powszechnego dotyczące zbiegu egzekucji, które może odnosić się wyłącznie do jednego z dłużników odpowiedzialnych solidarnie, bez możliwości rozszerzenia działań na pozostałych dłużników solidarnych.

AGNIESZKA ŻELAZNA
Radczyni prawna

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego

Wyrokiem wydanym w sprawie Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu² oddalił skargę wierzyciela dłużnika na postanowienie dyrektora Izby Administracji Skarbowej w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego.

W uzasadnieniu wyroku sąd administracyjny I instancji wskazał, że przedmiotem sprawy było rozstrzygnięcie, czy organ egzekucyjny, któremu postanowieniem sądu rejonowego – wobec zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej – przekazano prowadzenie łącznie obu egzekucji przeciwko dłużnikowi, miał podstawy do umorzenia postępowania egzekucyjnego

prowadzonego na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego, w sytuacji ogłoszenia upadłości wymienionego wyżej dłużnika.

Jak wskazał WSA, z akt rozpoznawanej sprawy wynikało, że postanowieniem wydanym przez sąd rejonowy została ogłoszona upadłość dłużnika będącego osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej. Jak ustalono dalej, do dnia ogłoszenia upadłości postępowanie egzekucyjne prowadzone było wobec majątku dłużnika na podstawie nakazu zapłaty wystawionego na rzecz wierzyciela, to jest skarżącego. Postępowanie uległo zawieszeniu z mocy prawa. Po potwierdzeniu informacji o prawomocnym zakończeniu postępowania upadłościowego w sądzie, Naczelnik Urzędu Skarbowego postanowieniem umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone wobec dłużnika na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, WSA stanął na stanowisku, że **nalegało przyznać rację organom egzekucyjnym orzekającym w sprawie, że w przypadku**

uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości postępowanie egzekucyjne umarza się z mocy prawa. Oznacza to zaś zakaz prowadzenia administracyjnego postępowania egzekucyjnego. Naczelnik Urzędu Skarbowego był więc zobligowany do umorzenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec dłużnika na podstawie wskazanego wyżej tytułu wykonawczego. Jak dalej wskazał sąd administracyjny I instancji, nie budziło przy tym wątpliwości, że Naczelnikowi Urzędu Skarbowego zostało przekazane łączne prowadzenie egzekucji w trybie egzekucji administracyjnej wyłącznie wobec upadłego (następnie) dłużnika. Organ egzekucyjny nie był więc uprawniony do prowadzenia egzekucji wobec drugiego ze współdłużników solidarnych objętych tytułem wykonawczym. Dlatego też organ egzekucyjny nie posiadał uprawnień do zajęcia stanowiska w kwestii ewentualnego umorzenia postępowania egzekucyjnego względem drugiego dłużnika.

Reasumując, WSA stanął na stanowisku, że organ egzekucyjny nie miał innej możliwości niż wydać postanowienie o umorzeniu postępowania na podstawie art. 59 § 4 w zw. z art. 59 § 1 pkt 7 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji³. Skutek taki nastąpił bowiem z mocy prawa.

Skarga kasacyjna

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku złożył pełnomocnik skarżącego. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono naruszenie przepisów procedury administracyjnej. Zdaniem skarżącego sąd administracyjny I instancji błędnie przyjął, że organ nie miał obowiązku wydać żadnego rozstrzygnięcia w stosunku do drugiego dłużnika, podczas gdy komornik sądowy przekazał organowi egzekucyjnemu postanowieniem egzekucję

wobec obu dłużników. Tym samym konieczne było wydanie jakiegokolwiek rozstrzygnięcia również wobec drugiego dłużnika, choćby przez odmowę prowadzenia egzekucji w stosunku do niego bądź zwrot komornikowi egzekucji w części dotyczącej tego dłużnika. Błędne było również stwierdzenie, że organ nie był uprawniony do prowadzenia postępowania egzekucyjnego względem drugiego dłużnika, podczas gdy organ administracji przyjął od komornika bez zastrzeżeń przekazaną egzekucję wobec dwojga dłużników i stał się wyłącznym dysponentem tytułu wykonawczego także wobec tego dłużnika. Jako rezultat po wszczęciu przez komornika postępowania egzekucyjnego wobec dłużników i przekazaniu go organowi administracji powstał stan, w którym organ kilka lat ani nie prowadził postępowania egzekucyjnego wobec drugiego dłużnika, ani nie chciał go umorzyć, względnie zwrócić w tym zakresie do komornika, co po stronie wierzyciela rozdzieliło stan przedawnienia roszczeń objętych tytułem wykonawczym i powstanie szkody.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uwzględnienie skargi kasacyjnej i uchylenie wyroku WSA w całości oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Fot. @gettyimagespro

Fot. @gettyimagespro

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ wniósł zaś o jej oddalenie w całości.

Stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego

Wyrokiem wydanym w sprawie NSA oddalił skargę kasacyjną w całości, uznając, że nie zasługiwała na uwzględnienie.

Jak wyjaśnił NSA, przy ocenie zasadności skargi kasacyjnej jedynie w zakresie zarzutów w niej postawionych, za miarodajną uznać należało ocenę, że w granicach rozpoznawanej sprawy znalazło się postanowienie w sprawie umorzenia postępowania egzekucyjnego wobec dłużnika, w stosunku do którego ogłoszono upadłość. Pewne było również, iż na podstawie przepisów prawa upadłościowego⁴ postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku upadłego dłużnika umorzyło się z mocy prawa. Nie było wątpliwości także co do tego, że w przypadku spełnienia się przesłanki z art. 146 ust. 1 zd. 1 i 2 prawa upadłościowego⁵, zgod-

nie z którym to przepisem postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku wchodzącego w skład masy upadłości, wszczęte przed dniem ogłoszenia upadłości, ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości. Postępowanie to umarza się z mocy prawa po uprawnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Organ wydaje postanowienie w sprawie umorzenia postępowania na podstawie art. 59 § 4 w związku z art. 59 §1 pkt 7 u.p.e.a.

Zdaniem skarżącego WSA nie wziął pod uwagę, że w sprawie występował drugi zobowiązany. Jednak skarżący, konstruując zarzuty dotyczące nieuwzględnienia przez organ faktu wydania tytułu wykonawczego przeciwko drugiemu dłużnikowi, nie wykazał zarazem, by okoliczności, jakie w jego ocenie nie zostały wzięte pod uwagę (czy zostały błędnie ocenione), mogły być okolicznościami faktycznymi istotnymi dla zastosowania art. 59 § 4 w związku z art. 59 § 1 pkt 7 u.p.e.a. Przypomnieć należy, iż zgodnie z powołanymi wyżej przepisami postępowanie egzekucyjne umarza się

w całości albo w części w przypadku, gdy odrębne ustawy tak stanowią, a organ egzekucyjny wydaje postanowienie w sprawie umorzenia postępowania egzekucyjnego na żądanie zobowiązanego, wierzyciela albo z urzędu. Postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego zawiera przy tym informację o uchyleniu czynności egzekucyjnych zgodnie z art. 60 § 1 zd. 1 u.p.e.a. Co znamienne, skarżący w uzasadnieniu wniesionej skargi kasacyjnej nie tylko nie odniósł się do tych przepisów, ale także – oprócz opisanego swego stanowiska – nie odniósł się do żadnego wymienionego w skardze kasacyjnej przepisu prawa.

Jak wyjaśnił to dalej NSA, w rozpoznawanej sprawie należało zatem wyjść od wskazania, iż sąd rejonowy rozstrzygnął zbieg skierowanej do rachunku bankowego upadłego dłużnika egzekucji sądowej prowadzonej przez komornika sądowego oraz egzekucji administracyjnej prowadzonej przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w ten sposób, że dalsze prowadzenie tejże egzekucji przekazał Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w celu

łącznego ich prowadzenia w trybie egzekucji administracyjnej, pozostawiając w mocy dotychczas wykonane czynności egzekucyjne. Z kolei postanowieniem wydanym następnie przez inny sąd rejonowy, który rozpoznawał sprawę z urzędu, na skutek zawiadomienia komornika sądowego o rozstrzygnięcie, który organ ma prowadzić egzekucję przeciwko upadłemu dłużnikowi, umorzył postępowanie. Sąd ten powołał się przy tym na wymienione wyżej wcześniejsze postanowienie sądu rejonowego, że rozstrzygnięto już zbieg egzekucji przeciwko temu samemu dłużnikowi do tego samego prawa majątkowego, powierzając dalszą egzekucję Naczelnikowi Urzędu Skarbowego.

Jak zauważył przy tym NSA, skarżący tych dowodów nie podważał i logicznym był jego wniosek, że sąd rejonowy rozstrzygając o zbiegu egzekucji tak, że prowadzić ją będzie Naczelnik Urzędu Skarbowego w stosunku do upadłego dłużnika, dokonał zarazem oceny obejmującej fakt objęcia tytułem wykonawczym także i drugiego dłużnika. Jednak skarżący w żaden sposób nie wskazał podstawy prawnej, z której wynikałoby, że egzekucja ta objęła również egzekucję prowadzoną wobec drugiego dłużnika. Skarżący nie przytoczył nawet, co mogłoby stanowić podstawę prawną nakładającą na organ egzekucyjny obowiązek prowadzenia egzekucji w szerszym niż przesądzony przez sąd rejonowy zakresie podmiotowym. Nie uzasadnił również, dlaczego przekazanie sprawy przez komornika mogłoby ten zakres rozszerzyć. Zatem – w ocenie NSA – skarżący nie wykazał okoliczności prowadzenia postępowania egzekucyjnego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego również w stosunku do drugiego dłużnika, a takie czynności bezspornie nie były prowadzone.

Jak przypominał dalej NSA, sąd administracyjny I instancji za prawidłową uznał ocenę, że w zgodzie z orzeczeniami sądu rejonowego prowadzenie egzekucji

ROZSTRZYgniĘTY
POSTANOWIENIEM SĄDU
REJONOWEGO ZBIEG
DOTYCZYŁ TYLKO JEDNEGO
Z DŁUŻNIKÓW SOLIDARNYCH,
TO JEST UPADŁEGO, A ZATEM
ORGAN EGZEKUCYJNY NIE
BYŁ UPRAWNIONY DO
PROWADZENIA EGZEKUCJI
WOBEC POZOSTAŁYCH
DŁUŻNIKÓW SOLIDARNYCH.

przekazano Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w celu łącznego prowadzenia w trybie egzekucji administracyjnej przeciwko (jedynie) upadłemu dłużnikowi. Wojewódzki Sąd Administracyjny uznał zatem zasadnie, że organ egzekucyjny nie był uprawniony do prowadzenia egzekucji wobec drugiego z dłużników wskazanych na tytule wykonawczym. Skarżący nie zauważył przy tym, że organ egzekucyjny prowadził postępowanie wobec jedynie upadłego dłużnika, a rozstrzygnięty postanowieniem sądu rejonowego zbieg dotyczył tylko jednego z dłużników solidarnych, to jest upadłego, a zatem organ egzekucyjny nie był uprawniony do prowadzenia egzekucji wobec pozostałych dłużników solidarnych. Jak wyjaśnił dalej NSA, Naczelnik Urzędu Skarbowego nie został bowiem wyznaczony do prowadzenia egzekucji także wobec drugiego z dłużników. Innymi słowy, w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie było uprawnione prowadzenie przez organ postępowania egzekucyjnego wobec tego dłużnika, ponieważ zgodnie z treścią postanowienia sądu rejonowego organ egzekucyjny zobowiązany był do działania tylko wobec określonego w postanowieniu dłużnika, czyli tego, w stosunku do którego orzeczono później prawomocnie upadłość. W związku z tym administracyjny organ egzekucyjny przejął dalsze prowadzenie egzekucji z wniosku wierzyciela, działając w granicach jedynie tego orzeczenia. Takie rozumienie zaistniałej sytuacji prawnej wynikało zaś z charakteru zbiegu egzekucji, który odnosi się do konkretnego podmiotu oraz przedmiotu, do których skierowana jest równocześnie egzekucja sądowa i administracyjna. Słuszne było zatem stanowisko organu, zgodnie z którym **decydujące znaczenia dla ustalenia zakresu podmiotowego prowadzonej egzekucji miało rozstrzygnięcie sądu powszechnego dotyczące zbiegu i odnoszące się wyłącznie do jednego**

z dłużników, bez możliwości rozszerzenia działań na pozostałych dłużników solidarnych.

Jak na zakończenie wyjaśnił przy tym NSA, w sprawie nie było przy tym wiadome – gdyż skarżący tego nie wyjaśnił – jaki wpływ na zastosowanie art. 59 § 4 w związku z art. 59 § 1 pkt 7 u.p.e.a. w stosunku do upadłego dłużnika miałyby poinformowanie, że nie jest prowadzona egzekucja w stosunku do drugiego z dłużników. Jednocześnie zaś skarżący oczekiwał informacji o nieprowadzeniu takiego postępowania i powoływał się na okoliczność (ale tego w żaden sposób nie wykazał, gdzie organ temu zaprzeczał), że takie postępowanie jest prowadzone. Mając zaś na uwadze, że skarżący w niniejszym postępowaniu występował z pozycji wierzyciela, oznaczało to, że oczekiwał na jego podstawie ochrony swego prawa do żądania wykonania obowiązku. Nie wskazał jednak w tym zakresie żadnych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, których interpretacja dokonana przez WSA w zaskarżonym wyroku przekroczyłaby ramy wyznaczone przez tego typu zasady.

Mając na względzie powyższe okoliczności, NSA orzekł jak na wstępie. Orzeczenie to jest prawomocne.

Przypisy końcowe

- 1 Wyrok NSA z 4 lipca 2024 r., sygn. akt III FSK 922/23.
- 2 Wyrok WSA w Poznaniu z 20 grudnia 2022 r., sygn. akt I SA/Po 566/22.
- 3 Ustawa z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2505 ze zm.; dalej: u.p.e.a.
- 4 Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, Dz.U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535; dalej: prawo upadłościowe.

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

Nadzór nad komornikami sądowymi i ich czynnościami

Joanna Bodio

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

Postanowienie Sądu Rejonowego
dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie z 3 września 2024 r.

Wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 9 września 2024 r.

Uzasadnienie Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie
z 12 września 2024 r. (dot. wyroku z 19 sierpnia 2024 r.)

Fot. @gettyimagespro

MATEUSZ SZTANDUR

Absolwent studiów
doktoranckich na
Uniwersytecie Gdańskim

Poniżej trzy orzeczenia – pochodzące odpowiednio z Sądu Rejonowego dla Krakowa- Nowej Huty w Krakowie, z Sądu Okręgowego w Olsztynie oraz wydane przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie. Pierwsze obejmuje zagadnienie wadliwości operatu szacunkowego, w którym organ egzekucyjny nie dokonał ustalenia, czy udział w nieruchomości podlega opodatkowaniu VAT w przypadku skutecznej sprzedaży. Drugie dotyczy odszkodowania od gminy na rzecz Agencji Mienia Wojskowego przyznanego tytułem obowiązku dostarczenia pomieszczenia tymczasowego. W przedmiotowej sprawie istotę stanowił fakt, iż

lokal podlegający opróżnieniu był zamieszkały przez dwie osoby, a tylko jednej z nich przyznano uprawnienie do zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego. Trzecie rozstrzygnięcie dotyczy ciekawego przypadku, w którym decydująca okazała się czynność komornika. Dokonane zajęcie wierzytelności, zamiast zajęcia innych praw majątkowych, doprowadziło w rezultacie do sprzedaży przedmiotu leasingu i umorzenia postępowania egzekucyjnego jako bezskutecznego.

Postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa- Nowej Huty w Krakowie z 3 września 2024 r.

Hasła

- 1) Uchylenie opisu i oszacowania
- 2) Wadliwość protokołu opisu i oszacowania
- 3) VAT od sprzedaży nieruchomości

Sentencja

Referendarz sądowy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej w zakresie nadzoru nad egzekucją z nieruchomości w przedmiocie skargi dłużników na czynność komornika w postaci opisu i oszacowania nieruchomości (udziału w prawie własności nieruchomości stanowiącej lokal niemieszkalny), postanowił uchylić zaskarżoną czynność, polecić sporządzenie nowego opisu i oszacowania oraz odstąpić od obciążenia wierzyciela kosztami postępowania skargowego.

Fot. @getimagespro

Stan faktyczny

Dłużnicy w toku prowadzonego postępowania wnieśli skargę na opis i oszacowanie, w której zakwestionowali wycenę. Według skarżących biegły sądowy zaniżył wartość nieruchomości, ponieważ sporządzony operat zawiera błędy – przede wszystkim w zakresie przyjętych współczynników i kryteriów oceny. Sąd zawarty w skardze wnioski o ponowienie opisu i oszacowania oraz o zasądzenie od wierzyciela kosztów postępowania. Komornik w odpowiedzi na skargę uzasadnił przeprowadzoną czynność wraz ze stanowiskiem biegłego, który podtrzymał treść opinii. Również wierzyciel przedstawił swoje stanowisko, w którym zwrócił się o oddalenie skargi.

Sąd zarządzeniem z kwietnia 2024 r. zwrócił akta sprawy egzekucyjnej kuratorowi komornika w celu wyjaśnienia, czy sprzedaż przedmiotowego udziału, należącego do spółki cywilnej, powinna podlegać opodatkowaniu zgodnie z § 8 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 5 sierpnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia opisu i oszacowania nieruchomości¹. Na odpowiedź zakreślono termin dwóch tygodni pod rygorem przyjęcia, że sprzedaż nie podlega opodatkowaniu VAT, a kwota podana w protokole opisu i oszacowania jest kwotą netto (tak jak wskazano

w treści operatu szacunkowego). Komornik (kurator) w odpowiedzi wskazał, że jego poprzednik nie ustalił statusu podatkowego strony dłużnej oraz że nie wystąpił również do Krajowej Informacji Skarbowej z zapytaniem dotyczącym nieruchomości.

Rozstrzygnięcie

Środek zaskarżenia podlegał uwzględnieniu, jednak nie z przyczyn wskazanych przez dłużników. Zdaniem referendarza nie ma podstaw do zarzucenia biegłemu błędowi w doborze metody czy też w sposobie wyliczenia w zakresie przyjętej przez niego metody. Powodem uchylecia czynności jest wątpliwość co do tego, czy podana w protokole opisu i oszacowania wartość udziału jest kwotą brutto czy netto – z uwagi na status dłużników będących współnikami spółki cywilnej. Ma to oczywiście zasadnicze znaczenie dla dalszych czynności, w tym przede wszystkim dla potrzeby sporządzenia obwieszczenia o licytacji, w którym wskazuje się sumę oszacowania, cenę wywołania i wysokość rękójmi. Wadliwe sporządzenie obwieszczenia może stanowić podstawę do kwestionowania udzielonego przybicia w przypadku skutecznej sprzedaży licytacyjnej.

Na komorniku sądowym w trakcie sporządzania opisu i oszacowania spoczywa obowiązek ustalenia,

czy sprzedaż będzie opodatkowana VAT zgodnie z § 8 wskazanego wyżej rozporządzenia². Oznacza to, że w razie ustalenia przez komornika, że taki obowiązek na dłużniku spoczywa, w protokole opisu i oszacowania powinna zostać uwzględniona suma oszacowania oraz zawarta w niej kwota VAT, którą ustala się zgodnie z art. 106e ust. 7 ustawy o podatku od towarów i usług³.

W rozpoznawanej sprawie konieczne stało się powtórzenie zaskarżonej czynności. Komornik powinien ustalić, czy sprzedaż podlega VAT i uwzględnić to w protokole opisu i oszacowania. Pod rozważę komornika poddaje się również uzyskanie indywidualnej interpretacji prawa podatkowego w zakresie opodatkowania VAT przedmiotowej nieruchomości.

Referendarz postanowił odstąpić od obciążenia wierzyciela kosztami postępowania na podstawie art. 102 w związku z art. 13 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego⁴. Na mocy tego przepisu w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Skarga została co prawda uwzględniona, ale z innych powodów niż wskazywała to dłużna strona. Komornik, który czynność sporządził, został już odwołany, a sam wierzyciel nie przyczynił się do wadliwości zaskarżonej czynności.

Wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 9 września 2024 r.

Hasła

- 1) Opróżnienie lokalu będącego w zasobach Agencji Mienia Wojskowego
- 2) Prawo do lokalu socjalnego
- 3) Roszczenie o odszkodowanie

Sentencja

Sąd Okręgowy w Olsztynie po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa Agencji Mienia Wojskowego przeciwko gminie o zapłatę na skutek apelacji powódki od wyroku uzupełniającego Sądu Rejonowego w Olsztynie oraz zażalenia powódki na postanowienie o kosztach procesu:

- 1) zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie uzupełniony wyrokiem tego sądu w ten sposób, że w pkt 2 zasądził od pozwanej na rzecz powódki zapłatę kwoty 378,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego zmienionego orzeczenia o kosztach stronie pozwanej do dnia zapłaty, a w pkt 4, ponad należność zasądzoną w pkt 1 wyroku, zasądził dodatkowo od pozwanej na rzecz powódki kwotę 585,71 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, oddalając powództwo w pozostałej części,
- 2) oddalił apelację i zażalenie w pozostałym zakresie,
- 3) zasądził od pozwanej na rzecz powódki zapłatę kwoty 54,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się przedmiotowego rozstrzygnięcia o kosztach od dnia zapłaty,

Fot. @gettyimagespro

- 4) odstąpił od obciążenia pozwanej częścią opłaty od apelacji i zażalenia, od których powódka zwolniona była na mocy ustawy.

Stan faktyczny i rozstrzygnięcie

W zakresie apelacji od wyroku uzupełniającego spór stron skupiał się na ocenie, czy wobec zamieszkiwania w lokalu dwóch osób, z której tylko jednej przysługuje prawo do lokalu socjalnego (druga uprawnienia takiego w wyroku eksmisyjnym nie otrzymała), odszkodowanie należne powódce od pozwanej na podstawie art. 29b ust. 4 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej⁵ w związku z art. 417 Kodeksu cywilnego⁶, powinno zostać ustalone w połowie dochodzonej kwoty. Niekwestionowana przy tym była wysokość żądania pozwu.

”
OBOWIĄZEK DOSTARCZENIA
POMIESZCZENIA
TYMCZASOWEGO PRZEZ
GMINĘ AKTUALIZUJE SIĘ
DOPIERO W MOMENCIE
WSZCZĘCIA POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNEGO PRZEZ
WIERZycIELA

Sąd przypomniał, że jeżeli osobie uprawnionej do zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu na mocy wyroku sądowego gmina nie dostarczyła lokalu, Agencji przysługuje roszczenie o odszkodowanie od gminy na podstawie art. 417 k.p.c. Jak stanowi z kolei art. 1a ustawy o ochronie praw lokatorów⁷, jej przepisów nie

stosuje się do lokali będących w dyspozycji Agencji Mienia Wojskowego. Wobec tego podstawą dochodzenia roszczeń Agencji względem gminy jest wyłącznie art. 417 k.c.

Nie budzi wątpliwości, że gmina pozostaje zobowiązana do złożenia oferty zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu, którego to obowiązku w okresie objętym żądaniem pozwu nie spełniła. Odmienne rzecz przedstawia się w przypadku drugiego lokatora, któremu lokalu socjalnego nie przyznano. Co za tym idzie, powódka może w każdym czasie wystąpić ze stosownym wnioskiem egzekucyjnym do komornika. Jak stanowi art. 1046 § 4 k.p.c.⁸, wykonując obowiązek opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika na podstawie tytułu wykonawczego, z którego nie wynika uprawnienie dłużnika do zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu lub prawo do lokalu zamiennego, komornik usunie dłużnika do innego lokalu lub pomieszczenia, do którego dłużnikowi przysługuje tytuł prawny i w którym może on zamieszkać. Jeżeli dłużnikowi nie przysługuje tytuł prawny do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może zamieszkać, komornik wstrzyma się z dokonaniem czynności do czasu, gdy gmina właściwa ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu, na wniosek komornika, wskaże dłużnikowi tymczasowe pomieszczenie. Zgodnie z art. 1046 § 5 k.p.c. komornik nie może wstrzymać się z dokonaniem czynności, jeżeli wierzyciel, dłużnik albo osoba trzecia wskaże pomieszczenie odpowiadające wymogom tymczasowego pomieszczenia.

Z powyższego wynika, że obowiązek dostarczenia pomieszczenia tymczasowego przez gminę aktualizuje się dopiero w momencie wszczęcia postępowania egzekucyjnego przez wierzyciela. Dostrzegła to również powódka, jeżeli zwała pozwaną jedynie do złożenia oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego.

Jak już wskazano, przepisów ustawy o ochronie praw lokatorów nie stosuje się do lokali będących w dyspozycji Agencji Mienia Wojskowego. Ustawa ta musi być jednak brana pod uwagę w procesie kwalifikacji, jeśli chodzi o kwestie zapewnienia pomieszczeń tymczasowych. Jest to bowiem podstawowy akt prawny dotyczący tworzenia ich zasobu i przydzielania osobom uprawnionym.

Na mocy przepisu art. 4 ust. 2a ustawy o ochronie praw lokatorów, w przypadku wykonywania przez komornika obowiązku opróżnienia lokalu, o którym mowa w art. 1046 § 4 k.p.c., gmina wskazuje tymczasowe pomieszczenie, chyba że pomieszczenie odpowiadające wymogom tymczasowego pomieszczenia wskazał wierzyciel, dłużnik albo osoba trzecia. Zatem dopiero niewskazanie przez gminę pomieszczenia tymczasowego na wniosek komornika po wszczęciu egzekucji aktualizuje obowiązek odszkodowawczy z art. 417 k.c. Jest to o tyle logiczne, że wcześniej właściwa jednostka samorządu terytorialnego nie ma wiedzy o powstaniu obowiązku ustawowego i nie można przypisać jej zaniechania jako podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej.

W ocenie sądu okręgowego sąd I instancji prawidłowo uznał, że w realiach sprawy pozwana co do zasady nie odpowiada za szkodę powstałą wskutek niedostarczenia pomieszczenia tymczasowego. Nie oznaczało to jednak,

że apelacja powódki w całości podlegała oddaleniu. Na kwotę dochodzoną pozwem składają się bowiem dwa elementy: odszkodowanie za opłaty uiszczane na rzecz wspólnoty oraz odszkodowanie za zużycie mediów.

Co do pierwszej składowej, ma ona charakter stały w tym sensie, że pozostaje na zasadniczo niezmiennym poziomie i jest naliczana tak długo, jak gmina nie złoży oferty zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu. Niezależnie zatem, ile osób w lokalu zamieszkuje, powódka jako właściciel lokalu musi stosownie opłaty wspólnocie mieszkaniowej uiszczać. Już tylko z tego powodu brak jest podstaw do pomniejszenia omawianej należności.

W zakresie drugiej składowej rację przyznano twierdzeniu sądu I instancji, że roszczenie odszkodowawcze powódki ogranicza się do połowy wartości mediów zużytych w bezumownie zajmowanym lokalu. Skoro pozwana nie odpowiada za niedostarczenie pomieszczenia tymczasowego, to ona, a nie gmina, zobligowany jest do zwrotu apelującej poniesionych przez nią wydatków. Wobec rozpoznania sprawy w postępowaniu uproszczonym, dopuszczalne było w tym zakresie zastosowanie normy art. 505⁶ § 3 k.p.c.⁹ Powódka nie przedstawiła żadnych argumentów przemawiających za błędnym zastosowaniem tego przepisu.

Sąd uznał, że należne powódce na podstawie art. 417 k.c. odszkodowanie powinno wynosić 1191,72 zł tytułem opłat za używanie lokalu w okresie lipiec–wrzesień 2023 r. oraz 837,45 zł tytułem połowy wartości zużytych w tym czasie mediów. Łącznie 2029,17 zł. Zasadne były zatem częściowo zarzuty apelacji dotyczące naruszenia prawa materialnego, co doprowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku w pkt 4 przez dodatkowe zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 585,71 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Zmiana orzeczenia co do meritum skutkowałą także koniecznością

częściowego uwzględnienia zażalenia powódki na orzeczenie o kosztach procesu.

Zastosowanie w przedmiotowej sprawie znalazł art. 505¹³ § 2 k.p.c., zgodnie z którym, jeżeli sąd II instancji nie przeprowadził w postępowaniu uproszczonym postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Sąd uznał, że apelacja i zażalenie powódki zasługiwały na częściowe uwzględnienie.

O kosztach postępowania zażaleniowego nie orzekano, albowiem powódka reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika o ich zasądzenie nie wnosiła, a pozwana odpowiedzi na zażalenie nie nadesłała.

Uzasadnienie Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z 12 września 2024 r. (dot. wyroku z 19 sierpnia 2024 r.)

Hasła

- 1) Zajęcie wierzytelności
- 2) Egzekucja z innych praw majątkowych
- 3) Ekspektatywa prawa własności
- 4) Leasing

Stan faktyczny

Pozwem z 4 października 2021 r. powódka wniosła o zasądzenie kwoty 25 000,00 zł wraz z odsetkami oraz kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu wskazano, że postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi było prowadzone na podstawie tytułu wykonawczego (nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksła) przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie. Powódka wskazała, że w toku egzekucji komornik sądowy zajęł między innymi wierzytelności dłużnej spółki, należ-

Fot. @gettyimagespro

ne od dłużnika wierzytelności z tytułu prawa wykupu przedmiotu leasingu z umowy. Pomimo dokonanego zajęcia pozwana zrealizowała wierzytelność i dokonała sprzedaży pojazdu. Auto wykupione wcześniej od pozwanej spółki zostało zbyte na rzecz osoby trzeciej, co w konsekwencji uniemożliwiło skierowanie egzekucji do tego składnika majątku. W związku z tym komornik umorzył postępowanie egzekucyjne, a pozwana spółka wskazała, że nie stanowi szkody przeniesienie własności przedmiotu leasingu na dłużnika w wykonaniu umowy leasingu, nawet jeśli nastąpiło ono po zajęciu komorniczym prawa do nabycia. Powódka wskazała, że na podstawie przepisu art. 887 § 1 k.p.c.¹⁰ w związku z art. 902 k.p.c.¹¹ miała możliwość wstąpienia w prawa

egzekwowanego dłużnika. Nadto powódka wskazała, że żądana przez nią kwota 25 000,00 zł odpowiada średniej wartości samochodu o parametrach odpowiadających parametrom przedmiotowego pojazdu.

W odpowiedzi na pozew spółka wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Zakwestionowano roszczenie co do zasady oraz wysokości. Zaprzeczono, by na skutek zajęcia komorniczego doszło do zajęcia prawa do nabycia przedmiotu leasingu (ekspektatywy prawa własności) przysługującego dłużnikowi wobec pozwanej. Zaprzeczono również, aby na skutek wykonania przez dłużnika prawa wykupu przedmiotu leasingu doszło do wyrządzenia

szkody w majątku powódki. Podważono, że działanie pozwanej polegające na sprzedaży dłużnikowi przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy leasingu i zgodnie z jej treścią było działaniem bezprawnym oraz aby wartość szkody poniesionej przez powódkę wynosiła 25 000,00 zł. Ponadto pozwany wskazał, że potwierdza, że komornik sądowy przesłał mu pismo wskazujące, iż zajęciu podlegają wierzytelności należne dłużnikowi od pozwanej z tytułu prawa wykupu przedmiotu leasingu, oraz informację, że zajęciu podlega cała suma przypadająca dłużnikowi do wypłaty i obejmuje także wypłaty przyszłe. Według pozwanego zajęcie dotyczyło sum przypadających dłużnikowi do wypłaty z tytułu zajętej wierzytelności – czyli wierzytelności o charakterze pieniężnym, a z prawem wykupu przedmiotu leasingu nie są związane żadne wierzytelności pieniężne. Przeciwnie, to dłużnik jako leasingobiorca, chcąc zrealizować opcję wykupu, musi zapłacić pozwanemu cenę wykupu przedmiotu leasingu. Pozwany wskazał, że ani w dacie zajęcia, ani później nie istniały i nie powstały żadne wierzytelności, które skutkowałyby obowiązkiem zapłaty przez pozwaną jakiegokolwiek świadczenia pieniężnego na rzecz dłużnika egzekwowanego.

Komornik w 2019 r. wystosował zajęcie wierzytelności, w którym wskazał, że dokonał zajęcia wierzytelności dłużnika należnych mu od spółki z tytułu prawa wykupu przedmiotu leasingu. Komornik wskazał, że na zasadzie art. 896 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.¹² wezwał dłużnika zajętej wierzytelności do złożenia komornikowi w ciągu tygodnia oświadczenia, czy dłużnikowi należy się od niego zajęta wierzytelność lub czy uznaje zajęte prawo i w jakiej wysokości, a także czy zajęta wierzytelność uiszczy, czy też odmawia jej uiszczenia i z jakiej przyczyny, oraz kiedy nastąpi wypłata zajętej wierzytelności i czy zajmowana wierzytelność jest już zajęta i przez jaką władzę. Przewidywany termin zakończenia umowy

zgodnie z harmonogramem płatności przypadła na maj 2019 r. Na zapytanie komornika spółka z o.o. wskazała na warunki wykupu przedmiotu przez leasingobiorcę. W czerwcu 2019 r. po zakończonej umowie leasingu dokonano wykupu pojazdu za kwotę 524,00 zł brutto. Spółka pisemnie poinformowała komornika sądowego o przedmiotowym wykupie. Pojazd został następnie sprzedany za 6 000,00 zł na rzecz osoby trzeciej, gdzie w umowie wskazano między innymi, że sprzedający oświadczył, iż pojazd ma wady techniczne: uszkodzony silnik, uszkodzone sprzęgło oraz uszkodzone hamulce.

Komornik w listopadzie 2019 r. umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnikowi ze względu na bezskuteczność. W maju 2020 r. przeciwko spółce wystąpiono z wezwaniem do zapłaty kwoty 30 000,00 zł. W wezwaniu wskazano, że wyrządzona szkoda stanowi wartość zbytego pojazdu. W odpowiedzi na wezwanie spółka wskazała, że roszczenie jest bezzasadne, ponieważ nie stanowi szkody przeniesienie własności przedmiotu leasingu na dłużnika w wykonaniu zawartej umowy leasingu – nawet jeśli nastąpiło ono po zajęciu tego prawa przez komornika. W 2021 r. ponownie wezwano spółkę do zapłaty kwoty 25 000,00 zł tytułem odszkodowania za bezprawne przeniesienie własności pojazdu, która to kwota stanowiła odzwierciedlenie średnich cen pojazdów tego samego typu co przedmiotowy pojazd.

Rozstrzygnięcie

Stan faktyczny sąd ustalił na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów, których prawdziwość i treść nie została zakwestionowana i nie budziła wątpliwości. W dokonywaniu ustaleń sąd oparł się również na bezspornych i niezaprzeczonych faktach wynikających z twierdzeń stron. Sąd dopuścił również dowód z opinii biegłego sądowego rzeczoznawcy samochodowego na

fakt wartości rynkowej przedmiotu leasingu. Sąd ocenił opinię biegłego sądowego jako jasną, spójną i wyczerpującą. Jednakże, z uwagi na materię sporu, wnioski pochodzące z opinii biegłego co do ustalenia przybliżonej wartości pojazdu nie miały większego znaczenia dla rozstrzygnięcia, gdyż powództwo podlegało oddaleniu w całości jako niezasadne. Biegły sporządził opinię zgodnie z zakresłoną przez wnioskującego o ten dowód tezę dowodową, jednak opinia ta nie jest miarodajna w sprawie. Biegły nie ustalił faktycznej wartości spornego pojazdu, a jedynie wartość rynkową pojazdu tej samej marki w oparciu o wartości transakcyjne pojazdów o podobnej charakterystyce.

”
ZAJĘCIE WIERZYTELNOŚCI
PRZYSŁUGUJĄCEJ DŁUŻNIKOWI
WOBEC OSOBY TRZECIEJ
TO W POSTĘPOWANIU
EGZEKUCYJNYM CAŁKOWICIE
ODMIENNA INSTYTUCJA OD
ZAJĘCIA INNEGO PRAWA
MAJĄTKOWEGO.

Powództwo podlegało oddaleniu w całości zarówno jako co do zasady nieudowodnione, jak i co do wysokości. Powódka wskazywała, że podstawą dochodzenia przez nią roszczenia był art. 887 § 1 k.p.c.¹³ w związku z art. 902 k.p.c. w związku z art. 361 k.c.¹⁴ w związku z art. 415 k.c.¹⁵ Powódka dochodziła zapłaty od pozwanego przedsiębiorstwa leasingowego z tytułu zdarzenia polegającego na tym, że pomimo dokonanej przez komornika zajęcia dopuszczono do zrealizowania

przez dłużnika prawa majątkowego w postaci wykupu przedmiotu pojazdu, przyczyniając się tym samym do tego, że postępowanie egzekucyjne zostało umorzono jako bezskuteczne, ponieważ zaraz po wykupie pojazdu sprzedano go osobie trzeciej i tym samym wyzbyto się jedyne go przedmiotu majątkowego, z którego powódka mogłaby hipotetycznie zaspokoić swoją wierzytelność stwierdzoną tytułem wykonawczym.

Wskazać należy, że w sprawie brak jest po stronie pozwanej spółki, jako trzeciodłużnika w sprawie egzekucyjnej, bezprawności działania w rozumieniu art. 415 k.c. Pozwana dopuściła do wykupienia przedmiotu leasingu w sposób całkowicie uprawniony. Jak wynika z treści pism kierowanych do uczestników postępowania egzekucyjnego, komornik, który prowadził postępowanie, nie dokonał skutecznego zajęcia innego prawa majątkowego w postaci prawa wykupu przedmiotu leasingu, a jedynie zajęcie wierzytelności. Tym samym, w świetle dokonanego zajęcia, pozwana spółka nie była uprawniona do stwierdzenia, że dłużnik nie może wykonywać swojego prawa do wykupienia przedmiotu leasingu po zakończonej umowie leasingu. Zajęcie wierzytelności przysługującej dłużnikowi wobec osoby trzeciej to w postępowaniu egzekucyjnym całkowicie odmienna instytucja od zajęcia innego prawa majątkowego. Pozwana spółka nie była w żaden sposób

zobowiązana do tego, aby przypuszczać, że intencją organu egzekucyjnego było zajęcie prawa wykupu przysługującego dłużnikowi wobec spółki. Pismo kierowane przez komornika zatytułowane zostało „zajęcie wierzytelności”. W piśmie tym komornik wyraźnie odwołuje się do przepisów dotyczących zajęcia wierzytelności. Z treści pisma wynika, że mowa jest o wierzytelności pieniężnej, która ma przysługiwać dłużnikowi wobec przedsiębiorstwa leasingowego.

Egzekucja z innych wierzytelności została uregulowana w części III, tytule II, dziale IV k.p.c., a egzekucja z innych praw majątkowych – w części III, tytule II, dziale IVa k.p.c. W przypadku egzekucji z innych wierzytelności z mocy samego zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie prawa i roszczenia dłużnika. Na żądanie wierzyciela komornik wydaje mu odpowiednie zaświadczenie. Zgodnie z art. 909 k.p.c.¹⁶, przepisy o egzekucji z wierzytelności stosuje się odpowiednio do egzekucji z innych prawa majątkowych, jeżeli przepisy nie stanowią inaczej. Do egzekucji z praw majątkowych komornik przystępuje przez zajęcie prawa. W tym celu zawiadamia dłużnika, że nie wolno mu rozporządzać, obciążać ani realizować zajętego prawa, jak również nie wolno mu pobierać żadnego świadczenia przysługującego z zajętego prawa, oraz zawiadomi osobę, która z zajętego prawa jest obciążona względem dłużnika, by obowiązku tego wobec dłużnika nie realizowała, oraz wzywa tę osobę, by w terminie tygodnia złożyła oświadczenie, czy inne osoby roszczą sobie pretensje do zajęcia prawa, czy i w jakim sądzie lub przed jakim organem toczy się lub toczyła sprawa o zajęte prawo, jak również czy oraz o jakie roszczenia skierowana jest egzekucja do zajętego prawa.

Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z których wynika szkoda. Powódka swoje

roszczenie wywodzi z odpowiedzialności deliktowej. Artykuł 415 k.c. nie określa bliżej zachowania sprawcy, powodującego odpowiedzialność odszkodowawczą. Wynika z tego, że dane zachowanie musi nosić w sobie przymiot bezprawności działania, działania niezgodnego w stosunku do powinności działającego w konkretnej sytuacji. W niniejszym postępowaniu powódka upatruje takiej bezprawności w działaniu przedsiębiorstwa leasingowego polegającego na tym, iż wydało przedmiot wykupu dłużnikowi już po zajęciu tegoż prawa przez komornika sądowego. Komornik sądowy nie dokonał jednak w prowadzonym postępowaniu egzekucyjnym zajęcia tego prawa majątkowego – a jedynie zajęcie wierzytelności, które miałyby przysługiwać dłużnikowi wobec leasingodawcy.

W zakresie zajęcia prawa wykupu pojazdu po zakończonej umowie leasingu takie uprawnienie posiada co do zasady wyłącznie leasingobiorca. Wykup jest transakcją, która pozwala leasingobiorcy stać się posiadaczem samochodu po zakończeniu leasingu. Leasingobiorca

jest obowiązany do wpłacenia ustalonej kwoty wykupu. W niniejszym postępowaniu do wykupu pojazdu przez leasingobiorcę doszło po zakończonej umowie leasingu, a spółka (firma leasingowa) wystawiła na tę okoliczność fakturę. Było to działanie niemające charakteru bezprawności, gdyż prawo do wykupu pojazdu po zakończonym leasingu nie było objęte zajęciem komorniczym.

Należy wskazać, iż pozwana wykonywała wszelkie polecenia komornika sądowego – pozwany informował o dacie zakończenia umowy leasingu i o warunkach wykupu pojazdu, a powódka i komornik sądowy mieli wiedzę o dacie zakończenia umowy leasingu i o ekspektatywie pojawienia się dodatkowego składnika majątku dłużnika, z którego będzie możliwość przeprowadzenia egzekucji – już na kilka miesięcy przed zakończeniem umowy leasingu. Komornik będący funkcjonariuszem publicznym jest osobą, od której należy oczekiwać działania zgodnego z przepisami prawa i dokonywania niebudzących wątpliwości czynności egzekucyjnych.

W niniejszej sprawie nie można obarczać trzeciodłużnika koniecznością domyslenia się, jakich wierzytelności czy też praw dotyczyło zajęcie komornicze.

W sprawie prawidłowym mogło okazać się zajęcie nie wierzytelności, lecz innego prawa majątkowego. Prawo, a konkretniej opcja wykupu przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy, kreuje po stronie leasingobiorcy ekspektatywę prawa własności, a prawo korzystającego do przeniesienia na niego własności rzeczy będącej przedmiotem leasingu jest „innym prawem majątkowym”.

O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy.

Przypisy końcowe

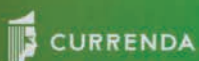
- 1 Dz.U. z 2016 r., poz. 1263.
- 2 Jeżeli na dłużniku spoczywa obowiązek podatkowy z tytułu dokonywanej w trybie egzekucji dostawy towarów będących własnością dłużnika lub posiadanych przez niego z naruszeniem obowiązujących przepisów, komornik w protokole oszacowania podaje wartość nieruchomości bez kwoty podatku od towarów i usług oraz wartość nieruchomości zawierającą kwotę tego podatku.
- 3 Ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, Dz.U. z 2004 r. Nr 54, poz. 535.
- 4 Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296; dalej: k.p.c.
- 5 Ustawa z 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. z 1995 r. Nr 86, poz. 433. Jeżeli osobie uprawnionej do zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu na mocy wyroku sądowego gmina nie dostarczyła lokalu, Agencji przysługuje roszczenie o odszkodowanie od gminy na podstawie art. 417 odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny.
- 6 Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, Dz.U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93; dalej: k.c. § 1. Za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. § 2. Jeżeli wykonywanie zadań z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorządu terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarną odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę ponosi ich wykonawca oraz zlecająca je jednostka samorządu terytorialnego albo Skarb Państwa.
- 7 Ustawa z 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego, Dz.U. z 2001 r. Nr 71, poz. 733.
- 8 Wykonując obowiązek opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika na podstawie tytułu wykonawczego, z którego nie wynika uprawnienie dłużnika do zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu lub prawo do lokalu zamiennego, komornik usunie dłużnika do innego lokalu lub pomieszczenia, do którego dłużnikowi przysługuje tytuł prawny i w którym może on zamieszkać. Jeżeli dłużnikowi nie przysługuje tytuł prawny do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może zamieszkać, komornik wstrzyma się z dokonaniem czynności do czasu, gdy gmina właściwa ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu, na wniosek komornika, wskaże dłużnikowi tymczasowe pomieszczenie.
- 9 § 1. (uchylony); § 2. (uchylony); § 3. Jeżeli sąd uzna, że ścisłe uodwodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy.
- 10 Z mocy samego zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie prawa i roszczenia dłużnika. Na żądanie wierzyciela komornik wydaje mu odpowiednie zaświadczenie.
- 11 Do skutków zajęcia stosuje się odpowiednio art. 885 skutki zajęcia wynagrodzenia za pracę, art. 887 wstąpienie wierzyciela w prawa i roszczenia dłużnika i art. 888 odebranie od dłużnika dokumentów stanowiących dowód wierzytelności, a do skutków niezastosowania się do wezwań komornika oraz do obowiązków wynikających z zajęcia – art. 886 odpowiedzialność pracodawcy za niewykonanie obowiązków związanych z zajęciem wynagrodzenia pracownika.
- 12 1. Do egzekucji z wierzytelności komornik przystępuje przez jej zajęcie. W celu zajęcia komornik: 1) zawiadomi dłużnika, że nie wolno mu odbierać żadnego świadczenia ani rozporządzać zajęętą wierzytelnością i ustanowionym dla niej zabezpieczeniem; 2) wezwie dłużnika wierzytelności, aby należnego od niego świadczenia nie uiszczal dłużnikowi, lecz złożył je komornikowi lub na rachunek depozytowy Ministra Finansów.
- 13 Z mocy samego zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie prawa i roszczenia dłużnika. Na żądanie wierzyciela komornik wydaje mu odpowiednie zaświadczenie.
- 14 § 1. Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynika. § 2. W powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono.
- 15 Kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.
- 16 Przepisy o egzekucji z wierzytelności stosuje się odpowiednio do egzekucji z innych praw majątkowych, jeżeli przepisy poniższe nie stanowią inaczej.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Prawna ochrona rolnictwa w egzekucji świadczeń pieniężnych

Martyna Komarowska-Horosz

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Okiem praktyka orzecznika

Ograniczenie odpowiedzialności dłużnika do wartości ustalonej w spisie inwentarza i spisie uzupełniającym jako przesłanka umorzenia postępowania egzekucyjnego

Podmiotowe aspekty egzekucji w kontekście badania tytułu wykonawczego na wstępie postępowania

Fot. @gettyimagespro

ANNA GOŁĘBIOWSKA
Referendarz sądowy

Sygn. akt I Co POSTANOWIENIE

Dnia 1 września 2024 r.

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w I Wydziale Cywilnym po rozpoznaniu w dniu 1 września 2024 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej wierzyciela ABC Niestandardyzowanego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Wierzytelności w Warszawie

przeciwko dłużnikowi M.K.

o egzekucję świadczeń pieniężnych

na skutek skargi wierzyciela na czynność komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym – postanowienie z dnia 12 sierpnia 2024 r. wydane w sprawie Km 1/24 – o umorzeniu postępowania egzekucyjnego oraz ustaleniu jego kosztów

- 1) uchyla postanowienie komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym z dnia 12 sierpnia 2024 r. w sprawie Km 1/24 – w całości,
- 2) zasądza od M.K. na rzecz ABC Niestandardyzowanego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Wierzytelności w Warszawie kwotę 130,00 zł tytułem kosztów postępowania wywołanego skargą na czynność komornika wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 12 sierpnia 2024 r. wydanym w sprawie Km 1/24 komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym umorzył postępowanie egzekucyjne w całości na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego¹ oraz rozstrzygnął o kosztach tego postępowania w ten sposób, że ustalił ich łączną wysokość na kwotę 1 019,65 zł, na co złożyły się wydatki w kwocie 59,83 zł oraz opłata egzekucyjna naliczona na podstawie przepisu art. 30 ustawy o kosztach komorniczych² w kwocie 959,83 zł. Kosztami tymi został obciążony w całości wierzyciel. Dodatkowo komornik sądowy ustalił, że w toku postępowania na rzecz wierzyciela została wyegzekwowana łącznie kwota 2 241,46 zł, i zobowiązał wierzyciela do zwrotu dłużnikowi M.K. tej kwoty oraz ściągniętej od dłużnika w całości zaliczki. W dalszej części postanowienia komornik sądowy rozliczył zaliczki oraz wezwał wierzyciela do uiszczenia na swoją rzecz kwoty 959,82 tytułem opłaty egzekucyjnej w terminie tygodniowym od daty doręczenia postanowienia pod rygorem wszczęcia egzekucji tych kosztów. W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia komornik sądowy wskazał, że 15 maja 2024 r. dłużnik M.K. przedłożył protokół spisu inwentarza spadku po zmarłym J.K. wraz ze sprostowaniem tego protokołu (obydwa te dokumenty sporządzone przez innego komornika sądowego działającego w tym samym rewirze) i na tej podstawie domagał się umorzenia postępowania egzekucyjnego w całości oraz zwrotu na jego rzecz kwoty 2 494,28 zł wyegzekwowanej z jego rachunku bankowego. Z przedłożonego protokołu spisu inwentarza po jego sprostowaniu wynikało, że wartość stanu czynnego spadku wyniosła -18 345,67 zł (wartość ujemna), co oznacza, że odpowiedzialność dłużnika za dług wynikający z tytułu wykonawczego egzekwowanego

w niniejszej sprawie wynosi 0,00 zł. Komornik sądowy przychylił się do wniosku dłużnika i konsekwentnie do zaprezentowanego stanowiska zobowiązał wierzycielski Fundusz do zwrotu na rzecz dłużnika kwot wyegzekwowanych z jego majątku w tym postępowaniu.

Na powyższe postanowienie w ustawowym terminie skargę wywiódł wierzycielski Fundusz Sekurytyzacyjny. Zaskarżając postanowienie komornika sądowego w całości, domagał się jego uchylecia oraz zasądzenia na jego rzecz od strony dłużnej kosztów postępowania wywołanego skargą na czynność komornika. W uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia Fundusz wskazał, że jego udział w masie czynnej spadku po J.K. wynosi 29 478,20 zł. Dnia 20 czerwca 2023 r. dłużnik M.K. dokonał dobrowolnej wpłaty w wysokości 20 000,00 zł na poczet należności wierzyciela ujętej w spisie inwentarza. Z tej też przyczyny wierzyciel ograniczył kwotę przypadającą na jego rzecz z przedłożonego tytułu wykonawczego do pozostałych 9 478,20 zł. Ponadto wierzyciel wskazał, że zgodnie z protokołem spisu inwentarza w dacie śmierci J.K. (spadkodawca) posiadał udział w wysokości jednej drugiej w prawie własności nieruchomości objętej księgą wieczystą nr TBI/T/00012345/6, a wartość tego udziału została oszacowana na kwotę 40 050,00 zł. Fakt, że masa czynna spadku jest niższa

Fot. @gettyimagespro

od masy biernej spadku, nie powoduje, że spadkobiercy przestają odpowiadać za długi spadkowe. Nie ma możliwości ustalania masy czynnej spadku poprzez odjęcie od jej wartości długów spadkowych. Wierzyciel może zatem egzekwować wierzytelność przysługującą mu w oparciu o jego udział w masie biernej spadku. Z tej też przyczyny zdaniem wierzyciela mógł on zasadnie domagać się roszczenia, którego kwota uwzględnia udział całego jego roszczenia w masie biernej i udział w masie czynnej spadku oraz koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego. Wierzyciel sprzeciwił się również uznaniu, że w sprawie Km 1/24 zaistniała przesłanka niecelowości wszczęcia postępowania oraz że istnieją podstawy ku temu, żeby to postępowanie umorzyć.

Referendarz ustalił i zważył, co następuje

Wniosek o wszczęcie egzekucji w sprawie Km 1/24 został złożony 2 kwietnia 2024 r. wraz z tytułem wykonawczym (prawomocny wyrok Sądu Rejonowego z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie I C 900/21 zaopatrzonej w klauzulę wykonalności), w treści którego sąd zastrzegł M.K. prawo powoływania się w toku egzekucji zasądzonego roszczenia na ograniczenie jego odpowiedzialności do wysokości wartości spadku po zmarłym dłużniku J.K. Na podstawie tych dwóch dokumentów komornik sądowy wszczął egzekucję wobec M.K., zawiadomił dłużnika o powyższym, zajął składniki jego majątku w postaci nadpłaty podatku dochodowego, rachunku bankowego, świadczeń emerytalno-rentowych w ZUS oraz wezwał dłużnika do złożenia wykazu jego majątku. Całość tej dokumentacji wraz ze stosownymi pouczeniami została doręczona M.K. 13 maja 2024 r. W dniu 15 maja 2024 r. M.K. stawił się w kancelarii komornika i przedłożył do akt sprawy kserokopię spisu inwentarza spadku po J.K. sporządzonego przez ko-

Fot. @gettyimagespro

ornika sądowego działającego w tożsamym rewirze oraz kserokopię sprostowania tego protokołu. Na tej podstawie M.K. domagał się umorzenia postępowania egzekucyjnego i powołał się na przepis art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. Dodatkowo żądał się zwrotu wyegzekwowanej z jego rachunku bankowego kwoty 2 494,28 zł. Komornik sądowy respektował żądania dłużnika w całości.

W dniu 4 stycznia 2020 r. na wniosek ABC Niestandaryzowanego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Wierzytelności w Warszawie (wierzyciel) wszczęte zostało postępowanie o sporządzenie spisu inwentarza spadku po J.K. Wniosek w tym przedmiocie został zarejestrowany pod sygn. akt I Ns 1/20. Po wysłuchaniu uczestników postępowania, 3 marca 2020 r., referendarz sądowy postanowił sporządzić spis inwentarza spadku po tej osobie, w uzasadnieniu wskazując na zaistnienie ustawowych przesłanek koniecznych z punktu widzenia tego rozstrzygnięcia. W sprawie tej referendarz sądowy zarządził stosowne ogłoszenia o wydaniu postanowienia o sporządzeniu spisu inwentarza. W wykonaniu przedmiotowego postanowienia komornik sądowy wszczął postępowanie wykonawcze i ustalił, że w skład spadku po J.K. na dzień jego śmierci weszły określone składniki majątku oraz zadłużenie, które co do wartości przenosiło wartość ustalonych

aktywów. Stan czynny spadku okazał się zatem równy 0,00 zł. Istotne jest przy tym, że na dzień śmierci J.K. zgodnie z ustaleniami komornika sądowego poczynionymi na podstawie informacji udzielonych przez właściwe starostwo powiatowe weszły cztery nieruchomości, w tym jedna objęta księgą wieczystą o numerze TBrT/00012345/6. Pozostałe nieruchomości nie miały założonych ksiąg wieczystych, niemniej ich własność na dzień śmierci J.K. była ustalona. Protokół spisu inwentarza spadku nie został we właściwym trybie zaskarżony (767 k.p.c. w zw. z art. 638² § 4 k.p.c.) i uprawomocnił się. We wniosku z 1 września 2023 r. uczestnik postępowania, działając przez kwalifikowanego pełnomocnika, domagał się „sprostowania protokołu spisu inwentarza spadku po J.K.”, w uzasadnieniu powyższego powołując się na wyrok Sądu Rejonowego w sprawie I C 22/22 w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Z treści tego wyroku wynikało, że nieruchomość objęta księgą wieczystą TBrT/00012345/6 została nabyta do majątku wspólnego J.K. i A.K. – małżonków, nie zaś przez J.K. do jego majątku osobistego. Powołując się na sentencję tego wyroku, uczestniczka postępowania wskazała, że do spisu inwentarza spadku po J.K. należało wciągnąć wyłącznie udział w tej nieruchomości (jedna druga), nie zaś całą nieruchomość. Z tej przyczyny wartość aktywów spadku zmniejszyła się. Po wtóre, uczestniczka postępowania wskazała jeszcze, że pozostałe trzy nieruchomości objęte spisem inwentarza spadku nie mogą być wciągnięte do protokołu, albowiem z aktualnego pisma starostwa powiatowego wynika, że stan prawny tych nieruchomości nie został uregulowany. W dniu 11 września 2023 r. komornik sądowy uwzględnił wniosek uczestniczki postępowania i dokonał „sprostowania protokołu spisu inwentarza spadku po J.K.”. Postanowieniem z 1 września 2024 r. wydanym w sprawie I Ns

Fot. @gettyimagespro

1/20 referendarz sądowy uchylił w całości tę czynność komornika (*notorium* urzędowe) na podstawie przepisu art. 759 § 2 k.p.c. w zw. z art. 638² § 4 k.p.c., w uzasadnieniu wskazując na brak podstawy prawnej do prostowania protokołu spisu inwentarza spadku poprzez eliminowanie z niego składników masy spadkowej.

Przed tutejszym sądem toczy się postępowanie z wniosku ABC Niestandaryzowanego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Wierzytelności w Warszawie o sporządzenie uzupełniającego spisu inwentarza; posiedzenie w przedmiocie rozpoznania wniosku zostało wyznaczone na 15 listopada 2024 r. (*notorium* urzędowe). Postępowanie wszczęte na podstawie przepisu art. 638¹ k.p.c. odpowiada zapotrzebowaniu spisu inwentarza w związku z ujawnieniem okoliczności faktycznych eliminujących ze sporządzonego już spisu

inwentarza takie składniki majątku spadkodawcy, które w dacie jego śmierci nie wchodziły do spadku po nim³.

W niniejszej sprawie kwestia zasadnicza koncentruje się wokół dwóch zagadnień, a mianowicie umorzenia postępowania na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz zagadnienia oczywistej niecelowości wszczęcia postępowania egzekucyjnego w sytuacji dysponowania przez wierzyciela tytułem wykonawczym, w którym dokonano zastrzeżenia na podstawie przepisu art. 319 k.p.c. Otóż tytuł wykonawczy zawierający w swojej treści zastrzeżenie pozwanemu prawa do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do wartości spadku nabytego po danym spadkobiercy co do zasady (wyjątek żaden w tej sprawie nie zaistniał) jest pełnoprawną podstawą do przeprowadzenia egzekucji przeciwko pozwa-

nemu o całe objęte nim roszczenie. Prawo, które zostało pozwanemu zastrzeżone, nie jest jego obowiązkiem, i, co za tym idzie, nawet w sytuacji, gdy z dokonanego spisu inwentarza wynika, że jego odpowiedzialność za dług jest żadna, dłużnik może chcieć owo zadłużenie spłacić, a zatem z przysługującego mu prawa nie korzystać. W niniejszej sprawie teza ta jest tym bardziej oczywista, jeśli się zważy, że przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego dłużnik dobrowolnie uiszczył na rzecz wierzyciela swojego poprzednika prawnego (spadkodawcy) kwotę 20 000,00 zł tytułem dobrowolnej spłaty. Z tej też przyczyny należy uznać, że postępowanie egzekucyjne w niniejszej sprawie zostało wszczęte celowo, albowiem mogło doprowadzić do celu, jakim jest zaspokojenie wierzyciela.

Co się zaś tyczy umorzenia postępowania na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. należy zważyć, że przesłanki do ukończenia w tym trybie postępowania egzekucyjnego zlokalizowane są w czterech grupach przypadków, z czego dwa pierwsze w niniejszej sprawie nie zaszyły (wierzyciel lub dłużnik nie mają zdolności sądowej). Co się zaś tyczy przypadku niedopuszczalności egzekucji z uwagi na osobę lub przedmiot, to nie bez znaczenia pozostaje sfera wyżej już omówiona, a ta mianowicie, że powoływanie się dłużnika na ograniczenie odpowiedzialności zastrzeżone mu wyrokiem sądu nie pozbawia go statusu strony dłużnej w danym postępowaniu egzekucyjnym. Dłużnik nadal jest dłużnikiem w tym postępowaniu, niemniej przez wzgląd na przysługujące mu prawo, z którego skorzystał, nie jest już odpowiedzialny za dług. Również i przedmioty, do których egzekucja została skierowana w postępowaniu Km 1/24, nie podlegają wyłączeniom ustawowym, co skłaniałoby do umorzenia egzekucji z tej przyczyny. W kontekście tych rozważań staje się oczywiste, że podstawa do umorzenia postępowania powołana w uzasadnieniu

zaskarżonego postanowienia komornika sądowego nie zaistniała. W okolicznościach niniejszej sprawy podstawa do umorzenia postępowania zlokalizowana jest w § 6 przepisu art. 824 § 1 k.p.c., z którego wynika, że postępowanie umarza się, jeżeli prowadzenie egzekucji pozostaje z innych powodów w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego. W literaturze przedmiotu przyjmuje się bowiem, że z oczywistą sprzecznością egzekucji z treścią tytułu wykonawczego mamy do czynienia wtedy, gdy na przykład egzekucja została skierowana do innej rzeczy niż określona w tym tytule (odpowiedzialność dłużnika jest ograniczona do określonych przedmiotów) albo wykracza poza treść tytułu (np. spadkobierca odpowiada tylko do wartości spadku)⁴.

W powyżej opisanych okolicznościach, z pominię-

”
**REFERENDARZ SĄDOWY
 STWIERDZA, ŻE W AKTUALNIE
 OBOWIĄZUJĄCYM STANIE
 PRAWNYM BRAK JEST LEGALNEJ
 PODSTAWY DO DZIAŁANIA
 KOMORNIKA W SFERZE
 ZOBOWIĄZANIA WIERZycIELA
 DO ZWROTU DŁUŻNIKOWI
 WYEGZEKWOWANYCH
 W TOKU EGZEKUCJI KWOT.**

ciem podstawy prawnej do umorzenia postępowania, istotne jest, że przedłożony przez dłużnika protokół spisu inwentarza (abstrahując od kwestii formy, w jakiej ten dokument został przedłożony do akt sprawy, co uszło uwadze komornika) nie jest jeszcze zdalny

do wywołania skutku ograniczenia odpowiedzialności dłużnika do jakiegokolwiek kwoty, albowiem w toku postępowania wykonawczego powstały obiektywnie uzasadnione wątpliwości co do składników inwentarza, które weszły lub nie weszły do spadku po J.K. Z tej też przyczyny wierzyciel wszczął postępowanie (ma w tym interes prawny) o sporządzenie spisu uzupełniającego, co ostatecznie przesądzi kwestię zakresu odpowiedzialności M.K. za dług objęty tytułem wykonawczym egzekwowanym w sprawie Km 1/24.

Na marginesie referendarz sądowy stwierdza, że w aktualnie obowiązującym stanie prawnym brak jest legalnej podstawy do działania komornika w sferze zobowiązania wierzyciela do zwrotu dłużnikowi wyegzekwowanych w toku egzekucji kwot. Orzeczenie w tym zakresie z tej tylko przyczyny należało uchylić, natomiast w pozostałym zakresie postanowienie komornika sądowego zostało uchylone jako wydane przedwcześnie i na niewłaściwej podstawie prawnej.

O kosztach postępowania skargowego rozstrzygnięto na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Na koszty te złożyła się opłata od skargi na czynność komornika (50,00 zł) oraz wynagrodzenie radcy prawnego w sprawie ze skargi na czynność komornika (80,00 zł).

**Sygn. akt I Co
 POSTANOWIENIE**

Dnia 2 września 2024 r.

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym
 w I Wydziale Cywilnym
 po rozpoznaniu w dniu 2 września 2024 r.
 na posiedzeniu niejawnym
 sprawy egzekucyjnej wierzyciela ABC

Niestandaryzowanego Funduszu Wierzytelności Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w Warszawie z uczestnictwem dłużników J.K. oraz M.K. w sprawie egzekucji świadczeń pieniężnych z urzędu – w przedmiocie nadzoru nad postępowaniem egzekucyjnym w sprawie Km 222/23 komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym uchyla pkt 3, 4, 10 postanowienia komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym z 1 sierpnia 2024 r. w sprawie Km 222/23.

UZASADNIENIE

We wniosku z 12 kwietnia 2023 r. wierzyciel J.K. – ABC Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w Warszawie – domagał się wszczęcia egzekucji przeciwko M.K. oraz J.K. – małżonkom, w celu wyegzekwowania należności stwierdzonych przedłożonym tytułem wykonawczym – nakazem zapłaty Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 28 sierpnia 2016 r. w sprawie VI Nc-e 12345/6, któremu nadano klauzulę wykonalności postanowieniem z 15 września 2016 r. Tytuł, o którym mowa, pierwotnie został wydany na rzecz XYZ Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego

Zamkniętego w Warszawie i przeciwko M.K. (wyłącznie). Powyżej opisanemu nakazowi zapłaty Sąd Rejonowy w T. nadał klauzulę wykonalności na wniosek ABC Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w Warszawie przeciwko małżonce dłużnika, J.K., z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską postanowieniem z 4 listopada 2023 r. w sprawie I Co 1234/23. Treść postanowienia została odwzorowana w treści nadanej klauzuli wykonalności, co oznaczało, że w relacji wierzyciel – dłużnik występuje wyłącznie ABC Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w Warszawie oraz J.K.

Porównując wniosek egzekucyjny w jego sferze podmiotowej z treścią tytułu wykonawczego przedłożonego do sprawy Km 222/23, należało stwierdzić, że wnioskujący wierzyciel jest czynnie legitymowany (formalnie) do wszczęcia i przeprowadzenia egzekucji wyłącznie wobec J.K., nie dysponuje bowiem tytułem wykonawczym przeciwko jej małżonkowi (z wyjątkiem kosztów postępowania klauzulowego orzeczonych w pkt 2 postanowienia z 4 listopada 2023 r. w sprawie I Co 1234/23), nie przedłożył też żadnych dokumentów, które uprawniałyby go do przeprowadzenia egzekucji z majątku M.K. na podstawie przepisu art. 804² k.p.c. Co się natomiast tyczy sfery przedmiotowej przedłożonego wraz z wnioskiem egzekucyjnym tytułu wykonawczego, to nie może budzić wątpliwości, że tytuł ten uprawnia do przeprowadzenia egzekucji wyłącznie z tych składników majątku dłużniczki, które objęte są wspólnością majątkową małżeńską jej i M.K.

Takiej jednak weryfikacji przedłożony tytuł wykonawczy nie przechodził, bo w sprawie została wszczęta egzekucja z majątku obydwójga małżonków, w tym w szczególności z nieruchomości opisanej w księdze

” ZGODNIE Z PRZEPISEM ART. 923¹ K.P.C. TYTUŁ WYKONAWCZY WYSTAWIONY PRZECIWKO OSOBIE POZOSTAJĄCEJ W ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIM STANOWI ZAŚ PODSTAWĘ DO ZAJĘCIA NIERUCHOMOŚCI WCHODZĄCEJ W SKŁAD MAJĄTKU WSPÓLNEGO.

wieczystej o numerze B1T/00012345/6, gdzie w dziale II wpisano jako właścicieli J.K. oraz M.K. na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej. Egzekucja z tego składnika majątku zakończyła się w toku etapu opisu i oszacowania (doszło do oględzin przedmiotowej nieruchomości oraz sporządzenia operatu szacunkowego, za który biegły otrzymał wynagrodzenie). Zgodnie z przepisem art. 923¹ k.p.c. tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim stanowi zaś podstawę do zajęcia nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego. Dalsze czynności egzekucyjne dopuszczalne są na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko obojgu małżonkom. Oznacza to, że przedłożony do sprawy Km 222/23 tytuł wykonawczy zdalny był w toku tego postępowania spowodować wyłącznie zajęcie przedmiotowej nieruchomości, dalsze zaś etapy tego postępowania należało poprzedzić wezwaniem wierzyciela do przedłożenia tytułu wykonawczego wystawionego na jego rzecz (w trybie przepisu art. 788 k.p.c.) albo dokumentów, z których by wynikało, że wierzyciel jest uprawniony do egzekucji również na rzecz dłużnika oznaczonego

w pierwotnym tytule wykonawczym. To ostatnie postąpienie, w kontekście przepisu art. 804² k.p.c. należałoby jednak uznać za wątpliwe.

Przechodząc do wniosków płynących z powyższych ustaleń, referendarz sądowy stwierdza, co następuje. Otóż przedłożony wraz z wnioskiem egzekucyjnym ABC Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w Warszawie tytuł wykonawczy uprawniał do wszczęcia egzekucji wyłącznie przeciwko dłużniczce J.K. i do tych składników jej majątku, które objęte są wspólnością majątkową małżeńską, przy czym egzekucja z nieruchomości nie powinna być wyjęta poza ramy dokonanego zajęcia. W tych zatem okolicznościach umorzenie postępowania po złożeniu wniosku wierzyciela było słuszne, z tym jednak zastrzeżeniem, że podstawa umorzenia powinna zostać dostosowana do poczynionych wyżej ustaleń. Relatywnie do powyższego należy raz jeszcze rozstrzygnąć o kosztach tego postępowania przy uwzględnieniu faktu, że brak jest podstaw do tego, iżby dłużnicy odpowiadali za koszty, które nie powinny w ogóle w tym postępowaniu powstać.

W powyżej opisanych okolicznościach konieczne było rozstrzygnięcie na podstawie przepisu art. 759 § 2 k.p.c.

Przypisy końcowe

- 1 Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296; dalej: k.p.c.
- 2 Ustawa z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych, Dz.U. z 2018 r., poz. 770; dalej: u.k.k.
- 3 Takie stanowisko prezentuje również M. Uliasz, *Postępowanie w sprawach o zabezpieczenie spadku, spis inwentarza i wykaz inwentarza*, Warszawa 2016, s. 183–184.
- 4 Tak też K. Flaga-Gieruszyńska, [w:] A. Zieliński (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2024, komentarz do przepisu art. 824; K. Golinowska, [w:] J. Jankowski, S. Cieślak (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2024, komentarz do przepisu art. 824; M. Łochowski, [w:] T. Szancilo (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2023, komentarz do przepisu art. 824.

Co słychać w egzekucji?

Wartość ruchomości ustalona postanowieniem komornika sądowego w oparciu o opinię biegłego sądowego

Podstawa prawna rozliczenia kosztów postępowania egzekucyjnego (egzekucja wszczęta przed 1 stycznia 2019 r.) oraz obniżenie opłaty egzekucyjnej obciążającej wierzyciela na podstawie ustawy o kosztach komorniczych

Fot. @gettyimagespro

BEATA ŁĄTKA
Referendarz sądowy

Sygn. akt VIII Co 2111/24 POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2024 r.

Starszy referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym po rozpoznaniu w dniu 16 lipca 2024 r. na posiedzeniu niejawnym w L.

sprawy z wniosku wierzyciela A.A.

z udziałem dłużnika B.B.

ze skargi B.B na czynność komornika sądowego C.C. na postanowienie z 23 maja 2024 r. w przedmiocie ustalenia sumy oszacowania wartości udziału jednej drugiej części w prawie własności ruchomości – samochodu osobowe-

go Opel Astra nr rej. DD 00345 w sprawie Km 55/22 postanawia oddalić skargę.

UZASADNIENIE

Na rozstrzygnięcie nie przysługuje skarga na orzeczenie referendarza sądowego.

Sporządzono zasadnicze motywy rozstrzygnięcia

Dłużnik B.B. w skardze na czynności komornika zakwestionował postanowienie z 23 maja 2024 r. w przedmiocie ustalenia sumy oszacowania wartości udziału jednej drugiej części w prawie własności ruchomości – samochodu osobowego Opel Astra nr rej. DD 00345 w sprawie Km 55/22.

W uzasadnieniu skargi dłużnik wskazał, że ceny samochodów o podobnej marce i parametrach, ustalone przez niego na podstawie danych dostępnych w serwisie otomoto.pl, są zasadniczo wyższe niż ceny określone

w wycenie biegłego rzeczoznawcy F.F. Ponadto zaznaczył, iż dłużnik oraz jego małżonka zakupili samochód w polskim salonie i byli jego pierwszymi właścicielami. Zauważone w opinii biegłego wgniecenia i korozja nie zmieniają stanowiska dłużnika w kwestii zanizania wartości ruchomości (k. 2).

Komornik sądowy C.C. w odpowiedzi na skargę uznał ją za bezzasadną i wniósł o jej oddalenie (k. 3-5).

Orzekający ustalił i zważył, co następuje

Skarga dłużnika B.B. podlegała oddaleniu.

W odniesieniu do przedmiotowego samochodu komornik sądowy C.C. prowadzi sprawę z wniosku wierzyciela A.A. pod sygn. akt Km 55/22. W toku postępowania egzekucyjnego zlecił sporządzenie operatu szacunkowego F.F. – biegłemu z zakresu szacowania wartości pojazdów. Ten 2 maja 2024 r. przygotował wycenę, w której wartość pojazdu została określona na kwotę 14 900,00 zł, a wartość jednej drugiej udziału w ruchomości dłużnika B.B. – na kwotę 7 450,00 zł.

Postanowieniem wydanym w dniu 23 maja 2024 r. komornik sądowy C.C. ustalił sumę oszacowania jednej drugiej udziału dłużnika B.B. w prawie własności ruchomości – samochodu osobowego Opel Astra nr rej. DD 00345 – na kwotę 7 450,00 zł, w całości akceptując wycenę biegłego rzeczoznawcy, oraz przyjmując wartość ruchomości na podstawie tej wyceny (k. 605 akt komorniczych).

W dniu 1 czerwca 2024 roku B.B. zaskarżył tę czynność skargą na czynności komornika.

Jak wynika z treści art. 853 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego¹, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, komornik, dokonując zajęcia, szacuje wartość zajętych ruchomości i oznacza ją w protokole zajęcia.

Zgodnie z art. 853 § 4 k.p.c., „jeżeli komornik uzna, że w celu oszacowania wartości należy wezwać biegłego,

Fot. @gettyimagespro

albo wierzyciel lub dłużnik wniósł zastrzeżenia, oszacowania wartości dokonuje komornik na podstawie opinii biegłego przy samym zajęciu, a gdyby to nie było możliwe – to w terminie późniejszym. Jeżeli wartość zajętej ruchomości według oceny komornika przekracza 25 000,00 zł, wzywa biegłego do oszacowania wartości. Jednak jeżeli – jak wynika z art. 853 § 5 k.p.c. – oszacowanie wartości zajętych ruchomości następuje po sporządzeniu protokołu zajęcia, komornik dokonuje tego oszacowania w drodze postanowienia”.

„Oszacowania wartości zajętych przez komornika ruchomości może dokonać biegły, jeżeli komornik sam uzna, że zachodzi potrzeba wezwania biegłego albo jeżeli wierzyciel lub dłużnik podnoszą w skardze zarzuty na oszacowanie dokonane przez komornika. Biegły dokonuje oszacowania przy samym zajęciu, a gdyby to nie było możliwe, w terminie późniejszym, aż do dnia licytacji. W chwili zajmowania ruchomości komornik określa ich wartość, może także tę czynność zlecić wybranemu biegłemu stosownej dziedziny w czasie od zajęcia do licytacji. (...) Jeśli oszacowanie

wartości zajętych ruchomości następuje po sporządzeniu protokołu zajęcia, komornik dokonuje tego oszacowania w drodze postanowienia. Wycena sporządzona przez biegłego jest dla komornika wiążąca, chociaż możliwe jest dokonanie zmiany takiej wyceny, gdy zgłoszone zostaną przez strony co do niej zarzuty. Wówczas komornik może powołać innego biegłego. Powołanie nowego biegłego możliwe jest też z urzędu przez komornika, gdy ten uzna, iż dokonana wycena znacznie odbiega od rzeczywistej wartości zajętej ruchomości”².

Komornik sądowy 20 kwietnia 2023 r. zajął ruchomość i już w protokole zajęcia zamieścił wzmiankę o tym, że wartość szacunkowa zostanie ustalona „po wycenie biegłego”, uznając za celowe wezwanie biegłego rzeczoznawcy do sporządzenia wyceny pojazdu (k. 111 akt komorniczych).

Zgodnie z treścią art. 853 § 4 k.p.c., skoro oszacowanie wartości zajętych ruchomości nastąpiło po sporządzeniu protokołu zajęcia, komornik sądowy 23 maja 2024 r. wydał zaskarżone postanowienie.

Zarzuty skarżącego dotyczą faktycznie nie czynności komornika sądowego w postaci postanowienia z 23 maja 2024 r., ale treści wyceny biegłego z zakresu szacowania wartości pojazdów z 2 maja 2024 r., na której oparto zaskarżone postanowienie.

F.F. jest ekspertem z zakresu rzeczoznawstwa motoryzacyjnego, maszyn i urządzeń, wyceny pojazdów i maszyn, a więc specjalistą w swojej dziedzinie. Treść wyceny nie pozostawia wątpliwości, że została sporządzona profesjonalnie i rzetelnie.

Biegły analizował ceny pojazdów na podstawie bazy danych INFOEKSPERT. Program ten zawiera informacje o pojazdach zakupionych w polskim salonie samochodowym, nieuszkodzonych (obecnie ani wcześniej) oraz prawidłowo eksploatowanych. Wartość bazowa pojazdu Opel Astra nr rej. DD 00345 została określona wstępnie na kwotę 21 178,00 zł. Podczas oględzin rzeczoznawca ujawnił uszkodzenia oraz wady pojazdu, mające wpływ na jego wartość, to jest wgniecenie kolizyjne, korozję, ubytki lakieru, oberwane zaczepy prawego narożnika zderzaka oraz jego otarcie, otarcie lewego narożnika zderzaka, pęknięcie i ubytek prawego dolnego przetłoczenia.

Cechą prawidłowej wyceny powinno być uwzględnienie wad pojazdu istniejących w dniu jej dokonywania. Bez znaczenia dla ostatecznej ceny pojazdu pozostaje natomiast przyczyna ich powstania czy możliwość przywrócenia pojazdu do stanu pierwotnego, nawet przy minimalnym wysiłku ze strony potencjalnego nabywcy.

Dłużnik w skardze nie negował faktu istnienia uszkodzeń pojazdu, twierdził jednak, że obecność korozji jest zjawiskiem naturalnym. Ujawnione wgniecenia były następstwem kolizji i w tej sprawie toczy się postępowanie sądowe o ustalenie odpowiedzialności sprawcy. Po prawomocnym wyroku dłużnik zamierza dokonać naprawy pojazdu „z polisy OC sprawcy”,

a wówczas wartość pojazdu wzrosnąć. B.B. podkreślał, że samochody o podobnej specyfikacji są wystawione na sprzedaż w cenach nie mniejszych niż 16 000,00 zł (portal otomoto.pl), oraz dołączył wydruki ofert samochodów osobowych marki Opel Astra o pojemności silnika 1200 ccm. Bezsprzeczne jest, że pojemność silnika samochodu wycenianego wynosiła 999 ccm. Już chociażby ten fakt spowodował, że ceny oferowane za samochody tej marki na portalu otomoto.pl były wyższe średnio o około 2 800,00 zł od wyceny przyjętej przez biegłego. Należy stwierdzić, że argumenty dłużnika, sprowadzające się do kwestionowania wyceny pojazdu na podstawie publikowanych i ogólnie dostępnych informacji, nie mogą w żaden sposób obalić prawidłowości wyceny biegłego sądowego. Ponadto zarzuty podnoszone w skardze i ogólne twierdzenia o заниzeniu wartości wycenianej ruchomości nie zawierają argumentów innych niż polemika z wiedzą ekspercką. Biegły sporządził wycenę przy uwzględnieniu specyficznych parametrów pojazdu oraz licznych kryteriów mających wpływ na jego wartość. Oczywistym jest, że nie jest możliwym przyjęcie do porównania pojazdów, które będą miały identyczne parametry jak wyceniana ruchomość, a ogólne twierdzenia skarżącego, że ceny na rynku są znacznie wyższe niż cena ustalona przez biegłego, nie mogą stanowić podstawy do podważenia dokonanej wyceny.

Wycena biegłego F.F. z 5 maja 2024 r. mogła zatem stanowić podstawę do ustalenia sumy oszacowania wartości udziału jednej drugiej części w prawie własności ruchomości – samochodu osobowego Opel Astra nr rej. DD 00345.

Na rozstrzygnięcie zawarte w postanowieniu nie przysługuje skarga na orzeczenie referendarza sądowego, a zasadnicze motywy rozstrzygnięcia sporządzono w celach informacyjnych.

Sygn. akt VIII Co 1234/24 POSTANOWIENIE

Dnia 20 lipca 2024 r.

Starszy referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2024 r. w L. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku wierzycieli A.A. i B.B. z udziałem dłużnika C.C. o świadczenie pieniężne w przedmiocie skargi wierzycieli A.A. i B.B. na czynności komornika sądowego D.D. w sprawie o sygnaturze akt GKm 23/21 na postanowienie z 20 maja 2024 r. oraz wniosku wierzycieli o obniżenie opłaty egzekucyjnej postanawia:

- 1) oddalić skargę,
- 2) odrzucić wniosek o obniżenie opłaty egzekucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze z 20 czerwca 2024 r. (data nadania) pełnomocnik wierzycieli domagał się uchylecia postanowienia komornika sądowego D.D. z dnia 20 maja 2024 r. w zakresie umorzenia postępowania egzekucyjnego

Fot. @gettyimagespro

i obciążenia wierzycieli opłatą stosunkową. Wnosił również o kontynuowanie egzekucji z nieruchomości dłużnika, ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia komornika sądowego poprzez umorzenie postępowania egzekucyjnego w całości na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt. 3 k.p.c. oraz obciążenie dłużnika kosztami postępowania.

W odpowiedzi na skargę komornik sądowy wskazał między innymi, że wierzyciele w terminie sześciu miesięcy od dnia wezwania ich do uiszczenia zaliczki powinni byli podjąć czynności zmierzające do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Wobec niewykonania zarządzenia komornika sądowego o wezwaniu do uiszczenia zaliczki na dokonanie opisu i oszacowania nieruchomości organ egzekucyjny wysłuchał wierzycieli na podstawie art. 827 k.p.c. Skoro wierzyciele nie dokonali czynności niezbędnej do dalszego prowadzenia egzekucji z nieruchomości, to komornik sądowy był zobligowany do umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt. 4 k.p.c. Organ egzekucyjny w skarżonym postanowieniu rozliczył również koszty postępowania egzekucyjnego, zgodnie z treścią art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji³, bowiem postępowanie

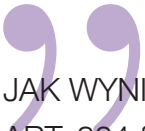
egzekucyjne zostało wszczęte w 2016 r. W odniesieniu do wniosku wierzycieli o obniżenie opłaty egzekucyjnej komornik sądowy wskazał, że wierzyciele A.A. i B.B. prowadzą hurtownię spożywczą XX Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L., a postępowanie egzekucyjne trwa od 2016 r. Komornik sądowy wniósł więc o oddalenie skargi i wniosku o obniżenie opłaty egzekucyjnych jako bezzasadnych (k. 3).

Orzekający ustalił i zważył, co następuje

Skarga na czynności komornika wniesiona przez wierzycieli była niezasadna i podlegała oddaleniu.

Zgodnie z wnioskiem wierzycieli A.A. i B.B. o wszczęcie egzekucji z 20 grudnia 2016 r. komornik sądowy F.F. wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi C.C. Do wniosku wierzyciele dołączyli tytuł wykonawczy w postaci wyroku zaocznego, wydanego przez Sąd Rejonowy w M. z 20 czerwca 2015 r., o sygnaturze akt VIII GC 220/15, zaopatrzony w klauzulę wykonalności z 20 lipca 2015 r. Sprawa została oznaczona sygnaturą akt GKm 1111/16 (k. 1–2 akt komorniczych). W dniu 20 grudnia 2020 r. pełnomocnik wierzycieli złożył wniosek o przekazanie postępowania egzekucyjnego komornikowi sądowemu D.D. Ten przejął sprawę do dalszego prowadzenia, nadając jej sygnaturę akt GKm 23/21 (k. 222 akt komorniczych).

W dniu 20 listopada 2021 r. pełnomocnik wierzycieli wniósł o dokonanie opisu i oszacowania nieruchomości dłużnika, dla których Sąd Rejonowy w M. prowadzi księgi wieczyste o numerach KW MM1I/0034567/2 oraz MM1I/0035678/8 (k. 211 akt komorniczych). W dniu 29 listopada 2021 r. komornik sądowy wezwał pełnomocnika wierzycieli do uzupełnienia wniosku o dokonanie opisu i oszacowania nieruchomości poprzez uiszczenie zaliczki na koszty wyceny.

**JAK WYNIKA Z TREŚCI
ART. 824 § 1 PKT 4 K.P.C.,
POSTĘPOWANIE UMARZA
SIĘ W CAŁOŚCI LUB CZĘŚCI
Z URZĘDU, JEŻELI WIERZYCIEL
W CIĄGU SZEŚCIU MIESIĘCY
NIE DOKONAŁ CZYNNOŚCI
POTRZEBNEJ DO DALSZEGO
PROWADZENIA POSTĘPOWANIA
LUB NIE ZAŻĄDAŁ PODJĘCIA
ZAWIESZONEGO POSTĘPOWANIA.**

Pełnomocnik wierzycieli otrzymał powyższe wezwanie 30 listopada 2021 r. (k. 212, 213 akt komorniczych).

Pismem z dnia 20 kwietnia 2022 r. organ egzekucyjny w trybie art. 827 k.p.c. poinformował pełnomocnika wierzycieli o stanie egzekucji oraz konsekwencjach nieuiszczenia zaliczki na poczet kosztów opinii biegłego rzeczoznawcy. Pełnomocnik wierzycieli otrzymał powyższe wezwanie 4 maja 2022 r. (k. 220, 222 akt komorniczych).

Postanowieniem z 20 maja 2024 r., wydanym w sprawie GKm 23/21, komornik sądowy D.D. umorzył z urzędu postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. względem dłużnika C.C., umorzył egzekucję z nieruchomości, ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na podstawie at. 49 ust. 2 u.k.s.e. na kwotę 5 814,15 zł (pkt 1 i 3 postanowienia), obciążając nimi dłużnika, ustalił również opłatę należną na podstawie art. 49 ust. 2 u.k.s.e. na kwotę 5 543,93 zł i obciążył nią wierzycieli, wzywając ich do zapłaty brakujących

kosztów postępowania w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia postanowienia (pkt 5 i 6 postanowienia).

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia komornik sądowy wskazał, że wierzyciele przez okres sześciu miesięcy nie dokonali czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania, to jest nie uiszcili zaliczki niezbędnej do pokrycia kosztów związanych z wyceną nieruchomości. Przed umorzeniem postępowania egzekucyjnego udzielono wierzycielom informacji na podstawie art. 827 k.p.c., nie złożyli oni również nowych wniosków w sprawie.

Jak wynika z treści art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c., postępowanie umarza się w całości lub części z urzędu, jeżeli wierzyciel w ciągu sześciu miesięcy nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub nie zażądał podjęcia zawieszonego postępowania.

Umorzenie postępowania egzekucyjnego w omawianym trybie jest spowodowane beczynnością wierzyciela, polegającą na niedokonaniu w ciągu sześciu miesięcy czynności koniecznej do dalszego prowadzenia egzekucji lub na niezgłoszeniu w tym czasie wniosku o podjęcie zawieszonego postępowania. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyrokach z 10 kwietnia 2008 r. (IV CSK 16/08, Legalis) i z 5 lutego 2014 r. (V CSK 166/13, Legalis), beczynność wierzyciela zachodzi tylko wtedy, gdy jest on obowiązany do dokonania czynności niezbędnej do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Taki obowiązek musi znajdować wyraźną podstawę normatywną, na przykład w art. 802 (wniosek wierzyciela o ustanowienie kuratora), art. 942 (wniosek wierzyciela o dokonanie opisu i oszacowania zajętej nieruchomości) czy art. 983 (wniosek wierzyciela o wyznaczenie drugiej licytacji nieruchomości). Bierność egzekucyjna wierzyciela, z którą ustawa łączy rozpoczęcie biegu terminu z art. 824 § 1 pkt 4, wiąże się również z niewykonaniem

obowiązku wynikającego z wezwania komornika. Jeżeli jednak komornik mimo niezastosowania się przez wierzyciela do wezwania nadal podejmuje czynności egzekucyjne, skutek prawny przewidziany w komentowanym przepisie nie może wystąpić. Warunkiem jego zastosowania jest bowiem stan beczynności wierzyciela, który uniemożliwia dalsze prowadzenie egzekucji. Skoro postępowanie jest nadal prowadzone, nawet w wyniku czynności podejmowanych przez organ egzekucyjny z naruszeniem prawa procesowego, skutek taki nie występuje, ponieważ po żadnej z czynności egzekucyjnych nie nastąpiła przerwa umożliwiająca przyjęcie takiego skutku. Bieg sześciomiesięcznego terminu liczy się od dnia dokonania ostatniej czynności egzekucyjnej, a więc od czynności organu egzekucyjnego (art. 759), a nie od ostatniej czynności strony albo od chwili, w której czynność wierzyciela powinna nastąpić. Takie stanowisko dotychczas powszechnie wyrażane w literaturze przedmiotu znalazło podstawę normatywną w wyniku dodania § 1¹ mocą Ustawy z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw⁴. Z tego względu do obliczenia sześciomiesięcznego terminu do złożenia przez wierzyciela wniosku o podjęcie zawieszono postępowania nie ma znaczenia chwila, w której wierzyciel złożył wnio-

sek o jego zawieszenie, mimo wiążącego charakteru takiego wniosku, lecz data wydania przez organ egzekucyjny postanowienia o zawieszeniu, zgodnie z art. 820 § 1 zd. 1. W poprzednim stanie prawnym art. 823 miał również zastosowanie w przypadku nieuiszczenia przez wierzyciela zaliczki na pokrycie wydatków gotówkowych (art. 40 u.k.s.e.) w terminie wyznaczonym przez komornika, jeżeli czynność pociągająca wydatki uniemożliwia dalsze prowadzenie egzekucji. Jak wskazywano w piśmiennictwie, w takiej sytuacji komornik nie podejmuje dalszych czynności do chwili wpłacenia zaliczki (o czym powinien uprzedzić wierzyciela, doręczając mu wezwanie), gdyby zaś zaliczka nie została uiszczona, nastąpi umorzenie postępowania egzekucyjnego z mocy samego prawa z uwagi na beczynność wierzyciela⁵. Identyczne rozwiązanie odnośnie do uzależnienia dokonania czynności egzekucyjnej powodującej wydatki od uiszczenia zaliczki przewiduje art. 7 obowiązującej od 1 stycznia 2019 r. Ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych⁶, mający zastosowanie do postępowań wszczętych po dacie jej wejścia w życie (art. 52 ust. 1 u.k.k.)⁷.

Analizując zasadność umorzenia postępowania egzekucyjnego w niniejszej sprawie, w tym w przypadku umorzenia egzekucji nieruchomości, należało rozważyć, czy zaistniały przesłanki do umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. Wierzyciele 20 listopada 2021 r. wnieśli o dokonanie opisu i oszacowania nieruchomości (k. 211 akt komorniczych). Następnie 29 listopada 2021 r. komornik sądowy wezwał pełnomocnika wierzycieli do uzupełnienia wniosku o dokonanie opisu i oszacowania nieruchomości poprzez uiszczenie zaliczki na koszty wyceny nieruchomości przez biegłego rzeczoznawcę. Pełnomocnik wierzycieli otrzymał powyższe wezwanie 30 listopada 2021 r. (k. 212, 213 akt komorniczych).

Fot. @gettyimagespro

Pismem z 20 kwietnia 2022 r. komornik sądowy poinformował pełnomocnika wierzycieli o stanie egzekucji oraz konsekwencjach nieuiszczenia zaliczki na poczet kosztów biegłego rzeczoznawcy. Pełnomocnik wierzycieli otrzymał powyższe wezwanie 4 maja 2022 r., jednakże pozostało ono bez odpowiedzi (k. 220, 222 akt komorniczych). Z powyższego wynika, że pełnomocnik wierzycieli pozostawał bierny co najmniej od listopada 2021 r., kiedy to nie uiścił zaliczki na wydatki. Komornik sądowy sześć miesięcy później ponownie poinformował pełnomocnika wierzycieli o stanie egzekucji oraz o konsekwencjach jego bierności. Postanowienie komornika sądowego w zakresie podstawy umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie treści art. 824 § 1 pkt. 4 k.p.c. było więc prawidłowe.

ZGODNIE Z ART. 29 UST.
1 I 2 U.K.K., W RAZIE
UMORZENIA POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNEGO NA
WNIOSEK WIERZYCIELA ALBO
NA PODSTAWIE ART. 824 § 1
PKT 4 K.P.C., WIERZYCIELA
OBCIĄŻA OPŁATA STOSUNKOWA
W WYSOKOŚCI 5% WARTOŚCI
ŚWIADCZENIA POZOSTAŁEGO
DO WYEGZEKWOWANIA.

Wobec umorzenia postępowania egzekucyjnego komornik sądowy obowiązany był rozliczyć koszty tego postępowania. Jako podstawę naliczenia opłaty egzekucyjnej zastosował art. 49 ust 2 u.k.s.e. Zgodnie z treścią

tego przepisu w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 824 § 1 pkt. 4 k.p.c. komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, jednak nie niższej niż $\frac{1}{20}$ i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jednakże w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela, zgłoszony przed doręczeniem dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości $\frac{1}{20}$ przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia komornik sądowy wskazał, że postępowanie egzekucyjne zostało pierwotnie wszczęte w 2016 r., w związku z tym do naliczenia opłaty oraz rozliczenia kosztów należało zastosować przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

Z treści art. 52 ust 1 i 2 u.k.k. wynika, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, a przepisy art. 29 i art. 30 stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Choć postępowanie egzekucyjne wszczęto w 2016 r., to zgodnie z tą zasadą komornik sądowy powinien zastosować przepisy „nowej” ustawy o kosztach komorniczych.

Przesłanki do umorzenia postępowania egzekucyjnego zaistniały 21 października 2022 r. (6 miesięcy od dnia dokonania ostatniej czynności przez komornika – informacji o stanie egzekucji), a 20 maja 2024 r. komornik stwierdził jedynie umorzenie postępowania egzekucyjnego z mocy prawa.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 i 2 u.k.k., w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela albo na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c., wierzyciela

obciąża opłata stosunkowa w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Jeżeli jednak wierzyciel wykaże, że przyczyna umorzenia postępowania egzekucyjnego wiąże się ze spełnieniem świadczenia przez dłużnika w terminie miesiąca od dnia doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji albo z zawarciem w tym terminie porozumienia między wierzycielem a dłużnikiem dotyczącego sposobu lub terminu spełnienia świadczenia, opłata ta obciąża dłużnika. Jeżeli spełnienie świadczenia lub zawarcie porozumienia z wierzycielem nastąpiło po upływie miesiąca od dnia doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, obciąża go opłata w wysokości 10% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Jeżeli wniosek wierzyciela, o którym mowa w ust. 1, został zgłoszony przed doręczeniem dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, opłata wynosi 100,00 zł.

Organ egzekucyjny był więc uprawniony do naliczenia 5-procentowej opłaty egzekucyjnej od świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Na dzień 21 października 2022 r. do wyegzekwowania pozostawała kwota 110 878,59 zł. Opłata stosunkowa została ustalona na kwotę 5 543,93 zł (110 878,59 zł × 5%).

Istotnym jest, że obie podstawy prawne, na bazie których wyliczano opłatę egzekucyjną – art. 29 ust. 2 u.k.k. oraz art. 49 ust. 2 u.k.s.e., ustalają regułę obciążenia wierzyciela opłatą stosunkową w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Komornik wydając zaskarżone postanowienie, jako podstawę prawną wyliczenia opłaty stosunkowej wskazał art. 49 ust. 2 u.k.s.e., a nie prawidłową w tym stanie faktycznym podstawę prawną – art. 29 ust. 2 u.k.k. Pomimo zauważonego uchybienia komornika sądowego w tym zakresie, kwota opłaty stosunkowej byłaby (kwotowo) identyczna przy zastosowaniu obu podstaw

Fot. @gettyimagespro

prawnych. Z uwagi na powyższe brak było podstaw do uchylenia czy też zmiany orzeczenia komornika sądowego jedynie z uwagi na wskazanie niewłaściwej podstawy prawnej naliczenia opłaty, skoro jej kwota ostatecznie została wyliczona prawidłowo.

Skarga na czynności komornika ostatecznie podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Wniosek wierzycieli o obniżenie opłaty egzekucyjnej podlegał odrzuceniu.

Przepis art. 52 ust. 1 u.k.k. stanowi, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Do wniosku o obniżenie opłaty egzekucyjnej w sprawie o sygnaturze akt GKm 23/21 zastosowanie powinny mieć więc przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Stosownie do art. 49 ust. 7 u.k.s.e. dłużnik może złożyć wniosek o obniżenie wysokości opłat, o których mowa w ust. 1 i 2. W przypadku przywołanym w ust. 4 wniosek może złożyć wierzyciel. Jak wynika natomiast z art. 49 ust. 4 u.k.s.e. w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego opłaty, o których mowa w ust. 1 i 2, uiszczą wierzyciel. W celu ich pobrania komornik wydaje postanowienie, w którym wzywa wierzyciela do uiszczenia należności z tego tytułu w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia postanowienia. Postanowienie po uprawnieniu się podlega wykonaniu w drodze egzekucji

bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności. Z przepisów art. 49 ust. 4 i 7 u.k.s.e. wynika więc, że wierzyciel mógł złożyć wniosek o obniżenie opłaty egzekucyjnej tylko w sytuacji obciążenia go opłatą z art. 48 ust. 4 u.k.s.e., to jest z uwagi na tak zwane niecelowe wszczęcie egzekucji. W niniejszej sprawie postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec tak zwanej beczynności wierzyciela (art. 824 § 1 pkt. 4 k.p.c.). Do wniosku, o którym mowa w ust. 7, stosuje się odpowiednio przepisy art. 767–767⁴ k.p.c. (art. 49 ust. 10 u.k.s.e.). Sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków nie uzupełniono w terminie. Na postanowienie sądu o odrzuceniu skargi służy zażalenie (art. 767³ § 1 k.p.c.).

Przenosząc powyższe przepisy na grunt niniejszej sprawy, należało wskazać, że wniosek wierzyciela o obniżenie wysokości opłaty stosunkowej, ustalonej przez komornika sądowego w sprawie o sygnaturze akt GKm 23/21, był niedopuszczalny i jako taki podlegał odrzuceniu. Zgodnie z treścią przytoczonych powyżej przepisów ustawy o komornikach sądowych i egzekucji wierzyciel byłby uprawniony do złożenia wniosku o obniżenie opłaty egzekucyjnej wyłącznie przypadku obciążenia go opłatą stosunkową z art. 49 ust. 4 u.k.s.e. W niniejszej sprawie umorzenie postępowania egzekucyjnego nastąpiło wobec tak zwanej beczynności wierzyciela, dlatego też powinno się wniosek uznać za niedopuszczalny i podlegający odrzuceniu.

Ubocznie należało stwierdzić, że w sprawie nie zaistniały podstawy do obniżenia należnej komornikowi opłaty egzekucyjnej. Wierzyciele poza wskazaniem, iż nakład pracy komornika w toku postępowania egzekucyjnego był niewielki, nie przedstawili żadnej dokumentacji, która potwierdzałaby ich stan majątkowy, nie wskazano również, z czego wynikała bierność pełnomocnika wierzycieli w toku postępowania egzekucyjnego. W sprawie o sygnaturze akt GKm 23/21 komornik sądowy D.D., już

po przejęciu postępowania egzekucyjnego, podjął wiele czynności: dokonał stosownych zajęć, zawiadamiał o dokonanych czynnościach, występował do odpowiednich organów o udzielenie informacji. Nie można więc uznać, że nakład pracy organu egzekucyjnego w niniejszej sprawie odbiega w jakikolwiek sposób od typowego nakładu pracy komornika sądowego w toku egzekucji należności pieniężnych. Należy przy tym wskazać, że postępowanie egzekucyjne toczyło się od 2016 r., a fakt, że pełnomocnik wierzycieli od 30 listopada 2021 r. nie podejmował czynności w sprawie, nie było wynikiem zaniechań ani uchybień komornika, tylko beczynności wierzycieli. Ta okoliczność przemawia więc za brakiem podstaw do uznania, że nakład pracy komornika mógłby uzasadniać obniżenie ustalonej w tej sprawie opłaty egzekucyjnej, która – biorąc pod uwagę okres, w którym prowadzone było postępowanie egzekucyjne i czas trwania tego postępowania – nie może być uznana za wygórowaną.

Z tych wszystkich przyczyn i w oparciu o przytoczone przepisy prawa orzeczono zatem jak w sentencji postanowienia.

Przypisy końcowe

- 1 Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296, dalej: k.p.c.
- 2 K. Stachura, *Egzekucja z ruchomości*, „Problemy Egzekucji Sądowej” 1993, nr 2, s. 71; I Gil, [w:] E. Marszałkowska-Krześ (red.), *Kodeks postępowania cywilnego, Komentarz*, Legalis, 2024.
- 3 Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, Dz.U. z 1997 r. Nr 133, poz. 882; dalej: u.k.s.e.
- 4 Dz.U. z 2015 r., poz. 1311.
- 5 J. Jagiela, [w:] K. Piasecki, A. Marciniak (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 3, Warszawa 2015, art. 823, Nb 1; Z. Merchel, *Zwolnienie od kosztów sądowych*, s. 97.
- 6 Ustawa z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych, Dz.U. z 2018 r., poz. 770, dalej: u.k.k.
- 7 K. Golinowska, [w:] J. Jankowski, S. Cieslak (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 2, Legalis 2024, komentarz do art. 824 k.p.c.

Kazus: śmierć jednego z małżonków w trakcie toczącego się postępowania egzekucyjnego z nieruchomości objętej wspólnością ustawową majątkową małżeńską

Dopuszczalność kontynuowania egzekucji z tej nieruchomości wobec przekształcenia się nieruchomości w udziały we współwłasności nieruchomości w świetle art. 824 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego

EWELINA WAJDA-FIEMA
Referendarz sądowy

Wierzyciel, Fundusz C., uzyskał tytuł wykonawczy przeciwko dłużnikom solidarnym – małżonkom A.B. i C.B. w postaci prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 15 stycznia 2021 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 16 kwietnia 2021 r. Na podstawie tegoż tytułu wykonawczego wierzyciel wnioskiem z dnia 10 lipca 2021 r. wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikom. Następnie wniósł o wszczęcie egzekucji z nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym, objętej księgą wieczystą

nr AB1D/000987/5, stanowiącej własność dłużników A.B. i C.B. na zasadzie ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej. Po złożeniu przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji z nieruchomości spełniającego wymogi formalne i wystarczająco konkretyzującego nieruchomość, komornik – zgodnie z przepisem art. 923 Kodeksu postępowania cywilnego¹ – dokonał zajęcia nieruchomości, oraz przystąpił do dalszych czynności egzekucyjnych, w szczególności do dokonania opisu i oszacowania oraz przeprowadzenia licytacji nieruchomości. W dniu 14 stycznia 2022 r. komornik dokonał opisu i oszacowania zajętej nieruchomości, który uprawomocnił się 29 stycznia 2022 r. Komornik w dniu 16 lutego 2022 r. otrzymał informację o śmierci jednego z dłużników – małżonka C.B., który zmarł w dniu 12 lutego 2022 r. Z uwagi na śmierć jednego

z dłużników solidarnych komornik postanowieniem z dnia 25 lutego 2022 r. zawiesił postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika C.B. na podstawie art. 819 § 1 k.p.c., o czym poinformował sąd nadzorujący egzekucję z nieruchomości. Zarządzeniem z dnia 10 marca 2022 r. komornik został wezwany do wskazania, czy w sprawie zachodzą przesłanki do wydania postanowienia w trybie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. ze względu na przedmiot egzekucji. W związku z otrzymanym wezwaniem i na podstawie art. 827 § 1 k.p.c. komornik postanowił wysłuchać wierzyciela przed umorzeniem postępowania, w następstwie czego wierzyciel – Fundusz C. – złożył wniosek o zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Komornik postanowieniem z dnia 4 czerwca 2022 r. zawiesił postępowanie egzekucyjne także wobec dłużnika A.B. (żyjący małżonek) na podstawie art. 820 § 1 zd. 1 k.p.c., zgodnie z którym organ egzekucyjny zawiesza postępowanie na wniosek wierzyciela, chyba że wniosek ten zmierza jedynie do przedłużenia postępowania.

Przystępując do rozważań na temat opisanego stanu faktycznego, należy na wstępie omówić pojęcie wspólności majątkowej. Otóż zgodnie z art. 31 § 1 zd. 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego² z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny).

Ustrój ustawowy powstaje obligatoryjnie z mocy prawa i nie jest możliwe, żeby małżonkowie w drodze umowy ustanowili albo przywrócili wspólność ustawową. Ten typ współwłasności łącznej jest więc ściśle i wyłącznie związany z instytucją małżeństwa zawartego zgodnie z normą art. 1 § 1–4 k.r.o. Dlatego też wspólność ustawowa nie powstanie między innymi podmiotami niż małżonkowie³.

”
**USTRÓJ USTAWOWY POWSTAJE
 OBLIGATORYJNIE Z MOCY
 PRAWA I NIE JEST MOŻLIWE,
 ŻEBY MAŁŻONKOWIE
 W DRODZE UMOWY USTANOWILI
 ALBO PRZYWRÓCILI
 WSPÓLNOŚĆ USTAWOWĄ.**

Przepisy o ustawowej majątkowej wspólności małżeńskiej określają status jej i jej składników zarówno w okresie trwania, jak i w związku z jej ustaniem. Ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej ustaje zawsze wraz z ustaniem małżeństwa, to jest na skutek śmierci jednego z małżonków, a także w przypadku orzeczenia rozwodu lub unieważnienia małżeństwa. Z chwilą ustania ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej wygasa ustalone w art. 42 k.r.o. na czas jej trwania wyłączenie możliwości zaspokojenia się wierzyciela jednego z małżonków z udziału, który w razie ustania wspólności przypadnie temu małżonkowi w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku. W art. 43 § 1 k.r.o. ustawodawca stanowczo określił wysokość udziału każdego z małżonków w majątku wspólnym, dającego się oznaczyć już z chwilą ustania wspólności i odnoszącego się do każdego przedmiotu wchodzącego w skład tej masy majątkowej. W tymże przepisie ustawodawca przyjął zasadę równości udziałów małżonków jako realizację równouprawnienia małżonków. Zasada ta obowiązuje niezależnie od przyczyn ustania wspólności majątkowej i dotyczy także majątku wspólnego, który był objęty wspólnością

umowną, z wyjątkiem sytuacji, kiedy w umowie z mocy art. 50¹ k.r.o. małżonkowie ustalili inną regułę dotyczącą wielkości udziałów każdego z nich. Zatem po ustaniu wspólności majątkowej przedmioty objęte bezudziałową wspólnością majątkową stają się współwłasnością w częściach ułamkowych i co do zasady są równe⁴. Podkreślić w tym miejscu należy, że po śmierci jednego z małżonków jedna połowa majątku, który objęty był ustawową majątkową wspólnością małżeńską, wejdzie do masy spadkowej, a drugą połowę zachowa żyjący małżonek, lecz nie na skutek dziedziczenia, tylko jako część majątku wspólnego, stanowiącą jego własność.

W omawianej sprawie przedmiotem egzekucji jest nieruchomość będąca własnością dłużników A.B. i C.B. na zasadzie ustawowej majątkowej wspólności małżeńskiej. Pojęcie nieruchomości zostało zdefiniowane w art. 46 ust. 1 Kodeksu cywilnego⁵, zgodnie z którym nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności. Zgodnie z komentowanym przepisem nieruchomości są oznaczone co do ich tożsamości, co oznacza, że wykazują cechy indywidualne i właściwe wyłącznie im. Ułamkowa część nieruchomości to natomiast udział we współwłasności w częściach ułamkowych, której przedmiotem jest nieruchomość. Pojęcie współwłasności zostało zdefiniowane w art. 195 k.c. Z przepisu tego wynika, że współwłasność jest prawem własności, odznaczającym się następującymi cechami: jednością przedmiotu, wielością podmiotów oraz niepodzielnością wspólnego prawa. Współwłasność nie jest zatem odrębnym od własności typem prawa podmiotowego. Jest ona szczególnym wariantem prawa własności⁶. Stosownie do treści art. 196 § 1 k.c. współwłasność jest zaś

albo współwłasnością w częściach ułamkowych, albo współwłasnością łączną.

Wracając do meritum, należy wskazać, że zarówno egzekucja z nieruchomości, jak i egzekucja z ułamkowej części nieruchomości są rodzajami egzekucji świadczeń pieniężnych, stanowiącymi samoistne sposoby egzekucji, odrębne od innych sposobów uregulowanych w Kodeksie postępowania cywilnego. Ponadto egzekucja z ułamkowej części nieruchomości jest skierowana do prawa majątkowego, którym jest udział we współwłasności nieruchomości albo udział we współwłasności ułamkowej prawa do nieruchomości. Do egzekucji z nieruchomości i egzekucji z ułamkowej części nieruchomości znajdują zastosowanie prawie te same przepisy. Zgodnie z art. 1004 k.p.c. do egzekucji z ułamkowej części nieruchomości, tak jak do egzekucji z użytkowania wieczystego, stosuje się odpowiednio regulacje o egzekucji z nieruchomości z zachowaniem poniższych przepisów. Jednakże podkreślenia wymaga fakt, że w ramach odpowiedniego stosowania przepisów należy uwzględnić różnicę dotyczącą odmiennych przedmiotów majątkowych, do których jest skierowana egzekucja, to jest rzeczy i udziału we współwłasności nieruchomości⁷.

ZGODNIE Z KOMENTOWANYM PRZEPISEM NIERUCHOMOŚCI SĄ OZNACZONE CO DO ICH TOŻSAMOŚCI, CO OZNACZA, ŻE WYKAZUJĄ CECHY INDYWIDUALNE I WŁAŚCIWE WYŁĄCZNIE IM.

W przedmiotowej sprawie na skutek śmierci dłużnika C.B. nastąpiło ustanie ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej, w związku z czym udział w majątku wspólnym, który przysługiwał zmarłemu małżonkowi, wchodzi w skład spadku. Do prowadzenia egzekucji z udziału wchodzącego w skład spadku znajdują zastosowanie regulacje dotyczące egzekucji ze spadku, to jest art. 779 § 1 k.p.c., zgodnie z którym do egzekucji ze spadku konieczny jest – aż do działu spadku – tytuł egzekucyjny przeciwko wszystkim spadkobiercom.

Odnośząc się do powyższego, należy zauważyć, że w rozpoznawanej sprawie prowadzenie egzekucji z nieruchomości objętej wspólnością ustawową majątkową małżeńską na skutek śmierci jednego z małżonków jest niedopuszczalne z uwagi na przedmiot egzekucji. W uzasadnieniu powyższego należy wskazać, że na skutek ustania wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej obejmującej zajęta nieruchomości dłużników, objętą księgą wieczystą nr AB1D/000987/5, powstała współwłasność w częściach ułamkowych. Przedmiot majątkowy, do którego została skierowana egzekucja, jakim jest nieruchomość, przekształcił się bowiem w udziały we współwłasności nieruchomości. W takiej sytuacji nie jest możliwe ograniczenie egzekucji z nieruchomości do egzekucji z udziału w nieruchomości, ponieważ nie jest możliwe umorzenie przez komornika postępowania w części co do udziałów, które przypadły dłużnikom, i kontynuowanie egzekucji z ułamkowej części nieruchomości przysługującej każdemu z dłużników. Dlatego też, aby egzekucja mogła się toczyć, komornik powinien zająć na nowo udział każdego z dłużników we współwłasności nieruchomości, w następstwie czego egzekucja z tych udziałów musi być prowadzona poniekąd od nowa, gdyż udział we współwłasności to składnik majątkowy inny od nieruchomości⁸.

Podsumowując, w omawianej sprawie zawieszenie postępowania egzekucyjnego z nieruchomości gruntowej objętej księgą wieczystą nr AB1D/000987/5 przez komornika sądowego było błędne. Komornik na obecnym etapie powinien wydać postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z nieruchomości na podstawie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. ze względu na przedmiot egzekucji, gdyż egzekucja z nieruchomości będącej przedmiotem majątkowym jest niedopuszczalna. Następnie po złożeniu stosownego wniosku przez wierzyciela komornik może wszcząć egzekucję z ułamkowej części nieruchomości, chyba że żyjący małżonek będzie jedynym spadkobiercą i jako jedyny nabędzie tę część nieruchomości wchodzącą w skład spadku na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Przypisy końcowe

- 1 Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296; dalej: k.p.c.
- 2 Ustawa z 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2809; dalej: k.r.o.
- 3 M. Hemerling, *Status prawny małżeńskiej wspólności ustawowej w małżeństwie bigamicznym i podział majątku wspólnego po jego ustaniu*, „Palestra” 2012, nr 3–4, s. 80–91.
- 4 B. Kubica, [w:] M. Fras, M. Habdas (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2023.
- 5 Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1061; dalej: k.c.
- 6 G. Karaszewski, [w:] M. Bałwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2024.
- 7 M. Uliasz, *Egzekucja z ułamkowej części nieruchomości*, Sopot 2021, s. 24–25.
- 8 *Ibidem*, s. 26–27, 54.

SZACUNEK

Lubię pomagać, dlatego od zawsze pracuję we wsparciu

Rozmowa ze Szczepanem Jurskim

Dyrektorem Programu Usług i Wsparcia

Szacunek, zgodnie z definicją słownikową, to „stosunek do osób lub rzeczy uważanych za wartościowe i godne uznania”. W Currendzie szacunek to też relacja. Dbamy o naszych klientów i siebie nawzajem, pomagamy, potrafimy być na siebie otwarci i czerpać z różnych punktów widzenia, z różnych doświadczeń. Zwracamy uwagę na komunikację – w dobre, gdy większość kontaktów nawiązuje się na odległość, warto wiedzieć, że po drugiej stronie jest osoba, która będzie nas traktować z uprzejmością, zrozumieniem i empatią. O kolejnej wartości Currendy rozmawiamy ze Szczepanem Jurskim, zarządzającym helpdeskiem, a więc przestrzenią, gdzie szacunek ma szczególne znaczenie.

Czym jest helpdesk?

W dosłownym tłumaczeniu to pomoc techniczna. W Currendzie to konsultant helpdesk odpowiadający za pomoc użytkownikom w rozwiązywaniu bieżą-

cych problemów. Wsparcie to bardzo ważny element codzienności zarówno prywatnej, jak i biznesowej. W helpdesku wsparcie związane jest z produktami i usługami firmy.

Standardowo możemy wyróżnić pierwszą i drugą linię wsparcia. Pracownik pierwszej linii wsparcia realizuje tzw. znane błędy, czyli posiada wiedzę, ma wgląd do stworzonej dokumentacji i jest w stanie rozwiązywać masowe problemy. Pracownik drugiej linii wsparcia to osoba, która ma bardziej analityczne podejście i potrafi wyłapać nieoczywiste błędy – niezauważone wcześniej. To on tworzy dokumentację techniczną i to dzięki niemu uszczelniamy proces.

Kto siedzi za biurkami helpdesku?

Inżynierowie, informatycy, konsultanci?

Osoba otwarta, doświadczona, znająca złożoność aplikacji, które wytwarzamy – dwoma słowami: osoba techniczna.

Szczepan Jurski, Dyrektor Programu Usług i Wsparcia

A jak wygląda Twoja historia z helpdeskiem? Jak długo pracujesz we wsparciu?

Moja przygoda z tym obszarem sięga 2008 r. Będąc studentem Informatyki i Ekonometrii, na szóstym semestrze odbywałem praktyki w jednej z gdańskich firm. Osiągnięte wówczas wyniki były tak zadowalające, że zaproponowano mi stanowisko specjalisty ds. informatyki. Miała być to praca na chwilę, aby zdobyć pierwsze doświadczenie, a następnie kontynuować rozwój w innych obszarach IT. Po kilku miesiącach pracy tak mi się spodobało, że postanowiłem kontynuować karierę na powierzonym mi stanowisku. Wraz z nabytym doświadczeniem coraz śmielej podejmowałem się trudniejszych zadań, a następnie wychodziłem z własnymi inicjatywami usprawnień w zespole. Zaowocowało to otrzymaniem stanowiska starszego specjalisty ds. informatyki. Warto wspomnieć, że byłem pierwszym specjalistą, który otrzymał taką pozycję w tej firmie. Od tego

czasu do moich zadań należały bardzo trudne projekty, wymagające współpracy z innymi zespołami, analizy i całościowej koordynacji. W pewnym sensie określałem również standardy pracy pozostałych osób w zespole. Nie udałooby się tego osiągnąć bez doskonałego zrozumienia i informacji zwrotnej, której biznes nam udzielał. Bez tego ciężko jest sprecyzować jego potrzeby i priorytetować zadania. Po kilku latach pracy oraz doksztalcania się, powierzono mi kierowanie zespołem helpdesk. Początkowo była to po prostu grupa specjalistów, która dopiero z czasem i znaczącym wzrostem liczebności została podzielona na poszczególne obszary. Od tego momentu przewodziłem zespołowi lokalnej oraz drugiej linii wsparcia na stanowisku Team Leadera Servicedesk. Moimi głównymi zadaniami poza zarządzaniem zespołem było również raportowanie wyników całego działu, prowadzenie projektów czy zarządzanie wybranymi usługami. I na tym kończy się moja historia

z tą gdańską firmą. Kolejnym wyzwaniem było stanowisko kierownika serwisu IT w Warszawie, gdzie moim głównym zadaniem była optymalizacja procesów i usług serwisowych. Wiązało się to między innymi z wymianą narzędzia do incident managementu, a także wdrożeniem całkiem nowego narzędzia do hardware managementu. Z poczuciem dobrze spełnionego obowiązku postanowiłem rozwijać się dalej i tak właśnie trafiłem do Was.

Ile trwa mój romans ze wsparciem... zaraz będzie to 17 lat, a najlepsze w tym wszystkim jest to, że jeszcze nie mam dosyć.

DIABEŁ TKWI W SZCZEGÓŁACH, BO JESLI PROCEDUR JEST ZA DUŻO I SĄ ZBYT ZŁOŻONE – MOŻE ZGUBIĆ SIĘ ICH SENS, CZYLI UŁATWIENIE PRACY.

Masz duże doświadczenie! A więc co, Twoim zdaniem, jest największą siłą tego działu – sprawne procedury czy ludzie, którzy z nimi pracują?

To zależy. Procedury zawsze powinny być i określać chociażby najbardziej podstawowe standardy: odebrać telefon, obsłużyć klienta, stworzyć zgłoszenie. Diabeł tkwi w szczegółach, bo jeśli procedur jest za dużo i są zbyt złożone – może zgubić się ich sens, czyli ułatwienie pracy. W Currendzie, która może się pochwalić certyfikatem ISO 27001, mamy tych procesów sporo, zwłaszcza związanych z bezpieczeństwem danych. Dlatego też stawiam na *update*, który jest tak ważny w dzisiejszych czasach. Siła tkwi w ludziach i aktualizacji pro-

cedur, a dzięki współpracy osiągamy sukces na każdej płaszczyźnie.

Ile osób pracuje w helpdesku Currendy?

Do Programu Usług i Wsparcia należą 33 osoby, z czego 20 osób odpowiedzialnych jest *stricte* za support.

Zarządzasz tym zespołem od czerwca tego roku. Co udało Ci się przez ten czas osiągnąć?

Helpdesk Currendy przechodzi intensywne zmiany. Po kilku miesiącach udało mi się znaleźć odpowiedź na pytanie: Dlaczego? Na przykład: dlaczego są takie procedury, a nie inne? A tak na poważnie – trudno mówić o spektakularnych osiągnięciach, ale udało nam się postawić kroki w dobrym kierunku. Pierwsze parę tygodni to dla mnie czas na obserwację. Muszę zobaczyć, co i w jaki sposób się dzieje, zidentyfikować przestrzenie, którymi powinienem się zająć w pierwszej kolejności. Zarządzać zmianą, bo ten czas jest zawsze trudny dla zespołu. Konsultować klientów, dopytywać, gdzie widzą zagrożenia, co jest dla nich wyzwaniem.

Poznałem zespół, jego obowiązki, dynamikę i atmosferę. Zlikwidowałem odpowiedzialność zbiorową. Każdy wie, za co odpowiada i jakie są konsekwencje niedopilnowania swoich obowiązków. Staralem się również upłynnić pracę w zespole, niwelować napięcia, które na nią wpływały, by jej wyniki stały się bardziej satysfakcjonujące.

Zebrałem *feedback* od współpracujących z nami działów, ale także od naszych klientów: komorników i pracowników sądu – dzięki temu wiem, jak dalej komunikować nasze „dlaczego”. Od dwóch miesięcy funkcjonuje ankieta obsługi klienta i tu na podstawie odpowiedzi zaczęliśmy mierzyć poziom satysfakcji. Współpracujemy z bardzo wymagającym klientem

i musimy zapewnić mu najwyższą jakość – narzędzi i obsługi. Łatwo popsuć dobre imię. Nawet jeśli zrobi się sto dobrych rzeczy, a jedną złą – możemy być pewni, że to właśnie ona zostanie zapamiętana. Ankietowanie pozwala nam wyprzedzić te opinie i odpowiednio na nie zareagować. Mimo że potknęliśmy się w paru miejscach, klienci są zadowoleni, mamy naprawdę dobre wyniki.

Zawsze łatwiej dzielić się złymi doświadczeniami. Dobre wrażenia raczej zatrzymujemy dla siebie. Ankieta może być pod tym względem bardziej obiektywna.

Właśnie taki cel nam przyświeca.

Podsumowując, tryb Twojej pracy to obserwacja, analiza, działanie. Zatrzymajmy się na ostatnim polu. Jakie są plany na przyszłość?

Przyznam szczerze, że pracuję na wielu polach – być może zbyt wielu, bo wedle literatury najlepiej zajmować się w jednym czasie maksymalnie trzema projektami.

Po pierwsze procedujemy kampanię PostgreSQL i migrację na nowy silnik bazodanowy. Zmiana jest krokiem w kierunku optymalizacji, zwiększenia wydajności, zmniejszenia kosztów – powinna być odczuwalna dla klientów.

Po drugie, pracuję nad utworzeniem standardów komunikacji z klientem. Zauważyłem tu pole do rozwoju. Zależy mi na tym, by każdy był obsługiwany w ten sam sposób w podobnym czasie.

Po trzecie, chciałbym pokazać konsultantom, jak w łatwy sposób można usprawnić ich pracę poprzez budowę dashboardów. Pomagają one nie tylko ustandaryzować pracę, ale także dają możliwość lepszego zarządzania spływającymi zgłoszeniami i ich kolejką.

Po czwarte, chcę postawić duży nacisk na rozwój – przede wszystkim pracowników w zespole. Chciałbym

zbudować w nich poczucie, że ich działania i rozwój przekładają się na to, czym zajmują się w pracy. Mam również plan usamodzielnienie zespołu. Istnieje model zarządzania, w którym kierownik narzuca podwładnym zadania i sposoby ich wykonywania, a ci nie mogą wyjść ze swoich ram. Nie wyobrażam sobie siebie w takiej roli. Chcę stworzyć świadomy, dojrzały team.

Każdy z nas wie, że dane to siła. Dane to wsparcie w podejmowaniu decyzji, ale dzięki nim łatwo jest także zareagować i zabezpieczyć niepokojące nas obszary. Dlatego też kolejnym elementem będzie wprowadzenie nowego systemu miary sukcesów, który pozwoli sprawdzić naszą produktywność.

W firmach wielkości Currendy to bardzo istotne działanie. Pracę można porównać do ludzkiego organizmu. Może nam się wydawać, że wszystko jest ok, jesteśmy zdrowi, robimy swoje. A kiedy zrobimy badanie krwi – zdziwienie: za wysoki cholesterol, wszystkie wskaźniki poza normą, stan przedzawałowy. Tak samo jest z danymi w firmie, a ja wierzę w to, że zawsze może być lepiej, jeśli się tylko chce.

No dobrze, puśćmy wodze wyobraźni. Jak widzisz idealny helpdesk?

Idealny Helpdesk to taki, który nie musi pracować, bo wytwarzane aplikacje pracują bezbłędnie. Ale schodząc na ziemię, oczywiście jest to niemożliwe. Wszyscy w firmie dążymy do minimalizacji błędów, ale złożoność systemów i tempo zmieniającej się rzeczywistości – nie tylko prawnej, ale i technologicznej – będą generowały wciąż nowe wyzwania.

Żeby móc idealizować zespół wsparcia, musimy podzielić jego składowe na kilka części. Po pierwsze – ludzie. Każdy pracownik powinien doskonale wiedzieć, gdzie i dlaczego pracuje, rozumieć biznes i wspierać go. Konsultantowi będą potrzebne takie kompetencje jak

umiejętność komunikacji, współpracy czy działania pod presją czasu. Ważne jest również, aby każdy z techników posiadał umiejętność logicznego myślenia, niekoniecznie zawsze ślepo wierzył instrukcjom czy procedurom. Jeżeli zapali mu się czerwona lampka, powinien zweryfikować i potwierdzić swoje działanie, aby nie działać na szkodę. Wspomniałem o procedurach i procesach – to jest to druga składowa idealnego zespołu helpdesk. Każdy team powinien posiadać wytyczne, w jaki sposób działać w trybie normalnym, trybie awarii czy totalnego kryzysu. Jest to o tyle ważne, że często pod wpływem emocji i braku instrukcji możemy jeszcze bardziej szkodzić. Skoro mowa o procedurach i procesach, to nie można zapomnieć o dokumentacji, nie tylko wewnętrznej, ale również tej dla klienta. Zbudowanie wszechstronnej bazy wiedzy zawsze przynosi korzyści. Trudność polega jednak na jej utrzymaniu, dlatego taki obszar powinien być regularnie weryfikowany i aktualizowany. Kolejnym istotnym elementem jest przestrzeń inicjatyw. Helpdesk nie powinien działać bez zmian na podstawie ustalonych dawno standardów. Jak wspomniałem, świat dookoła się zmienia, klienci się zmieniają, powinniśmy się do tego dostosowywać, a nawet wychodzić naprzeciw ich oczekiwaniom. W no-

menklaturze IT nazywamy to *continual improvement*, ja to sprowadzam do hasła: „Jedyne, co jest pewne, to zmiana”. Musimy się zmieniać, musimy być proaktywni, musimy wychodzić z inicjatywami.

Czym byłby idealny helpdesk z idealnymi ludźmi, idealnymi procedurami i idealnymi pomysłami, gdyby nie odpowiednie narzędzia? Służą nie tylko wsparciu klienta, automatyzacji pracy czy systemów ticketowych. Narzędzia powinny dawać możliwość zbierania danych do późniejszej analizy. Oczywiście im bardziej wartościowe dane, tym lepsze modelowanie helpdesku względem klienta.

Podsumowując, idealny helpdesk to ludzie, procesy oraz narzędzia. Dobranie tego w odpowiednich proporcjach pozwoli na zbudowanie najlepszego zespołu wsparcia. Oczywiście na liście moich zadań jest sprawić, aby helpdesk Currendy był najlepszy i najbliższy mojemu wyobrażeniu ideału.

Co w tej chwili najbardziej przeszkadza Wam w zbliżeniu się do tej wizji?

Z mojej perspektywy – brak analizy *post mortem* – zawsze warto wyciągać wnioski z błędów, bo na nich uczymy się najwięcej i najszybciej.

Komunikacja – zawsze będę to podkreślał – jest czymś, co trzeba pielęgnować zawsze i cały czas nad nią pracować – i mam tu na myśli bardzo szerokie podejście do tematu. Wiadomo, że nie musimy się ze sobą zgadzać, a czasem trzeba uderzyć pięścią w stół. Więcej osiągniemy jednak współpracą i komunikacją. Lubię pokojowe stosunki między zespołami – bo nie pracujemy sami. Istotny jest widok całości. Bez współpracy z deweloperami, analitykami – wyniki helpdesku nie będą spektakularne. W Currendzie pracuje masa świetnych specjalistów i fantastycznych ludzi. Żeby skorzystać z tej siły, musimy się ze sobą porozumieć.

Przykładasz uwagę do komunikacji wewnątrz zespołów. A jak wygląda komunikacja z klientem? Automatyzacja, cyfryzacja niesamowicie przyspieszyły. Czy dbacie o to, by osoba, która dzwoni, wiedziała, że rozmawia z drugim człowiekiem?

Tak. Myślę, że raczej nie dojdzie do sytuacji, w której klient będzie rozmawiał z botem. To zdecydowanie mało prawdopodobne. Złożoność naszych aplikacji, złożoność polskiego prawa są zbyt duże, ALE w sytuacji większych awarii, gdy pracownicy są zajęci i nie mogą odebrać każdego telefonu, robi to za nich automat, który przyjmuje doraźnie zgłoszenia. Automat przerabia zgłoszenie na transkrypcję, a ta trafia już do człowieka. Dzieje się to jednak bardzo rzadko i dopilnuję, by działo się jeszcze rzadziej niż statystycznie.

Wcześniej wspominałeś o stworzeniu standardów komunikacji. Czy w rozmowach z klientem używacie specjalistycznego żargonu?

Powiedziałbym jednak, że dostosowujemy się do poziomu rozmówcy. Nierzadko rozmawiamy z osobami bardzo zaawansowanymi technicznie, choćby z kancelaryjnymi informatykami.

W naszym cyklu jubileuszowym omawiamy wartości Currendy. Chciałabym porozmawiać z Tobą o jednej z nich – szacunku. Jak go rozumiesz?

Szacunek jest jedną z kluczowych cech, jaką musi wykazać się każdy z konsultantów. Klient powinien być obsługiwany w taki sam sposób, w jaki sami chcielibyśmy być obsłużeni. Obszar wsparcia ma jeden dość istotny rys. Mianowicie kontakt następuje najczęściej, kie-

dy u klienta występuje jakiś problem. Zdarza się, że po drugiej stronie słuchawki słyszymy pretensje, na szczęście nie jest to regułą. Anna Bojarska w jednej ze swoich książek napisała: „możesz mnie nienawidzić, ale mnie szanuj”. I ja się z tym całkowicie zgadzam, chociaż może słowo „nienawiść” zamieniłbym na „nielubienie”. Szacunek powinien być fundamentem istnienia każdego człowieka.

”
**BEZ WSPÓŁPRACY
Z DEWELOPERAMI, ANALITYKAMI
– WYNIKI HELPDESKU NIE
BĘDĄ SPEKTAKULARNE.
W CURRENDZIE PRACUJE MASA
ŚWIETNYCH SPECJALISTÓW
I FANTASTYCZNYCH LUDZI. ŻEBY
SKORZYSTAĆ Z TEJ SIŁY, MUSIMY
SIĘ ZE SOBĄ POROZUMIEĆ.**

Mówisz o szacunku rozumianym jako zachowanie uprzejmości. Jak jeszcze możemy rozumieć tę wartość?

Szanujemy naszych klientów – to oczywiste, że dzwoniąc do nas, spotkają się zawsze z życzliwym przyjęciem. Ale to nie tylko rozmowa. Szanujemy także biznes. Bo kancelaria komornicza, czy po prostu – prawna, to w pierwszej kolejności właśnie biznes, który musi na siebie zarobić.

Kiedy kancelaria napotyka na problem, coś nie działa – jej właściciel traci pieniądze i czas. Myślę, że w tej sytuacji – choć ważne jest, by odnosić się do siebie z kulturą – wyrazem szacunku do właściciela biznesu będzie przede wszystkim szybka i sprawna pomoc.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Ograniczenia egzekucji sądowej w sprawach cywilnych

Monika Ged

PRACTICA

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Egzekucja sądowa okiem praktyków

Konferencja online, 24 września 2024 r.

Ogólnopolską Konferencję Naukową „Egzekucja sądowa okiem praktyków”, organizowaną przez Wydawnictwo Currenda, otworzył Sebastian Szczepański, prezes firmy. Przywitał wszystkich gości, wśród których znaleźli się przede wszystkim – zgodnie z tematyką wydarzenia – sędziowie, referendarze sądowi oraz przedstawiciele innych zawodów prawniczych, zainteresowani problematyką postępowania egzekucyjnego.

MATEUSZ SZTANDUR

Absolwent studiów
doktoranckich na
Uniwersytecie Gdańskim

Redaktor naczelna wydawnictwa prof. Kinga Flaga-Gieruszyńska wskazała, że przedsięwzięcie jest próbą łączenia nauki z biznesem, co w takiej formie daje owocne rezultaty. I faktycznie, podczas konferencji wystąpiły osoby, które praktykę łączą często z pracą naukową, dzięki czemu spotkanie stało się przestrzenią wymiany poglądów na najbardziej istotne tematy z perspektywy osób zaangażowanych w egzekucję sądową. Za nadrzędny cel postawiono sobie wsparcie merytoryczne w rozwiązywaniu praktycznych problemów interpretacyjnych związanych z egzekucją sądową i postępowaniem egzekucyjnym.

W trakcie konferencji przedstawiciele spółki Currenda zaprezentowali narzędzia wspomagające działa-

nia praktyków. Przede wszystkim Czytelnię Currendy – jako bazę wiedzy przydatną szczególnie sędziom, komornikom, radcom czy adwokatom, system informacji prawnej AIMON, służący do monitorowania zmian aktów prawnych, a także oprogramowanie ESET i CYBERDEFENDER, działające jako niezawodna ochrona danych i odpowiedź na cyberprzestępczość.

PANEL I

Wybrane problemy dotyczące egzekucji sądowej z nieruchomości ze szczególnym uwzględnieniem nadzoru nad jej przebiegiem

SSR dr hab. Marcin Uliasz, prof. URad,
Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie

Prelegent rozpoczął wystąpienie od przytoczenia treści art. 921 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego¹, stanowiącego, że egzekucja z nieruchomości należy do komornika właściwego miejscowo. Pierwsza część tego

przepisu wskazuje, kto jest organem prowadzącym egzekucję z nieruchomości. Jednak już od zamknięcia przetargu to sąd przejmował inicjatywę nad dalszymi czynnościami. Taki pogląd ugruntował się w praktyce. Z biegiem czasu następowało stopniowe przesuwanie obowiązków z sądu na komornika. I tak od 2005 r. organowi egzekucyjnemu powierzono sporządzanie projektu planu podziału. Czynności w kolejnych latach przybywało. Kompetencje sądu i komornika po przetargu są obecnie przemieszane. Pierwotne założenie o dominującej roli sądu w tym okresie stało się już wątpliwe. Sąd w praktyce często pojawiają się wątpliwości – kto powinien rozpoznać wniosek o zawieszenie postępowania po zakończonej licytacji czy wniosek o umorzenie postępowania. Czynności te powinien oczywiście wykonywać komornik sądowy. Sąd w tej relacji również pełni funkcje organu egzekucyjnego, ale tylko w za-

”
**PODKREŚLENIA WYMAGA, ŻE
 DLA OKREŚLENIA RODZAJU
 POSTĘPOWAŃ ISTOTNA
 JEST DATA WSZCZĘCIA
 EGZEKUCJI – WPŁYWU
 WNIOSKU EGZEKUCYJNEGO,
 A NIE WSZCZĘCIA EGZEKUCJI
 Z NIERUCHOMOŚCI
 W TEJ SPRAWIE.**

kresie czynności wyraźnie zastrzeżonych przez ustawę. Wszelkie wnioski, zgłoszenia następcy i tym podobne powinny być przekazywane komornikowi w celu rozpoznania. Wynika to między innymi z art. 759 § 1 k.p.c., gdzie wyraźnie wskazano ten podział kompetencji.

Z przedmiotowym zagadnieniem wiąże się także kwestia prowadzenia akt nadzoru nad egzekucją z nieruchomości. Praktyka pozostaje różna w odniesieniu do momentu założenia takich akt. Może to być moment zawiadomienia sądu o zajęciu nieruchomości czy nawet moment przesłania sądowi akt sprawy przed licytacją. Za zbędną czynność należy z kolei uznać umorzenie postępowania w przedmiocie nadzoru, ponieważ nie jest to samodzielne postępowanie. Gdy komornik umarza postępowanie egzekucyjne z nieruchomości, to w zupełności wystarczy sądowe zarządzenie o określeniu sygnatury.

Prelegent wskazał, że referendarz nie może stwierdzić wygaśnięcia skutków przybicia i utraty rękojmi. Przede wszystkim nie ma kompetencji do podejmowania czynności w sprawach wszczętych przed 8 września 2016 r., czyli w „starych sprawach”. Jest to obecnie problem praktyczny, ponieważ podejmowanie czynności nadzorczych przez referendarza w takich postępowaniach uznaje się za nieistniejące. Podkreślenia wymaga to, że dla określenia rodzaju postępowań istotna jest data wszczęcia egzekucji – wpływu wniosku egzekucyjnego, a nie wszczęcia egzekucji z nieruchomości w tej sprawie.

Kolejne pytanie pojawia się w przypadku przyłączenia innego, „nowego” postępowania. Obowiązuje wówczas zasada jedności postępowania egzekucyjnego. Nie można stosować przepisów dawnych do jednej sprawy i nowych do drugiej. Podstawy stosowania przepisów należy upatrywać w art. 927 k.p.c. Toczy się w tym samym reżimie prawnym postępowanie, w jakim prowadzone jest pierwsze (pierwotne) postępowanie.

Inny wskazany przez prelegenta problem, wywołujący liczne dyskusje, dotyczy stosowania zarządzeń przez sąd w razie stwierdzenia „uchybień” w trybie art. 759 § 2 k.p.c. I tak powstaje pytanie, do kiedy sąd może takie

zarządzenia wydawać. Zgodnie przyjmuje się, że sąd nie powinien już podejmować czynności nadzorczych, gdy czynność wywołała nieodwracalne skutki.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo umożliwia wytknięcie komornikowi uchybienia. Może takie zarządzenia wydać tylko sąd. Nie ma takiego uprawnienia referendarz. Instytucja nawiązuje do wytyku z ustawy o ustroju sądów powszechnych.

Skutki uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności

SSR Andrzej Antkiewicz, Sąd Rejonowy
w Grudziądzu

Skutki nabycia własności nieruchomości w następstwie uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości, w tym także dotyczące wygaśnięcia lub dalszego trwania praw na niej ciężących, określają art. 999–1003 k.p.c. Ustawodawca w sposób pośredni w art. 1000 k.p.c. wyraził zasadę, że nabycie prawa własności w drodze egzekucji sądowej następuje bez jakichkolwiek obciążeń, a z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności wygasają wszelkie prawa obciążające nieruchomości oraz skutki zabezpieczenia na niej roszczeń osobistych. Na miejsce tych praw powstaje prawo do zaspokojenia z ceny nabycia z pierwszeństwem prze-

widzianym w przepisach o podziale ceny uzyskanej z egzekucji. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego z jednej strony umożliwiają ochronę osób, którym przysługują określone prawa do nieruchomości będącej przedmiotem licytacji, z drugiej strony zabezpieczają interes nabywcy przed skutkami nabycia prawa wraz z obciążeniami, o których nie wiedział. Osoba biorąca udział w licytacji nie ma obowiązku uprzedniego zapoznania się z treścią wpisów w księdze wieczystej, a w szczególności badania aktualnego stanu własności osoby ujawnionej w księdze czy podstawy tego nabycia. W literaturze zauważono, że część § 1 art. 999, zgodnie z którą postanowienie o przysądzeniu własności jest tytułem do ujawnienia na rzecz nabywcy prawa własności przez wpis w księdze wieczystej lub przez złożenie dokumentu do zbioru, nie ma żadnego normatywnego znaczenia.

W zakresie podatków od towarów i usług przyjmuje się, że jeżeli na dłużniku spoczywa obowiązek podatkowy z tytułu dokonywanej w trybie egzekucji dostawy towarów będących własnością dłużnika lub posiadanych przez niego z naruszeniem obowiązujących przepisów, to suma oszacowania wskazywana w protokole opisu i oszacowania jest zawsze wartością brutto (zawierającą podatek). Komornik w protokole opisu i oszacowania podaje sumę oszacowania nieruchomości oraz zawierającą się w niej kwotę podatku od towarów i usług. Komornik nie podaje zatem dwóch różnych wartości nieruchomości (z VAT i bez), ale przeprowadza prostą operację matematyczną, ustalając wysokość VAT przy określonej wartości nieruchomości.

Prelegent odniósł się również do obowiązków związanych z legalizacją budynku. To, że w przypadku nabycia egzekucyjnego dochodzi do nabycia pierwotnego, nie powoduje, że odpada obowiązek właściciela

PANEL II**Następstwo prawne w toku postępowania egzekucyjnego**

SSO Marek Lewandowski, Sąd Okręgowy w Toruniu

Swoje wystąpienie Prelegent rozpoczął od wskazania krytycznych uwag do przepisu art. 788 k.p.c. w zakresie zwrotu „dopuszczenie do udziału”, które jest – jego zdaniem – sformułowaniem mylącym. Z uwagi na regulację z art. 804³ k.p.c. ograniczono stosowanie art. 804¹ k.p.c. i 804² k.p.c., co będzie powodować częstsze niż dotychczas stosowanie tego przepisu.

Następstwo prawne we właściwym postępowaniu egzekucyjnym (po stronie wierzycielskiej) określa art. 804² k.p.c., gdzie zmiany po ostatniej nowelizacji miały charakter kosmetyczny. Za nieprawidłowe uznać należy zamienienie zwrotu „uprawnionemu” na „wnioskodawcy” w § 3. Nadal budzi wątpliwości samo brzmienie tego przepisu.

W zakresie wyłączenia stosowania art. 804¹ i art. 804² k.p.c. należało wskazać, że nie mają one zastosowania, jeżeli z przedłożonych dokumentów wynika, że przeniesienie uprawnienia ma charakter warunkowy albo nastąpiło na rzecz podmiotu mającego miejsce zamieszkania lub siedzibę poza granicami RP (art. 804³ k.p.c.). W przypadku podmiotu zagranicznego ustalenie, czy doszło do przejścia uprawnienia,

doprowadzenia obiektów budowlanych do stanu zgodnego z prawem. Prawo budowlane i wynikające z niego obowiązki dotyczące obiektów budowlanych nie są roszczeniami ciążącymi na nieruchomości. Są to obowiązki wynikające z ustawy, które są aktualne względem inwestora, a później także każdorazowego właściciela, względnie zarządcy. Obowiązki związane z legalizacją budynku ciążą zasadniczo na osobie, która jest właścicielem nieruchomości w dacie wydawania decyzji w wymienionym wyżej przedmiocie. Tak samo obowiązek ten dotyczy osoby, która nabyła nieruchomość w drodze licytacji komorniczej. Nabycie pierwotne nieruchomości nie zwalnia z obowiązków natury administracyjnej.

” PRAWO BUDOWLANE I WYNIKAJĄCE Z NIEGO OBOWIĄZKI DOTYCZĄCE OBIEKTÓW BUDOWLANYCH NIE SĄ ROSZCZENIAMI CIAŻĄCYMI NA NIERUCHOMOŚCI.

W trakcie wystąpienia poruszono wiele innych kwestii związanych ze skutkami prawomocności postanowienia o przysądzeniu własności, takich jak prawo do pobierania odsetek na tle art. 808 k.p.c., wykreślenie praw z księgi wieczystej, wygaśnięcie praw i roszczeń z art. 1000 k.p.c., zakaz zbywania i obciążania nieruchomości orzekany w postępowaniu karnym, roszczenie o opłatę przekształceniową, tytuł do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości oraz inne kwestie związane z art. 1046 k.p.c. oraz 791 k.p.c.

wiąże się zaś z potrzebą dokonania dodatkowych ustaleń i może wymagać znajomości prawa obcego. Jeżeli nabycie wierzytelności było poprzedzone całym ciągiem sesji, przy takim brzmieniu przepisu wystarcza, aby podmiotem zagranicznym był choćby jeden cedent.

Prelegent przybliżył postępowanie komornika w przypadku powiadomienia go przez wierzyciela o przejściu egzekwowanego uprawnienia. Organ powinien zawiadomić wierzyciela, że powiadomienie to nie wywołuje skutków w postaci obowiązku wydania przez komornika postanowienia o wstąpieniu nowego wierzyciela w miejsce dotychczasowego. W związku z uzyskaną informacją na komorniku nie spoczywa też obowiązek powiadomienia o toczącym się postępowaniu osoby, na którą przeszło uprawnienie. W razie przejścia egzekwowanego uprawnienia na inną osobę po wszczęciu postępowania egzekucyjnego osoba ta może wstąpić do postępowania w miejsce wierzyciela za jego zgodą, o ile przejście będzie wykazane dokumentem urzędowym lub dokumentem prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym. O ile osoba, na którą przeszło uprawnienie, zgłosi zamiar wstąpienia do postępowania w miejsce dotychczasowego wierzyciela komornik, wydaje postanowienie o wstąpieniu tej osoby w miejsce dotychczasowego wierzyciela. Zgoda wierzyciela może zostać udzielona na piśmie lub ustnie do protokołu. Zgodę pisemną może przedstawić wstępujący do sprawy wierzyciel lub dotychczasowe wierzyciel z własnej inicjatywy lub na wezwanie.

Skutki stwierdzenia przez komornika istnienia wyłączeń, o których mowa w art. 804³ k.p.c., wymienia art. 800¹ k.p.c. W orzecznictwie za ugruntowane należy uznać stanowisko, że dokument zawierający wyłącznie oświadczenia wiedzy wierzyciela co do przejścia uprawnienia na inną osobę nie jest wystarczający. Konieczne jest bowiem wykazanie na podstawie przedlo-

zonych dokumentów wszelkich elementów istotnych umów przenoszących uprawnienie wynikające z treści tytułu wykonawczego. W praktyce przyjmuje się, że nie jest wykluczona na gruncie art. 804¹ k.p.c. wielokrotna zmiana wierzyciela. Zgoda, o której mowa w przywołanym artykule, jest wymagalna tylko od wierzyciela, na rzecz którego prowadzona jest egzekucja.

Opróżnienie lokalu – wybrane zagadnienia praktyczne

SSA Dariusz Rystała, Sąd Apelacyjny w Szczecinie

Komornik, podejmując czynności egzekucyjne w przedmiocie eksmisji, jest związany przepisami zarówno zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi. Na te pierwsze składają się między innymi konwencje. Do przepisów wewnętrznych należą przede wszystkim art. 75 Konstytucji czy art. 1046 k.p.c. To również przepisy dotyczące ochrony własności. Trzecia sfera to klauzula sumienia, kiedy komornik odmawia czynności pomimo spełnienia wszystkich warunków formalnych, ponieważ w jego ocenie pozostaje ona w sprzeczności z jego przekonaniem o konieczności wykonania obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Z perspektywy organu egzekucyjnego jest to wyważenie interesów dłużnika i wierzyciela z zachowaniem bezpieczeństwa stron i uczestników. Komornik jak najbardziej może mieć dylemat moralny i powinien w takich wypadkach korzystać z wszelkich dostępnych instrumentów prawnych, by opróżnienie lokalu była przeprowadzone w sposób jak najbardziej humanitarny.

Wystąpienie prelegenta dowodzi, że komornik w toku podejmowania czynności w ramach opróżnienia lokalu musi się zmierzyć z kilkoma rodzajami tytułów stanowiących podstawę do podjęcia czynności eksmisyjnych. Podstawowym przepisem jest art. 1046 k.p.c.

w połączeniu z właściwym rozporządzeniem. Ponadto istnieje również regulacja z art. 791 k.p.c. Mimo to pojawiają się problemy interpretacyjne na tle § 3 tego przepisu. Istotny jest również art. 786 k.p.c.

Wybrane problemy kosztów komorniczych na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego

Dr hab. Joanna Studzińska prof. ALK,
Akademia Leona Koźmińskiego

Prelegentka powołała się na szereg orzeczeń wydanych w przedmiocie kosztów egzekucyjnych, wskazując na stan faktyczny oraz rozstrzygnięcie:

1) III CZP 4/23 – „Czy osoba, której powołanie na stanowisko komornika sądowego wygasło z mocy prawa ze względu na rezygnację z pełnienia obowiązków komornika na podstawie art. 15a ust. 1a pkt 1 Ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji², a która pełniąc obowiązki komornika sądowego, wydała postanowienie o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego, uchylone przez sąd w trybie nadzoru nad egzekucją na podstawie art. 759 § 2 k.p.c., jest osobą uprawnioną w myśl art. 770 § 5 k.p.c. do wniesienia zażalenia na to postanowienie sądu jako inna osoba, której to postanowienie dotyczy?”.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2023 r. – „Osoba, której powołanie na stanowisko komornika sądowego wygasło z mocy prawa ze względu na rezygnację z pełnienia obowiązków komornika, a która pełniąc te obowiązki, wydała postanowienie o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego uchylone przez sąd w trybie nadzoru nad egzekucją na podstawie art. 759 § 2 k.p.c., jest osobą uprawnioną w myśl art. 770 § 5 k.p.c. do wniesienia zażalenia na to postanowienie sądu jako inna osoba, której to postanowienie dotyczy”.

2) III CZP 84/19 – „Czy należności komornika z tytułu opłat egzekucyjnych stwierdzone prawomocnym postanowieniem wydanym na podstawie art. 770 k.p.c. podlegają przedawnieniu, a jeśli tak, to w jakim terminie?”.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2020 r. – „Stwierdzona prawomocnym postanowieniem komornika sądowego (art. 770 k.p.c.) należność z tytułu opłat egzekucyjnych przewidzianych w o komornikach sądowych i egzekucji przedawnia się w terminie właściwym dla przedawnienia kosztów sądowych”.

3) III CZP 34/22 – „Czy w sytuacji, gdy na skutek bezczynności wierzyciela polegającej na zaniechaniu żądania podjęcia zawieszzonego postępowania egzekucyjnego, komornik sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt. 4 k.p.c. po dniu 1 stycznia 2019 r., podczas gdy postanowienie to powinno zostać wydane przed tą datą, albowiem okres sześciu miesięcy bezczynności wierzyciela upłynął wcześniej, rozstrzygnięcie w zakresie kosztów postępowania egzekucyjnego, powinno nastąpić na podstawie art. 29 ust. 1 Ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych³, czy też na podstawie art. 49 ust. 2 u.k.s.e.?”.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2022 r. – „Artykuł 29 ustawy o kosztach komorniczych nie znajduje zastosowania, jeżeli sześciomiesięczny okres beczynności wierzyciela, który nie zażądał podjęcia zawieszono postępowania egzekucyjnego, upłynął przed dniem wejścia w życie tej ustawy, zaś komornik umorzył postępowanie z tej przyczyny na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. po dniu 1 stycznia 2019r.”

- 4) III CZP 35/22 – „Czy nabywca wierzytelności, po dokonaniu jej przelewu, na którego rzecz zasądzono prawomocnym orzeczeniem sądowym kwotę dochodzonego roszczenia oraz w tym samym orzeczeniu nałożono na jego przeciwnika obowiązek zwrotu kosztów procesu, jest w zakresie wierzytelności wynikającej z obowiązku zwrotu kosztów procesu wierzycielem pierwotnym w rozumieniu art. 29 ust. 5 pkt 3 lit. b ustawy o kosztach komorniczych?”

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2022 r. – „Nabywca wierzytelności w drodze przelewu, na którego rzecz zasądzono koszty procesu, nie jest w tym zakresie wierzycielem pierwotnym w rozumieniu art. 29 ust. 5 pkt 3 lit. b u.k.k. (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 210 ze zm.)”.

- 5) III CZP 118/22 – „Czy w przypadku stwierdzenia umorzenia z mocy prawa postępowania egzekucyjnego, wszczętego przed wejściem w życie ustawy o kosztach komorniczych, na podstawie art. 823 k.p.c. z uwagi na beczynność wierzyciela, gdy skutek w postaci umorzenia nastąpił po wejściu w życie wymienionej ustawy, dopuszczalne jest obciążenie wierzyciela opłatą stosunkową zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych, czy też opłata powinna zostać określona na podstawie art. 29 ust. 4 powołanej ustawy?”

Dnia 15 grudnia 2022 r. Sąd Najwyższy postanowił odmówić podjęcia uchwały.

- 6) III CZP 42/23 – „Czy w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy prawa na podstawie art. 823 k.p.c. w związku z beczynnością wierzyciela, jeśli postępowanie egzekucyjne uprzednio zostało zawieszono na wniosek wierzyciela w związku z zawarciem pomiędzy wierzycielem a dłużnikiem porozumienia co do sposobu lub terminu spełnienia świadczenia, zawarcie tego porozumienia przenosi obowiązek poniesienia opłaty egzekucyjnej ustalonej na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych z wierzyciela na dłużnika?”

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2023 r. – „W przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy prawa na podstawie art. 823 k.p.c., jeżeli postępowanie egzekucyjne zostało uprzednio zawieszono na wniosek wierzyciela w związku z zawarciem porozumienia między nim a dłużnikiem co do sposobu lub terminu spełnienia świadczenia, opłata egzekucyjna ustalona na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych obciąża dłużnika”.

- 7) III CZP 21/22 – „Czy w razie złożenia przez wierzyciela wniosku egzekucyjnego po ogłoszeniu upadłości dłużnika zachodzi podstawa do pobrania od wierzyciela opłaty egzekucyjnej na podstawie art. 30 ustawy z o kosztach komorniczych?”

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2022 r. – „Artykuł 30 u.k.k. nie stanowi podstawy pobrania przez komornika sądowego opłaty egzekucyjnej od wierzyciela w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. ze względu na złożenie przez wierzyciela wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego po ogłoszeniu upadłości dłużnika”.

PANEL III

Praktyczne problemy dotyczące planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji sądowej z nieruchomości z uwzględnieniem opłat egzekucyjnych

SSR Rafał Rudnicki, Sędzia w XIII Wydziale Cywilnym Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku

Fot. S. Dajkowski

W ramach uwag ogólnych sędzia wskazał, iż plan podziału pomiędzy wierzycieli sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości sporządza organ egzekucyjny. Organami tymi są sądy rejonowe oraz działający przy nich komornicy. Czynności egzekucyjne są wykonywane przez komorników z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla sądów. Przy świadczeniach powtarzających się bieżące raty wierzytelności uwzględnia się w planie podziału, jeżeli stały się wymagalne przed datą sporządzenia planu. Odsetki i inne świadczenia bieżące uwzględnia się w wysokości, do jakiej narosły do powyższego terminu. Nie dotyczy to danin publicznych przypadających z nieruchomości. Kolejność zaspokajania reguluje art. 1026 k.p.c. Jeżeli wierzytelność hipoteczna nie jest stwierdzona tytułem wykonawczym, należność przypadająca wierzycielowi hipotecznemu pozostawia się na rachunku depozytowym Ministra Finansów.

W ramach problemów praktycznych wskazano następujące:

1) **Koszty poprzedniej egzekucji w planie podziału** – Czy niezaspokojone należności wierzyciela z tytułu kosztów egzekucyjnych powstałe w uprzednio prowadzonych bezskutecznych postępowaniach egzekucyjnych, egzekwowane w ponownie wszczętym postępowaniu egzekucyjnym z należnością główną lub też samodzielnie, zachowują w tym postępowaniu walor kosztów egzekucyjnych w rozumieniu art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c. i korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia przewidzianego tym przepisem?

Ustawodawca nie rozróżnia pojęcia kosztów egzekucyjnych na koszty egzekucyjne, powstałe w tym postępowaniu, od kosztów egzekucyjnych w innych postępowaniach, a zatem skoro ustawodawca tego nie robi, to jako osoby stosujące prawo również nie powinniśmy tego rozróżnienia czynić. Dlatego koszty postępowania egzekucyjnego, na które składają się należności komornika i wierzyciela, korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia jedynie w postępowaniu, w którym powstały i w którym doszło do wyegzekwowania sumy podlegającej podziałowi.

2) **Postanowienie o ustaleniu kosztów z art. 770 k.p.c.** jako punkt wyjścia dla planu podziału – ustawodawca stwierdza, że jeżeli w sprawie zachodzi konieczność sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, komornik ustala koszty egzekucji przed przystąpieniem do sporządzenia planu podziału. Postanowienie w przedmiocie kosztów egzekucji jest wydawane łącznie we wszystkich sprawach. Na mocy art. 1035 k.p.c. niezwłocznie po uprawomocnieniu się postanowienia o przysądzeniu własności oraz postanowienia w przedmiocie kosztów komornik sporządza plan podziału.

Brak jest przepisów regulujących sytuację, kiedy pomiędzy datą wydania postanowienia o ustaleniu kosztów egzekucji a datą sporządzenia planu podziału upłynie okres wpływający zasadniczo na wysokość przekazanej – w wykonaniu planu podziału – wierzytelności, a tym samym wyegzekwowanego przez komornika na rzecz wierzyciela świadczenia. Dominująca będzie **zasada aktualności**, zgodnie z którą postanowienie ustalenia kosztów egzekucyjnych zawiera dane według stanu na dzień jego wydania. W przypadku ustalania wysokości opłat w postanowieniu jest to dzień wydania postanowienia, a w razie ściągania opłaty – dzień dokonywania tej czynności przez komornika. Wysokość należności w planie podziału ustalana jest na moment sporządzania tego planu.

Prelegent dostrzegł, iż z pewną niesprawiedliwością mamy do czynienia w sytuacji sporządzania planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości po dłuższym okresie, jaki upłynie od daty prawomocności postanowienia o kosztach a sporządzeniem planu podziału. Dochodzi bowiem do przekazania na rzecz wierzyciela świadczenia objętego tytułem wykonawczym, zaś organ egzekucyjny nie otrzymuje gwarantowanego prawem należnego wynagrodzenia.

Wydanie postanowienia w przedmiocie kosztów jest oczywiście warunkiem koniecznym przystąpienia do sporządzenia planu podziału. Co do zasady powinno ono obejmować koszty dotychczasowego postępowania. Brak jest możliwości uwzględnienia w nim kosztów przyszłych, wobec braku możliwości ich wyszacowania i oceny pod kątem celowości.

- 3) **Problem tzw. funduszu żelaznego** – z uzasadnienia projektu wynikało, że fundusz ten miałby pozwalać na zaspokojenie wierzycieli alimentacyjnych na wypadek niewywiązywania się przez dłużnika

z ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego albo bezskuteczności egzekucji prowadzonej z innych składników majątku dłużnika. Celem funduszu byłoby realne zwiększenie ochrony wierzyciela alimentacyjnego, który po sprzedaży egzekucyjnej najczęściej najcenniejszego składnika majątku dłużnika traci widoki na zaspokojenie przyszłych rat alimentacyjnych. Na tym tle rodzi się pytanie, czy w planie podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości należałoby również uwzględnić należności zdeponowane w funduszu żelaznym. W praktyce bowiem zdarzają się przypadki naliczania takich opłat.

Kurator dla dłużnika nieznanego z miejsca pobytu w postępowaniu egzekucyjnym

St. ref. sąd. Anna Gołębiowska,
Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu

Wystąpienie dotyczyło poruszanej w art. 802 k.p.c. instytucji kuratora dla dłużnika, którego miejsce pobytu jest nieznanne. Nie dotyczy ona natomiast wierzyciela, uczestników postępowania oraz innych podmiotów, których obecność w postępowaniu egzekucyjnym również bywa konieczna. Przesłanki ustanowienia kuratora dla dłużnika, którego miejsce pobytu nie jest znane, plasują się w dwóch grupach. Po pierwsze

PRZEPIS ART. 143 K.P.C. MOŻE
SUGEROWAĆ, ŻE ISTOTA
KURATELI DLA OSOBY FIZYCZNEJ
– POZWANEGO CZY DŁUŻNIKA
(ART. 802 K.P.C.) – KTÓREJ
MIEJSCE POBYTU NIE JEST
ZNANE, SPROWADZA SIĘ DO
DOKONANIA DORĘCZENIA PISM
POWODUJĄCYCH POTRZEBĘ
OBRONY ICH PRAW.

są to przesłanki o charakterze formalnym-procesowym, i dalej przesłanki merytoryczne. Ustawodawca przewidział procedurę ustanowienia kuratora z urzędu w tych wszystkich wypadkach, gdzie egzekucja ma być wszczęta z urzędu. Ten normatywny wyraz zasady oficjalności może być jednak mylnie interpretowany, o ile literalna wykładnia omawianego przepisu nie zostanie doprecyzowana jej celowościowym zapleczem. Przyjęcie, że sąd ustanowi kuratora z urzędu, gdy egzekucja ma być wszczęta z urzędu, sugeruje bowiem przyjęcie rozwiązania, zgodnie z którym w tych wszystkich przypadkach, kiedy ma dojść do wszczęcia egzekucji z urzędu, sąd kierujący do komornika tytuł wykonawczy wraz z żądaniem wszczęcia egzekucji ma obowiązek ustanowienia kuratora dla dłużnika, o którym ma wiedzieć, że jego miejsce pobytu jest nieznane. Poczynienie takich założeń byłoby jednak nieusprawiedliwione, a w okolicznościach wielu przypadków – co najmniej błędne. W ramach procesowej przesłanki ustanowie-

nia kuratora dla dłużnika, którego miejsce pobytu nie jest znane, potrzeba jednak podkreślenia, że w przeważającej liczbie przypadków przesłankę tę będzie realizował wniosek egzekucyjny uprawnionego wierzyciela. Co do zasady bowiem kurator ustanawiany jest przez sąd właściwy na wniosek wierzyciela, gdyż to ten właśnie podmiot postępowania ma interes w nadaniu postępowaniu egzekucyjnemu właściwego biegu. Dotyczy to w szczególności postępowania egzekucyjnego w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych – alimentacyjnych. Druga pula przesłanek ustanowienia kuratora dla dłużnika w trybie przepisu art. 802 k.p.c. ma charakter merytoryczny i obejmuje nieznaną miejscę pobytu dłużnika oraz konieczność doręczenia dłużnikowi wniosku o wszczęcie egzekucji wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw.

Przepis art. 143 k.p.c. może sugerować, że istota kurateli dla osoby fizycznej – pozwanego czy dłużnika (art. 802 k.p.c.) – której miejsce pobytu nie jest znane, sprowadza się do **dokonania doręczenia pism** powodujących potrzebę obrony ich praw. Przyjęcie takiego założenia, niewątpliwie popartego wykładnią systemową, plasowałoby kuratora ustanowionego w trybie omawianych przepisów w kategoriach pełnomocnika dla doręczeń. Konsekwencje przyjęcia takiego zapatrywania prowadziłyby jednak do wniosków nieakceptowalnych z punktu widzenia prawa dłużnika do podjęcia obrony w postępowaniu, które go dotyczy. Samo bowiem doręczenie korespondencji osobie uprawnionej wywołuje skutki procesowe w postaci rozpoczęcia biegu terminów sądowych i procesowych czy obarczenia czynności procesowych zależnych od skutecznego doręczenia stygmatem ważności.

Kuratora dla dłużnika, którego miejsce pobytu nie jest znane, ustanawia sąd egzekucyjny, a w sprawach wszczętych po 8 września 2016 r. kompetencje

te posiada również referendarz sądowy. Na potrzeby postępowania egzekucyjnego, w którym istnieje obiektywna potrzeba ustanowienia kuratora dla nieobecnego dłużnika, należałoby się opowiedzieć za poglądem, zgodnie z którym sąd ma obowiązek przeprowadzenia z urzędu postępowania wyjaśniającego w celu ustalenia, czy zachodzą przesłanki ustanowienia kurateli procesowej dla uczestnika postępowania, o ile zaistnieje przypuszczenie, że jego miejsce pobytu jest nieznane. Pogląd ten ugruntował się na kanwie postępowania nieprocesowego oraz procesu o alimenty, zatem przed wdrożeniem go w postępowaniu egzekucyjnym należy poczynić jednak pewne zastrzeżenia. Otóż w postępowaniu egzekucyjnym wszelakie czynności zmierzające do podważenia obecności dłużnika w miejscu podanym przez wierzyciela jako adres zamieszkania dłużnika są podejmowane przez komornika, przy czym rolą sądu i referendarza sądowego jest ocena, czy wiadomości, jakie zgromadził komornik, są wystarczające do przyjęcia, że dłużnik nie przebywa pod adresem z wniosku egzekucyjnego czy innym ustalonym we właściwym trybie przez komornika.

Przy ustaleniu zaliczki na poczet wynagrodzenia kuratora będącego kwalifikowanym pełnomocnikiem należy wziąć pod rozwagę przepisy Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Po przedłożeniu akt egzekucyjnych na wezwanie sądu lub referendarza sądowego referent sprawy podejmuje decyzję o wezwaniu do uiszczenia zaliczki, o ile rzecz jasna w sprawie tej istnieją widoki na wydanie pozytywnego rozstrzygnięcia o wniosku. W tym celu wzywa się wierzyciela, aby w wyznaczonym terminie – nie

dłuższym niż dwa tygodnie – zapłacił oznaczoną kwotę. Jeżeli wierzyciel mieszka lub ma siedzibę za granicą, wyznaczony termin nie może być krótszy niż miesiąc. W razie, gdy przewidywane lub rzeczywiste wydatki będą większe od wniesionej zaliczki, przewodniczący wzywa o jej uzupełnienie. Sąd uwzględni wniosek o ustanowienie kuratora, jeżeli zaliczka zostanie uiszczona w oznaczonej wysokości. W razie nieuiszczenia zaliczki wniosek o ustanowienie kuratora dla dłużnika, którego miejsce pobytu nie jest znane, podlega oddaleniu. W tych razach postępowanie egzekucyjne powinno podlegać zawieszeniu.

Postępowanie upadłościowe a postępowanie egzekucyjne z perspektywy syndyka

Marcin Kubiczek, kwalifikowany
doradca restrukturyzacyjny

- Prelegent podzielił omawiany temat na trzy obszary:
- 1) Odpowiedź na pytanie, kim dla syndyka jest komornik i jak ważne są jego usługi świadczone dla masy upadłości interesów wierzycielskich? W tym kontekście kryje się mit, że syndyk jest konkurentem komornika, czemu referent stanowczo zaprzecza,
  - 2) Wskazanie generalnych różnic między syndykiem masy upadłości a komornikiem sądowym,

3) Kwestia przyszłości z zawodu komornika sądowego.

Według prelegenta usługi komornika sądowego są niezmiernie ważne dla postępowania upadłościowego. Powinno istnieć szerokie zainteresowanie komercjalizacją zawodu komornika sądowego i uruchomieniem w związku z tym pewnych obszarów konkurencji pomiędzy komornikami. Z perspektywy syndyka masy upadłości o wiele wygodniejsze było, gdy komornik mógł prowadzić postępowania spoza obszaru swojej apelacji. Widoczne są istotne granice w zakresie ukształtowania prawnego pomiędzy tymi dwoma zawodami. Syndyk działa jako osoba prowadząca działalność, która nie jest skrepowana ograniczeniami w zakresie choćby posiadania udziałów w spółkach, akcji. Nie ma zakazu prowadzenia innego rodzaju działalności gospodarczej. Poza tym komornikiem się jest, a syndykiem się bywa. Syndyk nie jest funkcjonariuszem publicznym i odpowiada samoistnie, a nie tak jak komornik – czyli solidarnie wraz ze Skarbem Państwa. Syndyk nie korzysta również z imperium władzy, pomimo powoływania go przez sąd. Nie stosuje również środków przymusu.

Wskazano, że nadal brak jest przepisów regulujących kwestie wynagradzania komornika ze środków przekazanych syndykowi po sprzedaży nieruchomości. Kwestia ta pozostaje do rozwiązania. Prelegent zauważył, że Ustawa z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych⁴ w znaczący sposób ogranicza inną aktywność z wyjątkiem tej, która dotyczy sfery dydaktyczno-naukowej.

Zaznaczono także, że do postępowań upadłościowych wprowadzono referendarza sądowego, którego uprawnienia są daleko idące, łącznie z tym, że może on być sędzią komisarzem. Dodatkowo, od 1 grudnia 2021 r. funkcjonuje Krajowy Rejestr Zadłużonych. Postępowanie restrukturyzacyjne i upadłościowe jest w całości zdigitalizowane, co oznacza również brak po-

ślugiwania się w relacjach z sądem restrukturyzacyjnym czy upadłościowym papierem.

W podsumowaniu prelegent wskazał, że nie wyobraża sobie postępowań upadłościowych bez udziału komornika. Jest zwolennikiem zwiększenia konkurencyjności pomiędzy komornikami – oczywiście z poszanowaniem prawa oraz Kodeksu etyki. Oczekuje również na powołanie specjalnych sądów egzekucyjnych – na wzór planowanej reformy sądów upadłościowych i restrukturyzacyjnych, które będą centralizowane i nie będzie ich w Polsce więcej niż apelacji. Niezmiernie pomocnym byłoby również szybsze rozpoznawanie skarg przez sądy.

Przypisy końcowe

- 1 Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296; dalej: k.p.c.
- 2 Dz.U. z 1997 r. Nr 133, poz. 882; dalej: u.k.s.e.
- 3 Dz.U. z 2018 r., poz. 770; dalej: u.k.k.
- 4 Dz.U. z 2018 r., poz. 771; dalej: u.k.s.

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

Postępowanie ze skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania egzekucyjnego

Marek Lewandowski

PRACTICA

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

NOWA
CURRENDA
NOWA
CURRENDA
NOWA
CURRENDA

NOWA CURRENDA

CURRENDA SP. Z O.O.

---

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel : +48 608 587 257

e-mail: nowa.currenda@currenda.pl

www.sklep.currenda.pl, www.czytelnia.currenda.pl

NO